

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

TASARIM KRİTERLERİ BAĞLAMINDA
GÜNÜMÜZ İRAN KONUTLARININ CEPHE ANALİZİ - TEBRİZ ÖRNEĞİ

Mimar Negin MOUSAVI AZAR

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce
"YÜKSEK MİMAR"

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 16 / 01 / 2020

Tezin Savunma Tarihi : 03 / 02 / 2020

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Serbülent VURAL

Trabzon 2020

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Mimarlık Ana Bilim Dalında
Negin MOUSAVİ AZAR Tarafından Hazırlanan**

**TASARIM KRİTERLERİ BAĞLAMINDA
GÜNÜMÜZ İRAN KONUTLARININ CEPHE ANALİZİ - TEBRİZ ÖRNEĞİ**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 22 / 10 / 2019 gün ve 1824 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Doç. Dr. Serbülent VURAL

Üye : Doç. Dr. Derya ELMALI ŞEN

Üye : Doç. Dr. Zehra EMİAĞAOĞLU

.....

.....

.....

**Prof. Dr. Asim KADIOĞLU
Enstitü Müdürü**

ÖNSÖZ

Tasarım Kriterleri Bağlamında Günümüz İran Konutlarının Cephe Analizi – Tebriz Örneği adlı bu araştırma, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda Yüksek lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bana yol göstererek, büyük bir gayret ve özveriyle çalışmamı takip eden; bilgi, birikim ve tecrübelerini bana aktaran tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Serbülent VURAL’a minnettarım. İlgi ve yardımları için Doç. Dr. Nilhan VURAL’a Arş. Gör. Selin OKTAN’a ve de hoşgörülerini için KTÜ Mimarlık Bölümü ailesine, hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak çalışma süresince beni yalnız bırakmayan, sabır ve şefkat ile destekleyen eşim ve bugünlere gelmemizde büyük katkıları olan aileme ve arkadaşım Hamed Amirattari’ye sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Negin MOUSAVI AZAR

Trabzon 2020

TEZ ETİK BEYENNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Tasarım Kriterleri Bağlamında Günümüz İran Konutlarının Cephe Analizi – Tebriz Örneği” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Serbülent VURAL ‘ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 03/02/2020

Mimar Negin MOUSAVI AZAR

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYENNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VII
SUMMARY.....	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	XII
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı.....	2
1.3. Çalışmanın Yöntemi	3
1.3.1. Çalışma Alanının Belirlenmesi ve Özellikleri	6
1.3.2. Örneklerin Seçimi	10
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR	14
2.1. Literatür Çalışması.....	14
2.1.1. Bir Tasarım Nesnesi Olarak Cephe ve Anlamı.....	15
2.1.2. Konut ve Cephe Bağlamında Geçmişten Günümüze İran ve Tebriz Mimarlığı	19
2.2. Tasarım Kriterleri Bağlamında Günümüz İran Konutlarının Cephe Analizi-Tebriz Örneği.....	32
2.2.1. Analiz Tablolarının Oluşturulması	33
2.2.1.1. Genel Bilgiler.....	33
2.2.1.2. Cephe Tasarım Analizi	34
2.2.1.3. Cephe Elemanları Analizi	40
2.2.2. Örneklerin Analizi	47
3. BULGULAR VE İRDELEMELER.....	49
3.1. Genel Bilgiler ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler.....	49

3.2.	Cephe Tasarım Analizi ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler	52
3.2.1.	Tekrar	53
3.2.2.	Denge	55
3.2.3.	Zıtlık - Uyum	56
3.2.4.	Saydamlık- Opaklık	58
3.2.5.	Renkler.....	60
3.2.6.	Ölçü ve Oran	62
3.2.7.	Malzemeler	64
3.3.	Cephe Elemanları Analizi ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler	67
3.3.1.	Cephe Elemanlarından Çıkma ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler.....	67
3.3.2.	Cephe Elemanlarından Balkon ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler.....	71
3.3.3.	Cephe Elemanlarına Ait Korkuluk ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler.....	75
3.3.4.	Cephe Elemanlarına Ait Süsleme ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler	77
3.3.5.	Cephe Elemanlarına Ait Kapı ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler	78
3.3.6.	Cephe Elemanlarına Ait Pencere ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler	84
3.4.	Tipoloji Özeti	92
4.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER	94
5.	KAYNAKLAR	99
6.	EKLER.....	103
ÖZGEÇMİŞ		

ÖZET

TASARIM KRİTERLERİ BAĞLAMINDA GÜNÜMÜZ İRAN KONUTLARININ CEPHE ANALİZİ – TEBRİZ ÖRNEĞİ

Negin MOUSAVI AZAR

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Serbülent VURAL
2020, 102 Sayfa, 19 Sayfa Ek

Konut yapıları, kent silüetinin en belirgin ve etkili öğelerinden biridir. Bu bağlamda hem kent estetiği açısından hem de yapıya ve çevreye olan katkısı açısından önemlidir. Konut cepheleri bir kentin silüetinin oluşmasına katkı sağlamakta ve o kente ilişkin kültürel ve mimari değeri yansıtmaktadır. Çalışma kapsamında Tebriz'in Valiasr bölgesi konut cephelerinin kent, mimarlık ve kültür ile kurduğu ilişkiler bakımından tartışılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Tebriz kenti içinde seçilmiş olan apartman yapıları cephe tasarım ilkeleri, tipoloji, malzeme, renk, tekrar, simetri ve asimetri, zıtlık ve uyum, saydamlık ve opaklık ve ölçü başlıklarında incelenmiştir. Böylece mimarlığa ilişkin tasarım ilke ve öğelerinin cephe tasarımına olası etkileri ve tasarım sürecine yardımcı olabilecek öneriler tartışılmıştır.

Çalışma kapsamından yapılan incelemeler ve sonucunda cephe tasarım bağlamında tasarım ilkelerinin önemsenmediği ve birbiri ile ilişkisiz cephe tasarımlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Binalar hem kendilerine özgü bir tasarıma sahip değildir, hem de bina cepheleri arasında görsel birlik oluşmamıştır. Dolayısı ile binaların cepheleri ya birbirinden kopyalanmış ya da etrafındaki binalar ile uyumsuz yapılmıştır. Bazı durumlarda binalar iyi tasarlanmış olsalar da binalar arasında kentsel planlama açısından dil birliğinin olmadığı yapılan binalarda tasarım ilkelerine gerektiği kadar önem verilmediği görülmektedir. Bu nedenle kent görünümünü kimliksiz ve karmaşık bir hâl almıştır.

Anahtar kelimeler: Konut, Cephe, Mimari, Tasarım kriterleri, Kentsel Görünüş

SUMMARY

ANALYSIS OF IRANIAN HOUSE FACADE IN THE CONTEXT OF DESIGN CRITERIA- THE CASE OF TABRIZ

Negin MOUSAVI AZAR

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Architecture Graduate Program
Supervisor: Asst. Prof. Serbülent VURAL
2020, 102 Pages, 19 Pages Appendix

Residential buildings are one of the most distinctive and effective elements of the city silhouette. In this context, it is important both in terms of urban aesthetics and its contribution to the environment. Residential facades contribute to the formation of a city silhouette and reflect the cultural and architectural values of that city. Within the scope of the study, it is aimed to discuss the facades of the residential buildings of the Valiasr region of Tabriz, in terms of the relationships they have with the city, architecture and culture. In this context, the apartment buildings selected in the city of Tabriz have been examined under the headings of facade design principles, typology, material, color, repetition, symmetry-asymmetry, contrast-harmony, transparency-opacity and measurement. In Valiasr, possible effects of architectural design principles and elements on facade design and suggestions that can help the design process are discussed.

It is seen that the design principles in the context of facade design are ignored and the facade designs which are not related to each other have emerged. The buildings do not have a unique design and there is no visual unity between the building facades. Therefore, the facades of the buildings are either copied from each other or made incompatible with the surrounding buildings. In some cases, although the buildings are well designed; it is observed that there is no unity between buildings in terms of urban planning, and the design principles are not given sufficient importance in the constructed buildings. For this reason, the urban view has become unidentified and complex.

Keywords: Housing, Facade, Architecture, Design criteria, Urban view

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No.

Şekil 1.1. Tebriz’de yer alan Valiasr Bölgesi	6
Şekil 1.2. Valiasr Ana Yaya Yolu, Tebriz, Valiasr	7
Şekil 1.3. Valiasr Parkı, Tebriz, Valiasr	7
Şekil 1.4. Atlas Alışveriş Merkezi, Tabriz, Valiasr, Mimar: Jalal Salek.....	7
Şekil 1.5. Dünya Ticaret Kulesi Merkezi, Tabriz, Valiasr, Tasarım: Pardisan Mühendislik Grubu	8
Şekil 1.6. Tebriz kenti ve Doğu Azerbaycan eyaletinin İran’da yerleşimi.....	9
Şekil 1.7. Tebriz kentinin topoğrafik konumu.....	9
Şekil 1.8. Tebriz kentinin yağış, nem ve sıcaklık diyagramı, (1951-1975).....	10
Şekil 1.9. Aydın sokağı, Valiasr, Tebriz	11
Şekil 1.10. İncelenen örneklerin bulunduğu alan (Valiasr, Tebriz, İran)	12
Şekil 2.1. Geleneksel konut örneği, İran	21
Şekil 2.2. Döner ev, Tahran, İran, Mimar :Alireza Taghaboni.	22
Şekil 2.3. Gülistan Sarayı (Selam Salon), Tahran, İran, Mimar: Sani Ol Molk.....	23
Şekil 2.4. Çağdaş Sanat Müzesi, Tahran, İran, Mimar: Kamran Dıba	25
Şekil 2.5. Azadi Kulesi, Mimar: Hossein Amanat, Tahran, İran.....	26
Şekil 2.6. Tabiat Köprüsü, Tahran, İran, Mimar: Leila Araghian	27
Şekil 2.7. Boroujerdi Evi, Kaşan, İran, Mimar: Ali Meryem Kashani	28
Şekil 2.8. İran Parlamentosu Kütüphane, Müze ve Belge Merkezi, Tahran, İran, Mimar: Mirza Mehdi Khan Shghaghi	29
Şekil 2.9. Kadeki Evi, Tebriz, İran	30
Şekil 2.10. Kaçar Müzesi, Tebriz, İran.....	31
Şekil 2.11. Seghat-Ol- Eslam Evi, Tebriz, İran	31
Şekil 2.12. Renk tonları	35
Şekil 2.13. Ritim.....	36
Şekil 2.14. Cephede denge ve dengesizlik	37
Şekil 2.15. Zıtlık	39
Şekil 2.16. Saydamlık (sol) Opaklık (sağ).....	39

Şekil 2.17. Çıkma (120 cm).....	41
Şekil 2.18. Gömme balkon	41
Şekil 2.19. Fransız balkon	42
Şekil 2.20. Açık/dış balkon	42
Şekil 2.21. Korkuluk.....	43
Şekil 2.22. 1890' yılların mimari süsleri	44
Şekil 2.23. Tek kanatlı yaya giriş kapısı (sol) ve kepenk otopark kapısı (sağ)	45
Şekil 2.24. Bant pencere	46
Şekil 3.1. Binaların kat sayısı.	49
Şekil 3.2. İncelenen binaların komşu binaları ile ilişkisinin şematik çizimi.	50
Şekil 3.3. Cephede Tekrar yüzdesi.	53
Şekil 3.4. Değişken tekrar (örnek A13) (sol), tam tekrar (örnek A2) (sağ).....	54
Şekil 3.5. Cephede denge yüzdesi.	55
Şekil 3.6. Asimetrik (örnek A3) (sol), simetrik (örnek A4) (sağ).	56
Şekil 3.7. Cephede zıtlık – uyum yüzdesi.	57
Şekil 3.8. Zıtlık (örnek A8) (sol), uyum (örnek A7) (sağ).	57
Şekil 3.9. Cephede saydamlık ve opaklık yüzdesi.....	58
Şekil 3.10. Örnek A6 ın saydamlık oranı %34, opaklık oranı %66 dır.	59
Şekil 3.11. Cephede kullanılan renklerin sayısı.	60
Şekil 3.12. Örnek A9 cephesinde krem ve gri renkler	61
Şekil 3.13. Cephe boyutu ve oran ortalaması.	62
Şekil 3.14. Örnek A11, en 12 ve yükseklik 28.64 oranı 1 / 2.38.....	63
Şekil 3.15. Cephede kullanılan malzeme sayısı	64
Şekil 3.16. Tebriz'in Valiasr Bölgesi'ndeki, Aydın sokağı görünüşü.	66
Şekil 3.17. Çıkma tipi yüzdesi.....	69
Şekil 3.18. Şematik çizim kapalı çıkma (sol), açık çıkma (sağ).....	69
Şekil 3.19. Çıkma işlevi yüzdesi.	69
Şekil 3.20. Şematik çizim işlevsel (sol), estetik amaçlı (sağ)	70
Şekil 3.21. Çıkma derinliği sayısı.....	70
Şekil 3.22. Balkon tipleri yüzdesi.....	72
Şekil 3.23. Şematik çizim açık/dış balkon (sol), fransız balkon (Kortan) gömme balkon (sağ)	72
Şekil 3.24. Balkon ve mekân ilişkisi yüzdesi.	73

Şekil 3.25. Korkulukta kullanılan malzemeler.	76
Şekil 3.26. Ferforje korkuluk (sol), taş korkuluk (sağ).	76
Şekil 3.27. Cephe elemanları-süslemede kullanılan malzemeler.	77
Şekil 3.28. Sütun, sütun başlığı, söve ve silme.	78
Şekil 3.29. Yaya giriş kapısı (sol) ve otopark giriş kapısı (sağ) tiplerinin yüzdesi.	80
Şekil 3.30. Şematik çizim tek kanatlı (sol), çift kanatlı (Kortan), kepenk kapı (sağ)	80
Şekil 3.31. Kapıda kullanılan malzemeler.	81
Şekil 3.32. Yaya giriş kapısı ebadı ve oranı.	83
Şekil 3.33. Otopark giriş kapısı ebadı ve oranı.	83
Şekil 3.34. Pencere tipleri yüzdesi.	85
Şekil 3.35. Bant pencere (sol), köşe pencere (Kortan), normal pencere (sağ)	86
Şekil 3.36. Pencere ve mekân ilişkisi yüzdesi.	87
Şekil 3.37. Pencerede kullanılan malzemeler.	88
Şekil 3.38. Pencere parapeti, ebadı ve oranı.	90
Şekil 3.39. Analiz tablolarına ait lejant.	92

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No.

Tablo 1.1. Çalışmada izlenen araştırma modeli	5
Tablo 1.2. İncelenen binaların yapım yılları.....	11
Tablo 2.1: Bina analiz tablosu örnek şeması.	48
Tablo 3.1. İncelenen binaların komşu binaları ile ilişkisinin bulgular.	50
Tablo 3.2. İncelenen binalarda cephe yönü ile ilgili bulgular.	51
Tablo 3.3. İncelenen bina cephelerinde tekrar ile ilgili bulgular.....	53
Tablo 3.4. İncelenen bina cephelerinde denge (simetri – asimetri) ile ilgili bulgular.	55
Tablo 3.5. İncelenen bina cephelerinde zıtlık – uyum ile ilgili bulgular.....	56
Tablo 3.6. İncelenen bina cephelerinde saydamlık – opaklık ile ilgili bulgular.....	58
Tablo 3.7. İncelenen bina cephelerinde kullanılan renkler ile ilgili bulgular.....	60
Tablo 3.8. İncelenen bina cephelerin ebadı ve oranı ile ilgili bulgular.	62
Tablo 3.9. İncelenen bina cephelerinde malzeme ile ilgili bulgular.....	64
Tablo 3.10. Bina cephelerinde çıkma tipleri, işlevi, derinliği	68
Tablo 3.11. İncelenen bina cephelerinde balkon tipi ile ilgili bulgular.	71
Tablo 3.12. İncelenen bina cephelerinin balkon ve mekân ilişkisi ile ilgili bulgular.....	73
Tablo 3.13. İncelenen bina cephelerinde balkon ebadı ve oranı ile ilgili bulgular.....	74
Tablo 3.14. İncelenen bina cephelerinde korkuluk malzemesi seçimiyle ilgili bulgular.....	75
Tablo 3.15. İncelenen bina cephelerinde süsleme malzemesi seçimi ile ilgili bulgular.....	77
Tablo 3.16. İncelenen bina cephelerinin kapı tipi ile ilgili bulgular.....	79
Tablo 3.17. İncelenen bina cephelerinde kapı ve malzeme seçimi ile ilgili bulgular.....	81
Tablo 3.18. İncelenen bina cephelerinin kapı ebadı ve oranı ile ilgili bulgular.	82
Tablo 3.19. İncelenen bina cephelerinin pencere tipi ile ilgili bulgular.	85
Tablo 3.20. İncelenen bina cephelerinin pencere ve mekân ilişkisi ile ilgili bulgular.	86
Tablo 3.21. İncelenen bina cephelerinde pencere ve malzemeler seçimiyle ilgili bulgular.....	87
Tablo 3.22. İncelenen bina cephelerinde pencere parapeti, ebadı ve oranıyla ilgili bulgular.....	88
Tablo 3.23. Bina cephelerinde tipoloji özeti tablosu	93

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

İnsanoğlu varoluşundan itibaren çeşitli ihtiyaçlar nedeni ile yapı yapmış ve çevresini şekillendirmeye başlamıştır. Kent ve kentli için yapıların görünen yüzleri, insan ölçeğinde cephelerdir. Çevre algısında bu düşey düzlemler oldukça etkilidir. Bölge coğrafyası, kullanılan malzemeler gibi çevre faktörleri de cephe oluşumunda ve kentin karakterinde önemli etkenlerdir (İzgi, 1999).

Eski yıllardan beri, mimarlar ve tasarımcılar için oldukça önemli olan cephe tasarımı, günümüzdeki karmaşık ve düzensiz yapılaşmalar nedeniyle kötü bir hâl almıştır.

Bir yapıyı kullanan kişiler için o yapının estetiği ne kadar önemli ise, dışarıdan kullananlar için de aynı düzeyde önemlidir. Bu nedenle yaşanan mekânların estetik açıdan doyurucu ve anlaşılabilir olması gerekmektedir.

Kent yüzeyinde binaların kentliye açık kalan önemli kısmı bina cepheleridir ve bir kentin oluşumunda cepheler, önemli bir unsur olarak kabul edilmektedir. Bu görsel vizyon zaman içinde insanların bilinçaltı psikolojilerini ve de toplumun ruhunu etkilemektedir. Konut yapılarının cepheleri toplumların yaşam biçimlerini yansıtmakta ve yılların deneyim ve birikimi ile şekillenmektedir.

Binanın bazı bölümlerinin cephesi daha özel olmakla birlikte, caddeye ve kentin dokusuna açılan cepheler daha geneldir. Bu nedenle, binaların arka ve yan cepheleri bir yandan sosyal özelliklere, bir yandan da sakinlerinin ayırt edici özelliğine sahiptir. Bu nedenle her binanın görünüşü, kamusal alan ile ilişkilendirilmeli ve binanın iç hacmini ifade edebilmelidir.

Sıradan tasarıma sahip ve yapısal düzenlemelere uygun, ancak kimliği ve niteliği olmayan sayısız bina vardır. Dış cepheler bu konuda, yapıyı özgün kılmasının yanında, binanın kimliğini ve karakterini yansıttığından önemlidir.

Her binanın cephesi, kentin bulunduğu bölgede etkilidir ve bu bölgedeki sokakları veya alanları etkiler. Bir sokakta veya caddede yapılan binaların cepheleri birbiri ile uyumlu tasarlanmadığında, sokağın, caddenin ve dolayısı ile kentin görünüşü karışmaya başlayacaktır (URL-1, 2019).

Kentsel boyut ile cephenin bireysel ifadesi arasındaki çelişki, kentin kısmi bir yapısının ve bunun çok taraflı çevre ile olan ilişkileri dikkate alındığında ortadan kaldırılabılır. Sokağa ve caddeye bakan cepheler, çevredeki cephelere göre yapılmalıdır. Ancak bina cephelerinin çevresi ile uyumlu olması gerekirken, cephenin kendisinin kendi kişiliği olmalıdır.

Cephe aslında düz ve düşey bir alan değil, doluluk ve boşlukları olan, terası, konutun iç kısmı ile iç ve dış mekân arasındaki geçiş yüzeyidir.

Sürekli büyüyen, kent yüzeyi açısından anlamlı ve düzenli formu olmayan cephe kalıpları, heterojen kent yüzeyleri oluşumunu önleyebilmek adına, kentin görsel peyzajının bir ögesi olarak oldukça önemlidir.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

İran'ın kuzeybatı bölgesinde yer alan Tebriz kentinin mimarisi, uzun yıllardır orada yaşayan insanların kültürüne bağlı olarak, binalardaki doğru planlama, estetik tasarım, detaylı ve estetik süslemeleri ile ünlüdür. Ancak bu özellikler, insanların moderniteye, batıya olan merakı ve aynı zamanda batı mimarisine geçişi esnasındaki bilgisizliği nedeniyle gittikçe kaybolmuş, neticesinde ortaya sadece karışık ve anlamsız bir mimari çıkmıştır. Dolayısıyla cepheler, binaların önemli bir ögesi olarak, bu karışıklık ve dengesizlik etkisinde kalmıştır. Tasarım dengesizliği ve tasarım kriterlerinin önemsenmemesi, kent yüzeyinde tasarlanan cephelerin birbiriyle uyuşmaması, kentsel yapının görünüşünde kargaşa ve kaos oluşumuna neden olmuştur. Mimari çalışmalarda ve cephe tasarımında var olan kargaşa ve kaos, zaman içinde toplumun psikolojisini de etkileyecektir.

Bu çalışmanın amacı, Tebriz kentinin popüler bir yerleşim alanı olan Valiasr Bölgesi'ndeki konut cephelerinin tasarım kriterleri açısından incelenerek bir tipolojisini oluşturmaktır. Bu tasarım kriterleri renk, saydamlık ve opaklık, zıtlık- uyum, tekrar, denge gibi durumları kapsamaktadır. Çalışmada, yeni konut yapılaşmasının ortak bir dilinin olup olmadığı aynı zamanda kentin nasıl bir kimliğe sahip olduğu araştırılmıştır. Bu araştırmayla aynı zamanda kentin, mimari eğiliminin günümüzdeki durumuna gelmesinin nedenleri sorgulanmış ve bina yapımı, cephelerin görünümü, cephe yapımı ve kimliğinin

incelemesinin yanısıra gelecekte yapımı sağlanacak binalar için bir çözüm yolu bulmaya çalışılmıştır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışma ile ilgili genel bilgiler açıklanarak çalışmanın ana hatları belirlenmiştir. Çalışmanın kapsamı, yöntemi, çalışma alanının belirlenmesi, özellikleri, örneklerin seçimi özetlenmiştir. İkinci bölümde yapılan çalışmalara ile ilgili literatür araştırmaları, bir tasarım nesnesi olarak cephe ve anlamı, konut ve cephe bağlamında geçmişten günümüze İran ve Tebriz mimarisi ve analiz tablolarının oluşturulması anlatılmıştır. Üçüncü bölümde bulgular ve irdelemeler yer almıştır. Çalışmanın son bölümünde ise elde edilen sonuçlara ve önerilen yöntemlere yer verilmiştir.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Değişik toplumların ve kültürlerin, farklı mekansal kompozisyon ilkeleri vardır ve bu ilkeler, toplumsal ve kültürel yapının karakteristikleri doğrultusunda oluşmuştur. Aynı zamanda cephe de dönemi anlatan mimari yapıdaki önemli bir üründür. Dolayısıyla, tarihsel süreç, mimari akımlar, kültür, vb, cephelerin oluşum ilkeleri ve oranlarında değişikliklere neden olmaktadır.

Çalışmanın amacına yönelik Tebriz kentinde Valiasr Bölgesi'nde günümüz mimarisi ile uyumlu binalar daha çok inşa edildiğinden bu bölge çalışma alanı olarak ele alınmıştır. Bölgede apartman binalarından ulaşılabilen bilgilere ve teknik çizimlere göre 18 bina, örnek olarak belirlenmiştir.

Çalışma, günümüz mimarisinin İran'da konut cepheleri üzerindeki etkisinin incelenmesini içermektedir. Buna bağlı olarak çalışmada, İran'ın Tebriz kentinin Valiasr Bölgesi'nde 2010'li yıllarda yapılmış olan apartman binaları ile ilgili fotoğraflar, kesitler, görünüşler vb. toplanmıştır. Toplanan veriler için örneklerin analizi başlığı altında tablolar oluşturulmuş ve binaların cepheleri, tasarım kriterleri bağlamında değerlendirilmiştir. Bunun için analiz tabloları hazırlanmış ve tablolarda cephe tipleri, ebat, oran, cephede kullanılan malzemeler, cephe elemanları ve dolayısıyla cephe elemanı tipolojisi, ebat, oran, malzeme, form ve mekâna bağlı olarak yapılan sınıflandırma, cepheler açısından biçimleri ortaya çıkardığı ve aynı zamanda belli dönem yapılarını temsil ettiği için tercih edilmiştir.

Ancak, çalışmada cepheler açısından konstrüksiyon, yapım detayları, ses ve ısı yalıtımı, enerji korunumu gibi konular kapsam dışı bırakılmıştır

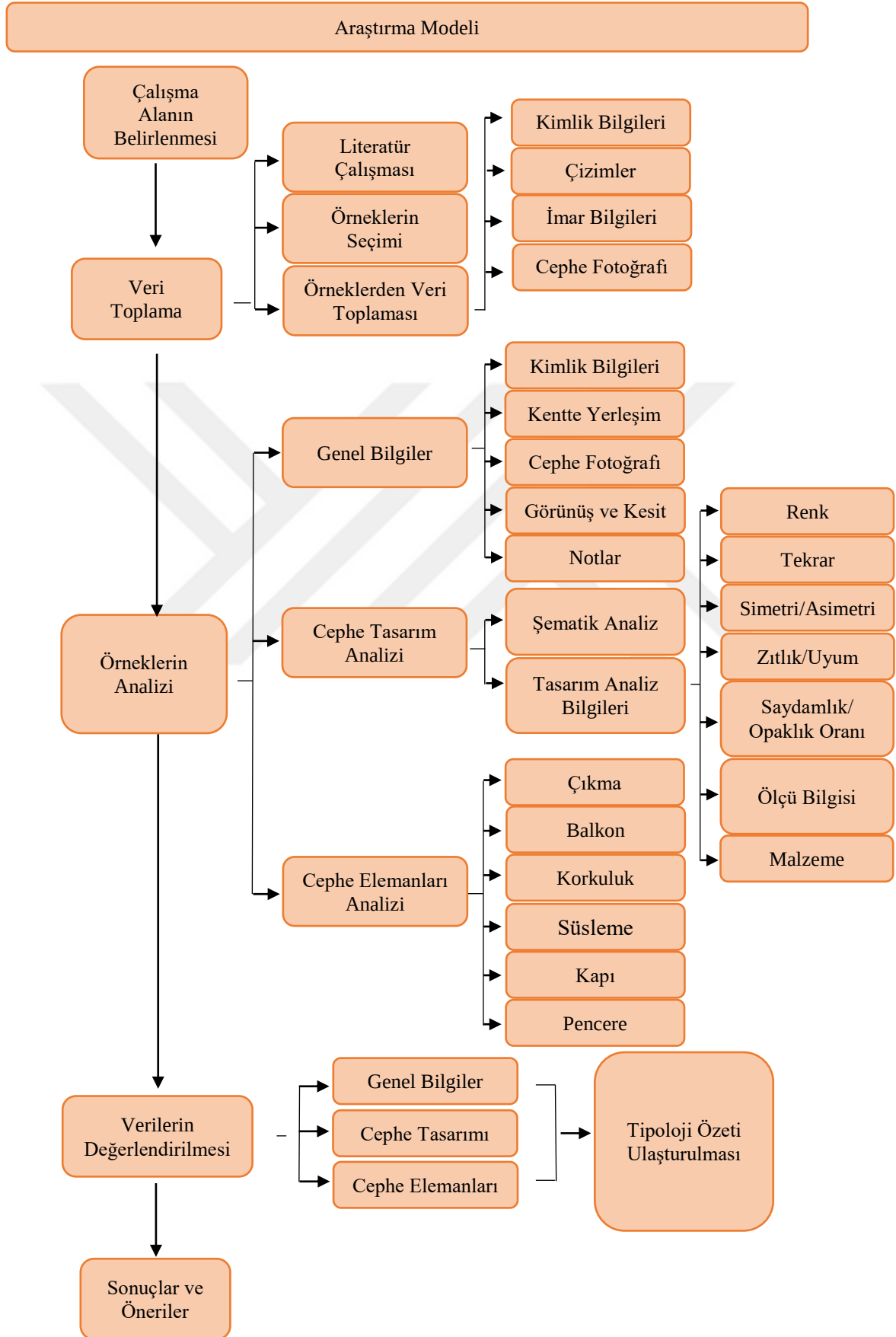
Üçüncü bölümde incelenen örneklerden çıkan bulgular değerlendirilmiş, tablo, diyagram halinde gösterilmiş ve bu analiz tablolarından çıkan istatistikler ile 18 örneğin cephelerindeki benzerlik ve farklılıklar kıyaslanarak tespit edilmiştir. Dördüncü bölümde sonuçlar sıralanmış ve öneriler verilmiştir.

Araştırma Modeli

Çalışmada izlenen yöntem dahilinde oluşturulan araştırma modeli,Tablo 1.1 ‘de verilmiştir.

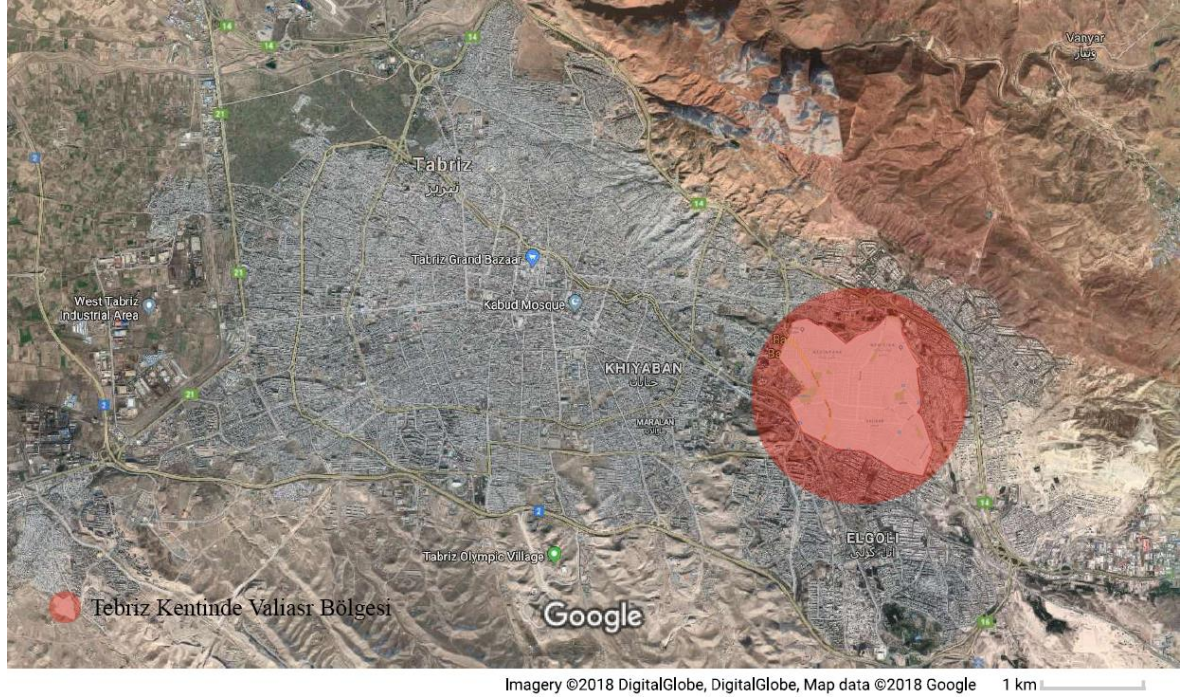

Tablo 1.1. Çalışmada izlenen araştırma modeli

1.3.1. Çalışma Alanının Belirlenmesi ve Özellikleri

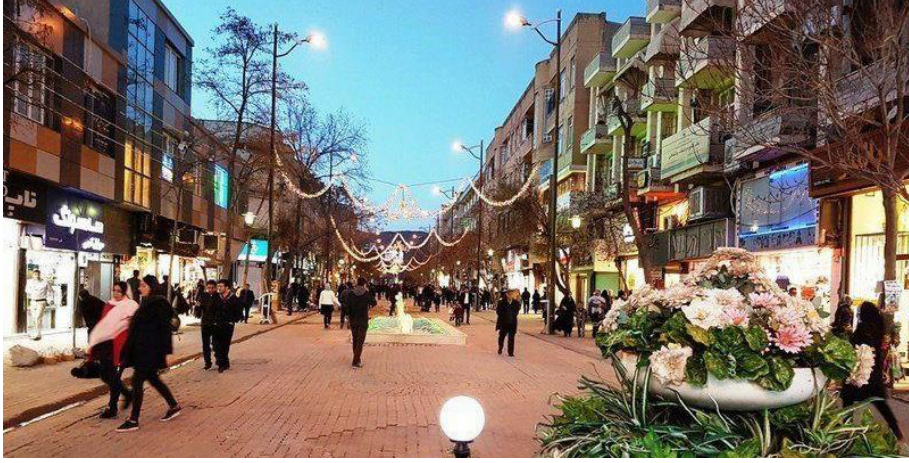
Yapılan çalışmada geniş bir yüzölçümüne sahip olan İran'ın kuzeybatısındaki Doğu Azerbaycan eyaletinde yer alan Tebriz kentinin Valiasr Bölgesi ele alınmış ve bu bölgedeki cephne örnekleri çalışma kapsamında değerlendirilmiştir (Şekil 1.1).

Şekil 1.1. Tebriz'de yer alan Valiasr Bölgesi (URL-2, 2018).

Tebriz kenti 4000 seneden fazla bir tarihi geçmişe sahiptir. İpek Yolu üzerinde olmasından dolayı Avrupa ve Orta Asya ilişkisini sağlamış olan kentin, tarih boyunca sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan önemli bir rolü olmuştur (Karamnezhad & Meimanatnezhad, 2011).

Tebriz kentinin Valiasr Bölgesi 1960'lı yılların sonlarında Tebriz'in geleneksel bölgesinin dışında, modern bir yaşam bölgesi olarak oluşturulmuştur. Bölgedeki yapılar günümüz mimarisi ile uyumlu olarak inşa edilmiştir. Valiasr Bölgesi ekonomik açıdan orta ve üst seviyede olan bir bölge olduğundan dolayı, çok katlı yeni binalar daha çok uygulanmıştır. Bu nedenle bu bölge, Tebriz kentinde çalışma alanı olarak belirlenmiş; kentin coğrafyası, iklim özellikleri, mimarisi, apartmanlar ve yerleşimleri ile ilgili bilgi verilmiştir.

Şekil 1.2. Valiasr Ana Yaya Yolu, Tebriz, Valiasr (URL-3, 2019).

Şekil 1.3. Valiasr Parkı, Tebriz, Valiasr (URL-4, 2019).

Şekil 1.4. Atlas Alışveriş Merkezi, Tabriz, Valiasr, Mimar: Jalal Salek (URL-5, 2019).

Şekil 1.5. Dünya Ticaret Kulesi Merkezi, Tabriz, Valiasr, Tasarım: Pardisan Mühendislik Grubu (URL-6, 2019).

Tebriz kenti Doğu Azerbaycan eyaletinin merkezidir. İran'ın kuzey-batısında, 38°/08' enlem ve 46°/15' boylamında yer almaktadır. Deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1345 metredir ve soğuk-kuru iklime sahiptir (IRIMO, 2015; Kasmai, 2005b) (Şekil 1.6). Tebriz kenti kuzey, güney ve doğudan dağlarla çevrilidir, batıda “Acı Çay” ırmağının etrafındaki tuzlu, düz araziye dayanır. Bu nedenle kent, dağların arasında büyük bir ovada yer almaktadır (Roustaei & Sari Sarraf, 2006; Soltanzadeh, 2010) (Şekil 1.7). Bölgenin dağlık ve soğuk olmasından dolayı bitki örtüsü zengin değildir.

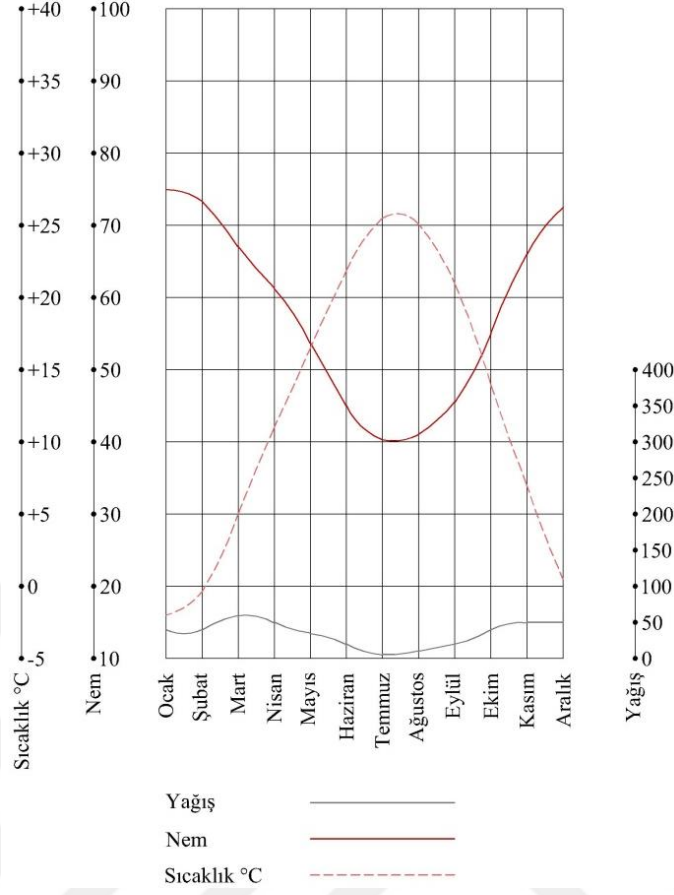

Şekil 1.6. Tebriz kenti ve Doğu Azerbaycan eyaletinin İran'da yerleşimi (Ahmadpour Hosseinizad, 2015).

Şekil 1.7. Tebriz kentinin topoğrafik konumu (Ahmadpour Hosseinizad, 2015).

Tebriz'de uzun ve çok soğuk (-10°C) bir kış dönemi, kısa ve sıcak ($+37^{\circ}\text{C}$) bir yaz dönemi yaşanır. Havadaki nem oranı düşüktür. Yağış miktarı yazın az, kışın çoktur ve genelde kar şeklindedir. Gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkı yüksektir (Shaterian, 2011) (Şekil 1.8).

Şekil 1.8. Tebriz kentinin yağış, nem ve sıcaklık diyagramı, (1951-1975) (Kasmai, 2005a).

Tebriz'de hâkim rüzgâr doğudan ve kuzey-doğudan (Orta Asya'dan ve Sibirya'dan) esmekte; kuzey-doğudan esen rüzgâr kışın yoğun kar yağışına neden olmaktadır. Batı ve güney-batıdan esen rüzgâr; Atlantik Okyanusu, Akdeniz ve Karadeniz'in nemli havasının etkisi altındadır. Bahar mevsiminde yağışlara neden olur ve yıl boyunca uygun bir rüzgâr sayılır (Esmaili Sangari & Omrani, 2014; Kasmai, 2005a; Shaterian, 2011).

1.3.2. Örneklerin Seçimi

Gelişme sürecinin her döneminde çok farklı toplumsal ve fiziksel yapı dönüşümlerinin gerçekleştiği Tebriz'de cepheler, hem kültürel hem de fiziksel olarak meydana gelen değişimlerin bir yansımasıdır. Tanımlama – değerlendirme – yorumlama sistemi bu kentin Valiasr Bölgesi'nden seçilen sokaklardaki cephe örnekleri üzerinden modellenmiştir. Bu caddeler Valiasr Bölgesi'nin ana ve en önemli caddeleri olmakla

birlikte yeni yapılaşmış ve günümüz mimarisine ayak uydurmaya çalışılan yerleşim bölgelerinden biridir. Bu caddelerde çeşitli aktivitelerinin yer alması, günümüz insanın düşünce tarzını yansıtmaları açısından önemlidir. Bu nedenlere bağlı olarak örnekler bu yerleşim alanından seçilmiştir ve bu binaların tümü, günümüz mimarisinde mesken nitelikli konut olarak kullanılmaktadır (Şekil 1.9).

Şekil 1.9. Aydın sokağı, Valiasr, Tebriz (Mousavi Azar, 2020).

İlgili alan çalışmasının yapılabilmesi için ilk aşamada, Tebriz kentinde incelenen örneklerin seçiminde, bitişik nizam, dönemsel karakteristik özellikleri olan, belli bir süreçten geçmiş, denenmiş, günümüze ulaşabilmiş ve halen kullanılmakta olan cephe örneklemelerinin varlığı göz önüne alınarak seçim yapılmıştır.

Yapılan çalışmada örnekler aşağıdaki nedenlerden dolayı ele alınmıştır:

- Seçilen örneklerde yeni ve güncel malzemeler kullanılmıştır.
- Bina sahipleri ekonomik açıdan orta ve üst seviyededirler. Binalar mimarlar aracılığı ile tasarlanmıştır.
- Binaların yapım yılları yakındır (2011-2019) ve modern mimariye aittir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2. İncelenen binaların yapım yılları.

Bina Adı	Yapım Yılı	Bina Adı	Yapım Yılı	Bina Adı	Yapım Yılı
A1	2014	A7	2016	A13	2019
A2	2015	A8	2012	A14	2017
A3	2019	A9	2013	A15	2019
A4	2015	A10	2012	A16	2013
A5	2012	A11	2014	A17	2015
A6	2011	A12	2018	A18	2019

- Ele alınan dönemde (2011-2019) tasarım ve yapım tarzı, malzeme çeşitliliği, malzemelerin birbirinin yanında kullanılması ve bu alanlardaki kaos, en üst seviyeye ulaşmıştır.
- Farklı binaların birbirlerinin yanında yer alması, bir kentin yüzeyini göstermektedir.
- Valiasr Bölgesi'nde istatistiki bilgilere göre yaklaşık 1300 bina tespit edilmiştir. Bu binaların yapım yılı, kullanılan malzeme çeşitliliği ve mimar tarafından tasarlanıp, tasarlanmadığı konuları dikkate alındığında çalışma kapsamına ve amacına uygun bina sayısı yüzün altına inmiştir ve ele alınan apartman tipi binalardan ulaşılabilen bilgilere ve teknik çizimlere göre 18 bina (Şekil 1.10) örnek olarak ele alınmıştır.
- Binaların güney cephelerinin sadece avluya bakması, avluların küçük olması ve bina sahiplerinden izin alınması gerektiğinden bu yöndeki cephelerin fotoğrafını çekmek mümkün olmamış ve bu nedenle güney cepheleri ele alınmamıştır.

Şekil 1.10. İncelenen örneklerin bulunduğu alan (Valiasr, Tebriz, İran) (URL-2, 2018).

Çalışma kapsamında belirlenen ve Tebriz kentinde, Valiasr Bölgesi'nde bulunan 18 adet konutun cephelerinin analizini yapabilmek için analiz tabloları oluşturulmuştur.

Analiz tabloları, incelenen binalar hakkında bilgi vermek (kimlik bilgileri, yapım sistemi, malzeme ve elemanların nitelikleri vb.) ve yapıları daha kolay analiz edebilmek amacı ile oluşturulmuştur.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Literatür Çalışması

Cephe tasarımı bir binanın toplum tarafından görünür bir bölümü olduğundan ve aynı zamanda temel mimari değerlerini gösterdiğinden her zaman önemli olmuştur ve buna bağlı olarak bu konuda birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan bazı örneklerle aşağıda değinilmiştir.

Tahran çağdaş konut cephelerinin İran mimari kimliğine sahip olup olmadığını araştıran Azade Khaki, 2016 'da yaptığı çalışmada Tahran'ın çağdaş konut cephelerini üç kısma bölmüştür. Khaki'ye göre birinci kısım, İran kültürü ve geçmişi ile hiçbir bağlantısı bulunmayan cephelerdir. İkinci kısım, birbiri ile bağlantılı olan ve aynı zamanda insanların kültürü ile uyuşan cephelerdir. Üçüncü kısım ise bir kimliğe sahip olma çabası gösteren ama bu konuda başarılı olmayan ya da kısmi başarısı olan cephelerdir. Bu çalışmada alan literatür çalışması, araştırması ve yarı deneysel yöntemler kullanılarak, çağdaş cepheler kategorilere yerleştirilmiş, kimlik krizi yaşayan cephelerin neden bu hale geldiği araştırılıp en sonunda çağdaş değerler ile tasarlanan ve aynı zamanda İran kimliğini taşıyan bir grup bina tanıtılmıştır (Khaki, Pourmehdi Ghaemmaghami, & Ghaffarkhani, 2016).

Bu konuda yapılan başka bir çalışmada ise Fateme Mervati 2015'de, Tahran şehrinin modernite döneminde tasarlanan ve yapılan cephelerin kimliksiz olma nedenleri, bir cadde üzerindeki cepheler örnek alınarak araştırılmıştır. Bu çalışmada aynı cadde üzerinde bulunan iki sokağın cepheleri estetik ilkeleri açısından birbiri ile karşılaştırılmıştır. Şehrin silüetinin bozulmaması için senaryolar üretilip planlamalar yapılmıştır (Morovvati & Kolahi, 2015).

Tebriz ile ilgili yapılan bir çalışmada ise çağdaş zamanda yapılan ve geleneksel dokuda bulunan binaların cephe gelişimleri ele alınmıştır. Bu çalışmada Qacar, Birinci Pehlevi ve ikinci Pehlevi dönemlerinde cephelerin gelişimini araştırılmıştır. Araştırmada cephe genel özellikleri ve elemanları açısından karşılaştırılmıştır (Ali Asl Mamaghani & Mohammadzadeh, 2015).

Bu çalışmada hedeflenen ise; bu tür araştırmalardan yardım alınmasının yanında eski dönem tasarımlarından da ilham alınarak çağdaş binaların karmaşık tasarımlarına ışık tutabilmektir.

Literatür çalışması; İran ve Tebriz konut cepheleri hakkında bilgi vermek; günümüzde bir kentin bir bölgesinde bulunan bina cephelerinde görülen değişimi gösterebilmek ve yapılacak analizlere zemin oluşturmak amacıyla yapılmıştır. Bu başlık altında bir tasarım nesnesi olarak cephe ve anlamı, konut ve cephe bağlamında geçmişten günümüze İran ve Tebriz mimarlığı, tasarım kriterleri bağlamında günümüz İran konutlarının cephe analizi Tebriz örneği, hakkında bilgi verilmiştir.

2.1.1. Bir Tasarım Nesnesi Olarak Cephe ve Anlamı

Cephe genelde bir yapının dış yüzeyidir. Türk Dil Kurumunda cephe, bir şeyin veya yapının ön tarafta bulunan bölümü olarak tanımlanmıştır (TDK, 1932). ‘Cephe’ kelimesinin İngilizce karşılığı olan ‘*facade*’ kelimesi, İngilizcede yüz anlamına gelen ‘*face*’ kelimesiyle eşanlamlı olan Latince ‘*facies*’ kelimesinden türemiştir. Bu nedenle, binanın dış yüzü anlamındaki cephe, çoğunlukla binanın ana yüzü olan girişi kapsar ve stilistik detaylarla ayrıntılanarak karakterize edilir (Burden, 2000).

Krier’de; “bir binanın cephesinden konuşulduğunda, binanın sokağa bakan ön tarafı kastediliyordur” demektedir (R Krier, 1988). Yapı cephesi, kent mekânının çeperidir ve bu anlamda cepheler kentsel mekânları sınırlandıran öğelerdir (Şenyiğit, 2009).

Tarih boyunca, bina cepheleri genellikle tasarım ve malzeme açısından diğer unsurlara göre daha çok işlenmekteydi, ancak modern mimaride bina cepheleri konusunda büyük kuşkulara yol açıldı. Yirminci yüzyılın ilk yarısından günümüze tarihsel hafızada kalan, çok basit ve süssüz bina cepheleridir. Yetmişlerin ardından "post modernizm" adı verilen yeni bir yaklaşımın ortaya çıkmasıyla birlikte insan ölçeği, ayrıntılar, süslemeler, fırfırlar ve kullanışlı olmayan öğeler mimariye tekrar geri döndü ve bir binanın görsel yaşamını zenginleştirecek bir şey olarak gerekliliği hissedildi. Post modern mimari, modern mimaride genellikle beyaz olan binaları renkli olarak sundu ve bina cephelerinde parlak renklerin kullanılmasını teşvik etti. Eko-teknolojik ve sürdürülebilir mimari yaklaşımlarında, “bina kabuğu” terimi, bina için doğal sistemlerin özelliklerini yaratmaya

alışan tümleşik ve birbirine bağlı bir komplekstir. Bu yaklaşımlar neticesinde bina cephesi yerine deri terimi kullanılmaktadır (Ghorbanzadeh, 2013).

Bina cephelerinin, bulunduğu mahallenin ve şehrin halkının zihinsel imajı üzerinde, görsellik açısından derin bir etkisi vardır. Cephe, işlevsel, görsel bileşenler ve kentsel peyzaj açısından tanımlanmaktadır.

Bina cephesinden beklenen performans:

1. Koruyabilme
 2. Bağ kurabilme
 3. Tanıtabilme
 4. şehrin bir parçası olma
- olarak gösterilebilir.

Cephenin birincil ve ilk görevi, dış tehditlere karşı insanları korumaktır. Cephe i ve dış arasında bir arabirim olarak kullanılır. Cephe sadece binanın içi ve dış arasında olan bir koruyucu arabirim değildir. Nasıl ki giyilen kıyafet sahibinin kişiliğini tanıttır, yaşadığımız binaları bir giysi olarak düşünürsek , ozaman bu binalar ve dolayısıyla cepheler de sahibinin kişiliğini, itibarını ve sosyal durumunu temsil etmelidir. Kentsel planlamada, cephe bütünün bir parçasıdır ve şehirdeki boşluk ve dolulukları anlamlı kılar (Pakzad, 2003).

şehir halkı, tarihi bina cephelerinden aldıkları zihinsel imajları genellikle şekiller, renkler ve mimari stiller gibi görsel unsurlara dayanarak analiz eder ve değerlendirir. Algısal faktörler, açıklık, karmaşıklık, aidiyet duygusu, özgünlük, dayanıklılık ve anlamlılık cephenin değerlendirme faktörleri olarak ifade edilebilir. Ancak renk, bina cephelerinde daha ayrıcalıklı bir unsurdur.

Sonuçlar, tarihi bina cephelerinin zihinsel görüntülerinin oluşturulmasında en önemli görsel unsurların; mimari stillerin, süslemelerin ve malzemelerin olduğunu göstermektedir. Renk ve doku gibi diğer görsel öğeler, tarihi binaların zihinsel görüntülerini şekillendirmede daha az önemlidir (Abdollahi, Ghasemzadeh, & Rahbaripour, 2013).

Her cephenin yapımında, genellikle cephenin rengini, şeklini ve prz durumunu etkileyen malzemeler kullanılır. Yerli malzemeler, cephenin hangi blėeye ait olduğunu göstermektedir.

Genel olarak, cephe bileşenlerinin şu şekilde olduğunu söyleyebiliriz: yüzey, cephe, saydam ve opak yüzeyler, giriş, boşluklar, cephe hatları, balkon, konsol ve ıkma. (Dış cephe uzantısı, bina ana tasarımınnın bir parçası olmayan ve daha sonra bina sahibinin

ihtiyaçları doğrultusunda veya zamanla binaya dahil edilmiş, kentsel peyzaj üzerinde önemli bir etki yaratan unsurdur) (Abedi, 2014).

Bentley ye göre (1998) bu bileşenler şoyledir: pencereler, zemin kat duvar detayları, dikey ağırlıklar, yatay ağırlıklar ve siluet.

Cephe, 19. yüzyıl ve 20.yüzyıl apartman konutlarının mimarisini tanımlayan en önemli bina elemanı olarak ortaya çıkmaktadır. Doğal olarak da yapının mimari stiline göre değişkenlikler göstermektedir. Bu nedenle, bir binanın görevinin ve öneminin tanımında iletişim yetisi olan en önemli mimari eleman olarak, cepheye vurgu yapılmaktadır (şenyiğit, 2009).

Sosyal bakış açısından cepheler, "kent yaşamının fiziksel ve toplumsal çerçevesinin boyutlandığı" mekân parçasıdır (ubuk, Yüksel, & Karabey, 1978).

Bina cephesi; bina içi ve dışı arasında - bina ve kent mekânı arasında bir geçiş bölgesidir. Görevi, bileşenlerden oluşan durağan bir bariyer ya da mekânlar arasında belirlenmiş bir sınır olmak değildir. Bir binanın cephesi, binanın en dikkat çekici bileşenlerinden biridir ve şehrin yüzünü karakterize etmektedir. Günümüzde cepheler, binaların yükselen aktif birer elemanı olarak, ayrı elemanların ayrı fonksiyonlara hizmet ettiği çok katmanlı bir sisteme doğru gelişmektedir. Gelişen teknoloji ile birlikte, cepheler, kamusal mekânın kişiselleştirilmesine, bireyler için geçici olarak mekânın lğini değiştirmeye ve hatta mekânın aynı zamanda farklı ölçekte, çeşitli işlevler üstlenmesine olanak sağlar hale gelmiştir (stndağ, 2009).

Yaşanan mekânların i düzenlemeleri kadar, dış görünüşleri de önemlidir. Çünkü mekânın iini kullanan kişilere oranla dışını kullanan kişi sayısı daha fazladır. evre kullanıcılarının özellikle cephe özellikleri açısından yaşadıkları, gördükleri, seyrettikleri ortamlara uyumları ve beğenileri tasarım sürecinde önemli bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifade ile estetik açıdan doyurucu cephelerin oluşturulması gerekliliği önemli bir tasarım ölçüsüdür (şenyiğit, 2009).

Kentsel düzenin önemli bir öğesi olan "cepheler" kent kullanıcıları tarafından anlamla yüklenmektedir. Dolayısıyla cepheler taşıdıkları anlamlar itibariyle bir kentin dilini oluşurmaktadır (şenyiğit, 2009). Cephe, fiziksel ve kültürel bileşimlerden meydana gelir, kültürel evre, sosyo-kültürel yapıdan kaynaklanan sembollerle anlam kazanır. Dolayısıyla da cephe, kendine özgü bir biçimsel karakteri yansıtan kimlik duygusuna sahiptir (şenyiğit, 2009).

Geçmişte, şimdiki ve gelecekteki imgesi ile kent, bir devamlılıktır. Bu devamlılık eyleminin sorumluları, kent tasarımcıları ve mimarlardır. Görüşler oluşturulurken kentin sunduğu sözlük çözümlenmeli ve okunabilmelidir. Cepheler için bu sözlük çözümlenmeli, ilişkiler incelenebilmelidir (Şenyiğit, 2009).

Cepheler (yüzey elemanları) kentsel mekânın parçalarıdır ve bu parçaların birbirleri ile ve bütünle ilişkileri tasarım ilkelerinin organizasyonu ile şekillenir. Fakat cephe biçimsel bir kompozisyondan öte kent kullanıcıları tarafından anlamlandırılan bir olgudur (Şenyiğit, 2009). Sezgin’e göre (1983); “Cephe veya görünüş, gözün ilk bakışta veya aklın dolaysız olarak algıladığı şeydir. Zaman zaman yanlış da olsa, o nesne hakkında ona bakan kimseye bilgi verir, o nesneyi tanıtır. Görünüş yalın olduğu sürece fazla tanıtıcı değer içermez. Görünüşe eklenen bazı alametler ve elemanlar o nesnenin daha iyi tanınmasına neden olur. Tanıtıcı özellikler zamanla değişebilirler. Bu değişim her nesnede olabildiği gibi, binalar içinde geçerlidir. Bu belirleyici unsurların zaman içinde yer almalarına ve farklılıklarına mimaride üslup, insanda ise moda denilmektedir” (URL-7, 2019). Semper için cephe; “Kendini temsil eden başlı başına bir öğedir; tıpkı toplum içindeki yerini anlatacak şekilde bir evin giydirilmesi gibi.” Yine Semper’e göre maske ve giyinme uygarlık kadar eskidir. Onun için bir taraftan sanat yaratma, diğer taraftan sanattan haz alma, insanlarda belirli bir karnaval havası yaratır. Burada hissedilen hava sanatın gerçek atmosferidir (Kafka, 1983). Sacripanti’ye göre; “Cepheyi, binayı sarmalayan bir kabuk olarak görmek yerine, ancak iç ve dış mekânların ara bağlantısı, sabit ve değişken açılardan görüntüsü, biçim ve işlev ilişkisi gibi temel sorunların yoğunlaştığı bir alan olarak görmek gerekir” (Sacripanti, 1983). Cephenin arkasında onu oluşturan mekânların ihtiyaçlarının gücüyle orantılı olarak, bir evin veya herhangi bir binanın cephesi inmeli, yükselmeli, girmeli, çıkmalı, dekompoze olmalıdır. Louis Sullivan’a göre cephe; formun fonksiyonu takip etmesinin sonucudur. Özellikle Wright, Aalto ve Scharoun gibi organik mimariyi temsil eden büyük mimarlar için cephe, içerisinin plastik açıdan bir devamı anlamındadır. Mies Augustinus’a göre; güzel, gerçeğin pırıltısıdır, yani güzel cephe, içerinin gerçek görüntüsü olmalıdır (URL-7, 2019).

F.L.Wright cephe için; “Karakter içerden dışarıya doğru çalışan prensibin ifadesidir.” O, bakılan, görülen ön cephenin önemini zayıflatan, ancak yapının etrafında dolaşıldığı takdirde kavranabilen zaman-mekân birliğini benimsemiştir. Dolayısıyla, bütün görüşlerin aynı önem ve değerde olmasından ötürü, ön ile arka arasında herhangi bir kalite farkı ortaya çıkmamakta ve her şeyden önce yapı, plandan hareketle oluşmaktadır.

Dış, onun kılıfı veya zarfıdır (URL-7, 2019). R.Gieselman; yapı sanatının güzel sanatlarda olduğu gibi düzen, oran, zarafet, uygun oran gibi faktörlerden oluştuğunu belirtmektedir. Ona göre; oran ve düzen gibi kavramlarla, biçimlendirilen faktör olarak düzensizlik ortadan kaldırılmakta, simetriye öncelik tanınmaktadır. Zarafet kavramı ile her yapı, fonksiyonunun ondan beklediği kendine özgü olma karakterini kazanmaktadır. Esas olarak iki ana karakter mevcuttur: Yücelik ve güzellik. Vakur, yani ağır başlı (örneğin bir kilise için) ve dehşetli (hapishane için) yücelik kavramının bileşenleridir. Güzellik karakteri altında ise, azametli (bir şato için), hoş (Serin), ciddi (şapel için) ve nihayet 19.yy başında şüpheli olanın garipliğinin, gayri muntazamlığın ve düzensizliğin karakteri romantik sayılabilir (Geiselman, 1982). Diğer yandan W.Gropius, “Tekniğin imkânlarına hükmetmeksizin akademik anlamda bir estetikliğe takılıp kalan ve sadece sanat yapmaktan öteye geçemeyen mimar, yorgun ve alışlagelen kuralları terk edemeyen bir kimsedir.” Bu iki görüşün de sentezi sayılacak bir örneği Le Corbusier yapmıştır. Bu örnek Cezayir için önerilen Megastrüktür projesidir ki, burada mimar sadece bir ana strüktür ortaya koymuş ve yapının cephesini kullanıcılara bırakmıştır. Cephe, her kullanıcının kültürüne göre farklı üsluplardaki birçok parçanın, tesadüflerle ve gelişigüzel bir şekilde bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Böylece mimarın cephe için hiçbir endişesi yoktur ve cephe bir amaç değil, bir sonuçtur. Bu tutum, kullanıcının isteklerine uygun yaşama birimlerini, ayırıcı sosyolojik ve psikolojik çözümleri de beraberinde getirmektedir. (Kortan, 1983). Bütün bu söylenenler doğrultusunda şöyle bir cephe tanımı yapılabilir: Bir yapıyla ilgili ilk tasarımlar, doğal olarak iç mekânı içerir. Kullanımdan ve kullanıcıdan doğan ihtiyaçlar kabaca gerekli alanı, çevreyle olan ilişkiyi, yüksekliği ve yapının bölümlerini belirler. Yaratılacak etkilerin göz önünde tutulmasıyla için dışa ya da dışın içe hâkim olması yolundaki tercih sonucu, yapının ana hatları ortaya çıkar. Bu iki mekân arasındaki sınırı oluşturan ve yapının kılıfı olan dış forma cephe denilir (URL-7, 2019).

2.1.2. Konut ve Cephe Bağlamında Geçmişten Günümüze İran ve Tebriz Mimarlığı

Ev, insanoğlunun dünden bugüne kadar ilişkilendirildiği ve onunla olan ilk kavram ve olgudur. İnsan hayatının devam ettiği her yerde ev de ayrılmaz bir parçası olmuştur ve bu bakımdan evin mimarisi farklı medeniyetlerde farklı duyarlılık ve çekiciliklerle izlenmiştir; Bu durum o kadar önemli bir hâl almıştır ki bu duyarlılığa duyulan ihtiyaç

sembolik hale gelmiş ve her millet bu konuya kendi kültürel sembol ve desenleriyle dikkat çekmeye çalışmıştır. Buna dayanarak, mimarlığın diğer sanatlardan daha çok insan kültürüyle ilgili olduğu söylenebilir. İnsanlar her zaman onları çevresel etkilerden koruyan bir ortama ihtiyaç duymuşlardır. Bu ihtiyaç, yaşamın başlangıcından günümüze pek değişmemiştir. Bir başka deyişle evin mimarisi, insan yaşamıyla ilgili faaliyetlerin bir kısmının gerçekleştirildiği insan yaşamı ile ayrılmaz bir ilişki içerisinde olup kopamazlar. (Ahmadi, Shateri, & Khosrovani, 2017).

Yıllar önce, insanın yaşam alanı ve sığınağı, arzularından ve yeteneklerinden ayrı değildi. Aksine, aslında hayatta kalma, hüküm süren çevreye ve iklime uyum sağlama ve bir ailenin inançlarına, kültürüne ve eklerine uyum sağlama çabası içinde birkaç kuşak boyunca şekillenen ve geliştirilen bir inancın kendi yaratmasıydı. Böylece, geleneksel ev doğmuştur. (Shahin, Tarashohi, Pakpour, & Khiyavi, 2013).

Geleneksel evlerde, toprak ve kimlik gibi evin içinin mahremiyeti de önemli ve korunmaya değer olmuştur. Geleneksel İran kültüründe, evlerin iç ve dış mahremiyetleri vardı, böylece yabancıların gözünden uzak yaşıyordu. Böyle bir içe dönüklük, yani dışın içe getirilmesi, iklim koşullarına ve belki de İran halkının dünya görüşü ve kültürüne bağlanabilir (Hashemi, 1996).

Geçmişteki mimarlar binanın yapısını güzelliğinden ayrı tutmuyorlardı ve deneyimlerle kaplamalar, açılışlar ve formlar için bazı ölçüler elde etmişlerdi ki onlar sayesinde büyük ve küçük modüller kullanarak, mimarın binaların istikrarsızlığı, güzelliği ve bütünlüğü konusundaki kaygılarını gideriyorlardı. Ayrıca binaların yapımında inşaatı hızlandırmak, tadilatı kolaylaştırmak (özerklik) için yerel olarak mevcut yerel malzemeleri ve tesisleri kullandılar ve gerekirse de uzaktaki alanlardan gelen malzemeleri inşaatı hızlandırmak için kullanıma soktular (Şekil 2.1) (Memarian, 2013).

İnsanlar yerleşimlerinin en başından beri, her zaman kendine uygun evler inşa etmek konusunu ve aynı zamanda bu evlerin bölmelerinin ilişkisini düşünmüştür ve uygun, aynı zamanda uyumlu bir kompleks oluşturmak için çabalamışlardır. Ancak kentselleşme, teknolojinin yayılması, artan sosyal ilişki ihtiyacı, şehirlere artan göç ve nüfus artışı, insanların farklı ev tiplerine, mesela müstakil aile evleri, şehir merkezinde avlular, dışa dönük şehir evleri, ortak konut kompleksleri, yüksek katlı daireler, orta katlı konut kompleksleri ve çok işlevli binalara ihtiyaç duymasını sağlamıştır (Schoenauer, 2010).

Şekil 2.1. Geleneksel konut örneği, İran (URL-8, 2019).

Bu evlerin her birinin plan tipi, ev ve mahalle ve yerel ortamın arasında özel ve kendine has ilişkiler yaratmasına sebep olmuştur. İran'da da, kapitalist dönemin başlangıcı ve üretim ve geçim tarzındaki değişimle birlikte evler, kademeli olarak yataydan dikey, avludan konut ve apartman komplekslerine dönüşmüştür (Sheykh, 2005).

İran'daki konut birimleri, mekânsal ve konumsal açıdan çok fazla çeşitliliğe sahiptir. Bu özellik, ile zamansal ve mekânsal eğilimlerden etkilenmiş ve sonunda tek bir sisteme bağlı kalmıştır. Ancak son yıllarda bu eğilim; dini, sosyal, politik, ekonomik gibi, neredeyse tüm yönleri kapsayan bir yaşam tarzı değişikliği ile değişmiştir. Çağdaş konut, hepsi övgüye değer olmayan farklı yaklaşımlarla tasarlanmıştır. Çünkü her ülkenin mimari tarihinde yapılan eylemin öncü rolü ile birlikte, dinamizmi ve bağımsızlığı da öncü oluşu kadar önem taşımaktadır (Hashemnezhad & Darabian, 2006)

Gideon 1818'de şöyle yazmıştır: Binanın son gelişimi kuşkusuz konut ve özellikle de kamuya yönelik konut konularına odaklandı ve ne kamu binası ne de fabrika bu kadar önemli değildi (Norberg-Schulz, 2015).

Konutların mekânsal düzenlemesine ilişkin yaklaşım zaman içinde değişmiş ve mimari bir değere sahip olmayan yaklaşımlar çoğu yapıda görülmeye başlanmıştır örneğin; günümüz konut mekanında, konuta ait işlevler net bir şekilde okuna bildiği halde, aidiyet ve kişiye özgü olma kavramlarının eskiye oranla daha da azaldığı söylenebilmektedir.(Haeri, 1996).

Yaşam tarzı değişikliği, dini, politik, sosyal, ekonomik ve onunla birlikte yiyecek, giysi ve alışkanlıkların neredeyse tüm yönlerini kapsar. Hazır yemekler, otomobillerin icadı ve seri üretim için genel ilgi; elektrikli süpürge, bulaşık makinesi gibi evlerde yardımcı makinelerin icadı; su, elektrik ve gaz hizmetlerinin genelleştirilmesi; ulaşım hizmetleri, yaşam tarzı seçiminde, medya araçlarında ve eğlence seçiminde özgürlük; son yıllarda yaşam tarzı değişikliklerini etkileyen faktörler arasındadır (Fazeli, 2005).

Avrupa'da, evlerin plan düzeni değiştirme süreci, sosyal ilişkilerin kademeli değişimine bağlı olarak İran'dan daha yavaş bir hızda olmuştur aynı zamanda sanayileşme ve standardizasyon, yaşamın her alanında bu süreci geçmiştir. Yani, sanayileşmenin getirisi bazı durumlarda evin unsurlarıyla tam olarak değiştirilmiş veya uyumlu hale getirilmiştir. (Haeri, 1996).

Yaşam tarzı değişiklikleri, konutta bir değişikliğe neden olmuş ve konutta ki değişiklik, yeni davranışlar ve yaşam tarzlarını gerektirmiştir Bu etki-tepki devam etmiş, bu değişiklikler kentlerin yeni bir görünüme bürünmesini sağlamıştır. Her ne kadar modern kelimesi ve edebi anlamı, yeni bir şeye geri dönse de, yeni olan her şeye ve her yeni olguya modern denemez. Avrupa ve Amerika'daki büyük sosyo-politik devrimlerden ve batıdaki sanayi devrimlerinden sonra ortaya çıkan farklı koşullar doğrultusunda insan ve yaşamın gelenekselden yeniye, yaşamın her alanında yeni yapılar ortaya çıkarması durumu, modern olgusunun bir ürünüdür (URL-9, 2019) (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Döner ev, Tahran, İran, Mimar :Alireza Taghaboni (URL-10, 2019).

Çağdaş İran mimarisinin başlangıç zamanı hakkında teorik bir detay olmsa da bazıları, Pahlavi'nin ilk dönemine ve onun yenileme önlemlerine denk gelen 1921 yılını, gerikalanı ise sosyal-politik değişime maruz kalan anayasa tarihini, bir dönüm noktası ve çağdaş mimarinin başlangıcı ile ilişkili olarak görmektedir. Esas olan, gelişmelerin başlaması ve çağdaş İran mimarisinin şu anki eğiliminin, yükselen trendlere denk gelen Kaçar döneminden takip edilmesi gerektiğidir.

Çağdaş İran mimarisi için aşağıda belirtilen dört dönemden bahsedilebilir:

- İlk dönem: 1875 Naseri - 1934 Pahlevi Dönemi
- İkinci dönem: 1935 I. Pahlevi Dönemi - 1953 II. Pahlevi Dönemi
- Üçüncü dönem: 1953 II. Pahlevi - 1970 II. Pahlevi Dönemi.
- Dördüncü dönem: 1971 İslami Cumhuriyet Döneminden günümüze kadar olan dönem (URL-11, 2019).

Şekil 2.3. Gülistan Sarayı (Selam Salon), Tahran, İran, Mimar: Sani Ol Molk (URL-12, 2019).

Seyyed Hadi Mirmiran, çağdaş İran mimarisinde iki ana noktaya dikkat çekmektedir;

1. İran Çağdaş mimarisi çoğu zaman, İran mimarisinin tarihi ile ilgilenip bu eski mimarisini kendi sürekliliği ile ilişkilendirmek için çaba sarf etmektedir.
2. İran Çağdaş mimarisinin geçmiş mimariye gösterdiği ilgi yüzeyseldir ve genel geçmişin ruhuna, ilkelerine ve bu ilkelerin uygulanmasına ve özellikle de evrimine çok fazla dikkat etmemiştir. Mimarların çabalarına rağmen, geçmişe bağlı mimarinin akışı henüz kesin bir şekil alamamış ve teorik temellerini ayarlayamamıştır.

"Avrupa Mimarisi" ile ilk geniş kapsamlı tanışma, Kaçar döneminde gerçekleşmiş ve Kaçar aristokrasisi ile Orta Çağ arasında benzer binalar taklit etme ve yaratma eğilimi yaratılmıştır. Kaçarlar seyahatler, fotoğraflar ve kartpostallar yoluyla Avrupa mimarisiyle tanışmış ve bu dönemin binaları, Avrupa tarzı kurallarla bilinçsizce inşa edilmiştir. Pek çok tarihçi, Kaçar mimarisi ile Avrupa mimarisi arasındaki farkını Batı'nın yanlış bir taklit sonucu olduğunu söylerler ve bu durum, modernliğin teorik kökenleri hakkında bir anlayışa sahip değildir. Texas Üniversitesi'nde mimarlık profesörü olan Dr. Vahid Vahdat (2017), aradaki farkın modern Kaçar mimarisinin yerel köklerinden kaynaklandığını söylemektedir.

İlginç olan, çağdaş İran mimarisinin Batı'ya bağlılığının veya devamlılığının ertelenerek geç gerçekleşmesidir. Modern İran mimarisinin mimarlık dünyasına bağımlılığı göz önüne alındığında, İran'daki bu eğilimin zamanlaması kaçınılmaz olarak kabul edilir. Ancak bu zamanlama İran'da farklı mimari tarzların ortaya çıkması durumunu doğurmuştur (URL-13, 2019).

Bu gecikme, öncü modern tarz için tekrarlanmış, ancak İran'da okullar, modern mimarlık eğitimlerine, II. Pahlavi döneminin sonlarında nispeten aktif bir şekilde başlamıştır.

Reza Shah'ın hükümetinin ilk günlerinde, modernizasyon programlarının ardından, Avrupalı eğitilmiş İranlı mimarlar ve hükümetin İran'a davet ettiği Avrupalı mimarlar tarafından yönlendirilen farklı eğilimler, geleneksel mimariye karşı ortaya çıkmıştır. Onların mimarileri, modern Avrupa mimari gelişmelerinin doğrudan bir yansımasıydı (Bani Masud, 2013). Onlar yeni malzemeleri, özellikle beton, çelik, cam ve yenilikçi yöntemleri yapıların inşasında önceki yöntemlerle değiştirildi. Bu değişikliklerin en önemlisi, İranlı mimarlara yapı ve estetik konusunda benzeri görülmemiş fırsatlar sağlayan beton kullanımıydı. Bu dönemin mimarlarının en büyük amacı, modern dünyadaki geleneksel yapı biçimlerini değiştirmek ve İran'da modern mimariyi tanıtmaktı.

Tahran Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 1940 yılında mimarlık dahil olmak üzere üç alanda kurulmuştur. İlerleyen yıllarda Tahran Üniversitesi'nden ilk mimarlık mezunları, Avrupa'da eğitim almış ilk nesil İranlı mimarların mirasçıları olmuştur. İran'daki modern mimarlık ilkelerini ve kavramlarını pekiştirmede en etkili grup onlardı. Modern mimarlığın gelişiminde bir diğer faktör, 1940'larda yerleşim ve toplu konut inşaatının başlamasıydı. 1940'ların ortasına kadar, kasaba ve köylerdeki konut birimleri çoğunlukla kil, ahşap ve çamur gibi geleneksel malzemeler kullanılarak inşa edildi. Ancak

II. Dünya Savaşı'nın sonunda, tuğla, demir ve beton gibi malzemeler kullanan yeni konutlar inşa etmek için girişimlere başlandı. 1956'da yeni konut birimleri şehir dokusunun %44'ünü oluşturuyordu. Ama bu oran 1966'da %56'ya çıktı. 1960'larda ve 1970'lerde, evlerin ve konut komplekslerinin inşasıyla modern mimariye doğru eğilim arttı (Bani Masud, 2013) (Şekil 2.4).

Şekil 2.4. Çağdaş Sanat Müzesi, Tahran, İran, Mimar: Kamran Dıba (URL-14, 2019).

Reza Şah'ın döneminin modernizminden etkilenmiş olan Vartan Hovanessian, notlarına göre, modern İran mimarisinin, kadınların eskiden siyah çarşaflarla sınırlı kaldıkları gibi, evlerin de uzun ve yüksek duvarlarla çevrelenmiş olduğuna inanıyordu. Cam ve demir kullanarak modern mimari, binaları kapalı kaldıkları örtüden kurtardı.

Sonuç olarak, İranlı modernist mimarların hiçbiri Dördüncü CIAM Kongresi'nden sonra oluşturulan modern mimarlık ilkelerine bağlı kalamadı ve hatta Hovanessian bile İran mimarisinin renginin peşinden gitti (Bani Masud, 2013) (Şekil 2.5).

Şekil 2.5. Azadi Kulesi, Mimar: Hossein Amanat, Tahran, İran (URL-15, 2019).

Mohammad Reza Pahlavi döneminde, sayısız mimari akımın yerini, baskın ve etkili modern mimari akımı aldı. Bu dönemde oluşan modern mimari, Avrupalı mimarlar ve Uluslararası Stil, Bauhaus Okulu, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright, Richard Joseph Neutra, Alvar Aalto ve James Stirling'in çalışmaları da dahil olmak üzere çağdaş düşünürlerin çalışmaları ile desteklenmiştir. Sonuç, "yarı modernist" olarak adlandırılan, modern mimarinin İran versiyonuydu (Bani Masud, 2013).

Bu yöntem kamusal ve özel alanları daha da yakınlaştırmaya çalışan modern mimariden farklı olarak, önceki örneklerde olduğu gibi, İran mimarisi de kamusal ve özel alanların ayrıştırılması kurallarına uyar. 1960'larda ve 1970'lerde, Mehdi Alizadeh, Latif Abolghasemi, Faramarz Sharifi ve Iraj Kalantari gibi mimarlar büyük ölçüde modern fakat İran mimarisi ile iç içe geçmiş deneyimlere baş vurdular ve bu nedenle "yarı-modernist" olarak kabul edildiler. (Bani Masud, 2013).

İsviçre'den Anthony Krafft ve Fransa'dan Michel Ragon gibi ünlü yorumculara göre, İran'ın yirminci yüzyılın ikinci yarısındaki kendine has ve benzersiz bir tarzı olan modern tek mimar, Dariouss Bourbour'du.

Mimarların İran İslam Devrimi sonrası çalışmaları, çok çeşitli sanatsal eğilimleri ve hareketleri kapsamaktadır ve İran mimarisini özgür bir kimliğe doğru itmeye çalışmaktadır. İran mimarlarının devrimden sonraki yirmi yılda ana eğilimi, İran kültürel

mirası ve geleneksel mimarisiyle aynı çizgideydi ve en azından devlet tarafından işletilen binalarda, başka bir eğilim yoktu. Postmodernist klasizm hareketinden etkilenen bu mimarlar, İran'ın çağdaş mimarisine İranlı bir görünüm kazandırmaya çalıştı. Bu süreçte, hükümetin desteklediği tarz da İran-İslam mimarisine yöneldi. Bu eğilim temel olarak devlet kurumları tarafından desteklenen önemli devlet binalarında bulunur.

Günümüzde İranlı genç mimarlar, farklı alanlarda çalışmaktadır. Günümüz teknolojilerine ve sosyal medyaya yakınlığı bulunan genç mimarların, batı mimarisinin akımları ile birlikte modern mimariden uzaklaşmak dışında başka bir endişeleri yoktur. Modern mimariden kaçınmak istemeyen genç mimarlar aynı zamanda da, önceki jenerasyon mimarlardan farklı olarak, İran mimarisinden tamamıyla uzaklaşmak istememişlerdir. Dolayısıyla günümüz genç mimarları “neo-modern” olarak nitelendirilebilmektedir (Bani Masud, 2013) (Şekil 2.6).

Şekil 2.6. Tabiat Köprüsü, Tahran, İran, Mimar: Leila Araghian (URL-16, 2019).

Anlatılan geçmiş mimari ve çağdaş mimari özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, iki dönem arasındaki farklar ortaya çıkmaktadır. Eski evlerin sakinleri arasında bir sınır yoktu ve aile üyeleri ile çocuklar ortak bir odada yaşıyorlardı. Ancak günümüz İran evlerinde, ev içgüdüsüne, aile sınırlarına ve onlara saygı duyulmasına dikkat edilmemektedir. Evlerin içinin görünmesi, ailelerin psikolojik güvenliğini bozmakla

birlikte ebeveynlerin ve çocuk odalarının ayrılması, ev sahipleri arasındaki sınırları arttırmaktadır.

Yaşam tarzı; Boroujerdi Evi ve Kaşan'ın Tabatabai Evleri (Kaçar Dönemi) gibi geleneksel büyük evlerin sahip oldukları banyo, su depo odası, yazlık ve kışlık yatak odaları, rüzgar bacaları, çok sayıda büyük mutfak, kiler, yakılacak odun depoları, çok sayıda avlu, salon, misafirhane, resepsiyon ve toplantı odaları, iç mekânlar, yüksek kale duvarları gibi çok çeşitli bölümler nedeniyle, modern evlere göre çok farklıdır. İnşaat ve dekorasyon endüstrisinin büyümesiyle birlikte, duvarlar kaldırılmış ve açık odalar geleneksel tarzların yerine geçmiştir. Evin dış cephesindeki pencerelerin çeşitliliği ve ekstra görüş açısı da arttırılmıştır (Şekil 2.7).

Şekil 2.7. Boroujerdi Evi, Kaşan, İran, Mimar: Ali Meryem Kashani (URL-17, 2019).

19. yüzyılda, artan nüfus neticesinde, çekirdek ailelerin yaşadığı avlulu konutlar yerine iki katlı teraslı evler ve çok katlı apartmanlar da dâhil olmak üzere, batı tipi konutların yapımının artması sonucunda, yeni bir konut morfolojisi ortaya çıkmıştır. Konut birimleri genellikle daha küçüktür ve apartman kültürü daha genişlemiştir. Birlikte ele alındığında, bu değişiklikler geleneksel ev ve modern konut arasındaki büyük farklılıklar ile sonuçlanmıştır.

İran’da farklı tarihi dönemlerde inşa edilen evler, insanların belirli zamanlarda farklı ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan değişikliklerle şekillendi. Ancak son yıllarda, bu değişiklikler bilinçli ve rasyonel olmadığından ve körü körüne taklit edildiğinden endişe verici bir hâl almıştır. Bu durumun başlangıcı, Batı mimarisinin Tahran'a geldiği zamandan yani, Naser al-Din Şah'ın 19. yüzyılın ortalarındaki hükümet dönemine dayanmaktadır. O zamana kadar İran'da mimarlık, büyük bir ölçüde geleneği takip etmekteydi. (Sheykh, 2005).

Kaçar dönemindeki İran mimarisi, kendisini önceki dönemlerde sergilenen İran mimarisinden farklı kılan özelliklere sahipti. 1868 yılında, bu gelişmeler Nasır El Din Şah'ın ilk seyahatinden sonra daha da arttı. İran'da modernizmin gelişi dışa dönük bir görünümle başladı. Sonuç olarak, çoğu değişiklikler dış cephelerde ve süslemelerde görüldü. Modernist akımlar İran mimarisine girmeden önce, İran mimarlığında kullanılan dış cephelerin çoğunun süslemesiz ve basit bir yapıya sahip olması dikkat çekicidir. Kaçar dönemindeki köylü konutları, görünüşte basit olmasına rağmen, sağlam bir temele ve yapıya sahipti.

Değişim eğilimlerini incelemek amacıyla, cephe, öncelikle işlevsel değişimle dikkate alınmıştır (Şekil 2.8).

Şekil 2.8. İran Parlamentosu Kütüphane, Müze ve Belge Merkezi, Tahran, İran, Mimar: Mirza Mehdi Khan Shghaghi (URL-18, 2019).

Esmaili Sangari ve Omrani'ye göre (2014) geleneksel Tebriz konutlarında kullanılan cepheler üç katagoriye ayrılmaktadır:

- Birinci Kategori

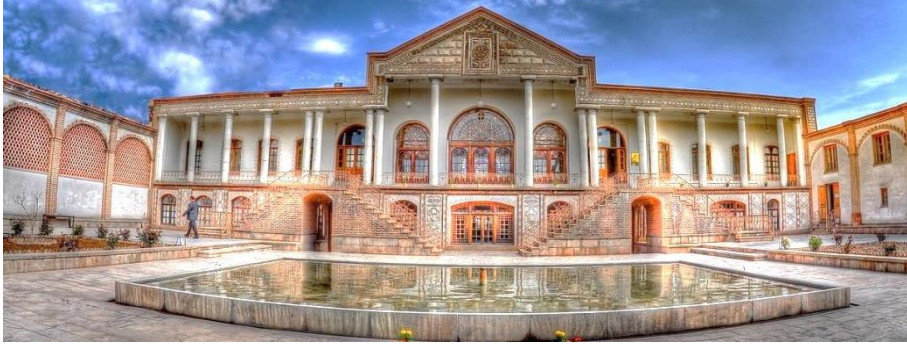
Bu modelleri diğer modellerden ayıran temel özellik, İran mimarisinin özelliklerini ve düzenlemelerini, diğer modellerdeki gibi, plandan takip etmeleri ve cephede de aynı özellikten faydalanmalarıdır. İran binalarının karakteristik özelliği, plan ana çizgilerinin cephede yansımalarıdır. Bu nedenle bu model, belirli hacimsel özelliklere de sahiptir. Bu model binada özel yerinde yerleştirilir ve özelliklerini tüm binaya göre bir birim olarak uygular. Bu nedenle, böyle bir kalıbın varlığı cepheye bakılırsa kolayca tanınabilir. Böyle bir binanın cephesi iki girişin yanısıra ikili, üçlü ve hatta beşli bölümlerin kombinasyonundan oluşur (Şekil 2.9).

Şekil 2.9. Kadeki Evi, Tebriz, İran (URL-19, 2019).

- İkinci Kategori

Bu modelde de, planın yaklaşık olarak cephede yansıması görülebilir. Bu modelde binanın tam merkezinde bulunan giriş nedeniyle eksen bir şekilde vurgulanır, bu vurgu, merdivenlerin dekore edilmesi, girişin biçimlendirilmesi ve yüksekliğin arttırılması ve girişin üzerindeki yazılar ile yapılır. Bu eksenin her iki tarafında da, bu eksene göre tam simetride olan ikili veya üçlü bir düzenleme vardır. Bu cephede tekrarlama daha yoğun kullanılır ve iki katlı cephe nedeniyle daha çok görülür (Şekil 2.10).

Şekil 2.10. Kaçar Müzesi, Tebriz, İran (URL-20, 2019).

- Üçüncü Kategori

Bu evler iki farklı tip cephelerden oluşmaktadır. Biri düzen ve simetriye sahip cephelerdir, diğeyinin cephelerinde bir tür düzensizlik de görülebilmektedir. Birinci cephe türü ile önceki modellerin cepheleri arasında büyük bir benzerlik vardır, ancak bu düzen artık plan düzeninin bir yansıması değildir ve cephe, belirli bir modeli temsil etmez. İkinci tür, iç alanların bir yansıması olmamasına rağmen, planın dağılması onun düzensizliğine neden olmamıştır. Bu cephede, düzen ve simetri kısmen görülmektedir. Ama malzeme türü, dekorasyon tipi ve pencerelerin boyutları, bu bina kategorilerinin daha uyumlu olmalarına ve bir şekilde birleşimine neden olmaktadır (Esmaeili Sangari & Omrani, 2014) (Şekil 2.11).

Şekil 2.11. Seghat-Ol- Eslam Evi, Tebriz, İran (URL-21, 2019).

Günümüz Tebriz evlerinde kullanılan cepheler, yine günümüz İran mimarisi çizgisinde devam etmektedir. Tebriz'in günümüz mimari cepheleri, İran'ın ve özellikle Tahran'ın günümüz mimarisini takip etmiş ve yeniçağda da bu paralelde devam etmiştir. Mimari bu paralelde devam etmiş olsa da birtakım farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. En önemli fark, Tebriz'deki binalarda, İran'ın diğer bölgelerine, özellikle Tahran'a kıyasla daha küçük pencerelerin kullanılmasıdır. Bunun nedeni de; Tebriz'in soğuk iklime sahip oluşu, yerel mimari öğelerden etkilenişi, yabancıların ve komşuların görüş alanlarını kısıtlama isteği (mahremiyet) şeklinde sıralanabilmesinin yanında, ekonomik ve siyasi anlamda güçlü ailelerin bu tarz yapılarda yaşadığının göstergesi olarak açıklanabilir. Ayrıca Tebriz'deki binaların güney cephelerindeki pencerelerin daha yüksek parapete sahip olması, Tebriz'in cepheleri ile İran'ın diğer şehirlerinde, özellikle Tahran'da bulunan çağdaş cephelerden ayırt edilmesine en büyük etken olmasının yanı sıra, Tebriz'in kendine has cephe kurallarının olduğunun bir göstergesidir.

Tebriz'de genelde günümüz mimarisi, görsel olarak karışıklık ve dengesizlik yaşayarak sorunlu hale gelmiştir. Tebriz'de binaların cephe türünü mevcut malzemeler ve yaygın cephe yapım yöntemleri belirlemiştir. Her on yılda bir farklı cephe malzemeleri trend haline gelmiş, herkes bu trendi takip etmiştir. Öyleki, cephede kullanılan malzeme ve yöneme bakarak binanın yaklaşık olarak yapım yılı tahmin edilebilmektedir. Örnek vermek gerekirse, modern mimarinin ilk yıllarında genellikle binalar tuğlayla yapılmış, bu yıllarda cephe malzemesinin ne kadar alanı kapladığı, tasarlanan çizgilerden daha önemli bir hal almıştır.

Son yıllarda yapılan bina cepheleri, insanların batıya olan merakı aynı zaman da bilinçsizliği yüzünden tasarım olarak birbirine yaklaşmıştır. Neredeyse çoğu binada cephe tasarımı anlamını yitirmiştir ve kentin her bölgesinde hemen hemen aynı cepheye sahip olan binalar göze çarpmaktadır. Böylelikle bina sahiplerinin isteğine bağlı olarak tasarlanan cepheler, tasarım ilkelerinden uzaklaşmış ve kimliksiz bir hale dönüşmüştür.

2.2. Tasarım Kriterleri Bağlamında Günümüz İran Konutlarının Cephe Analizi-Tebriz Örneği

Dünyanın her bölgesinde cephe tasarımı yapılmak istediğinde hem dünya bazında standartlaşmış tasarım ilkelerini hem de o bölgenin bulunduğu konumu, sahip olduğu

iklimi, insanların kültürünü ve bu koşullar bağlamında oluşmuş tasarım kalıplarını ve güncel yasal düzenlemeleri dikkate almak gerekmektedir. Bu şekilde kentlerin kendilerine has ve onları temsil eden bir kimliğe sahip olmaları sağlanabilmektedir.

Bu tasarım ilkeleri zaman içinde, mevcut koşullar da göz önüne alındığında ister istemez gelişmekte ya da farklılaşmaktadır. Bu değişim esnasında kentlerin kimlikleri korunmakta mıdır? Bu sorunun cevabını Tebriz kenti üzerinden araştırabilmek adına, yine bu şehrin özellikli bölgelerinden birinden seçilmiş konut binaları, aşağıda da belirtilen aşamalar ile analiz edilmiştir. Sonuç itibarıyla bu analizle, Tebriz kentinin cephe tasarımı açısından geldiği nokta, günümüzdeki haline nasıl geldiği ve gelecekte neler vadettiği ön görülmüştür

2.2.1. Analiz Tablolarının Oluşturulması

Valiasr Bölgesi'nde ulaşılabilen bildiğimiz bilgilere göre 18 bina çalışma kapsamında ele alınmıştır. Binaların incelenmesi ve birbiri ile kıyaslanması için analiz tabloları üç ana başlık altında oluşturulmuştur. Analiz tablolarında, incelenen konutlar hakkında genel bilgiler, cephe tasarım analizi ve cephe elemanları analizi ile ilgili bilgilere, çizimlere ve fotoğraflara yer verilmiştir.

2.2.1.1. Genel Bilgiler

Tablonun birinci kısmında genel bilgiler yer almaktadır, bu kısımda;

- Kimlik bilgileri (binanın yapım yılı, konumu, işlevi, yapı sistemi, kat sayısı, arsa alanı, taban alanı)
 - Kentte yerleşim fotoğrafı ve vaziyet planı,
 - Cephe fotoğrafı,
 - Kesitler ve görünüşler,
 - Notlar,
- yer almıştır ve binalar hakkında bilgiler verilmiştir.

Tabloda yer alan birinci bölümde örneklerin kimliği, şimdiki halinden fotoğrafları, çizimler ve kent yerleşimi yer almıştır. Bu bilgilere binayı tanımak ve daha rahat anlamak için yer verilmiştir.

Not kısmında binanın uygulama haliyle, projede çizildiği hali aynı olmadığından bilgiler yazılmıştır.

2.2.1.2. Cephe Tasarım Analizi

İkinci kısımda cephe tasarım analizi, cepheye ait tasarım ilkeleri ve cephe şeması ile ilgili bilgiler verilmiştir. Cephe tasarımı, kütle ve mekân tasarımı açısından temel boyutlardan biri olarak tanımlanmıştır. Tasarım ilkeleri ve kriterlerinin sınıflandırılması ile ilgili farklı kaynaklar vardır. Bazı kaynaklarda somut ve soyut ilkeler ve bazı kaynaklarda mekânsal, yapısal ve düzen ilkeleri anlatılmıştır. Bu çalışmada bazı temel tasarım ilkeleri ve kriterleri sınıflandırılarak ele alınmış ve analiz edilmiş, örneklerle açıklanmıştır. Bunlar;

- Cephede kullanılan renk/ renkler
- Cephede tekrar
- Cephede simetri – asimetri
- Cephede zıtlık –uyum
- Saydamlık – opaklık Oranı
- En
- Yükseklik
- En ve yükseklik oranı
- Cephe Kullanılan malzeme / malzemeler dir.

Temel tasarım kriterleri farklı başlıklar altında belirlenmiştir, ancak bu çalışmada yer alan başlıklar incelenen 18 örnekte var olan başlıklar ve insanların bakış açılarına göre sabit olan başlıklar incelenmiştir.

- Renk

Renk, tasar öğeleri içerisinde görsel algılama üzerinde en etkili olan faktörlerden biridir. Duyulara daha yakından ve etkili olarak seslenen bir heyecan ögesidir. Kompozisyonda diğer öğelere tepki göstermeyen insanlar bile uygun renk düzenleri karşısında etkilenir ve genellikle de önce rengi algılayıp bir yargıya varırlar.

Bununla birlikte renk, yalnızca canlı-cansız malzemenin ve nesnenin bir özelliği ya da psikolojik etkiler uyandıran bir öge değildir. İnsanlar,yüzey ve nesnelerin rengini,yansıyan ışığın rengine göre belirler ve algılarlar. Bu nedenle, renk, ışığın ayrılmaz bir parçası ve bir özelliği olup, öznel olarak bir duyulanma ögesi, nesnel olarak da bu duyulanma ögesini doğuran ışık uyarılan şeklinde tanımlanmaktadır. Gerçekten de görsel algılama sürecinde, malzemenin ve nesnenin renginin yanısıra aydınlatan ışığın rengi ile görme organının renk algılama sistemi de etkili olmaktadır (Ünver, 2000).

Şekil 2.12. Renk tonları (URL-22, 2020).

Kırmızı, mavi ve sarı ana renklerdir. Yeşil, turuncu ve mor ise ana renklerden türeyen diğer renklerdir. Renkler, insanlar üzerinde yaratmış oldukları psikolojik etkilere göre de sıcak renkler (kırmızı, turuncu) ve soğuk renkler (yeşil, mavi) olarak iki gruba ayrılır. Sıcak renkler genellikle canlılık, neşe, heyecan ve hareket, soğuk renkler ise sakinlik, rahatlık ve dinlendirici etki yaparlar (Şekil 2.12). Bu çalışmada binalar, cephesinde kullanılan farklı renk tonlarına göre sınıflandırılmıştır.

- Tekrar

Ritim kavramı, tekrarlama kavramıyla ilişkilidir. Örneğin, tek bir sütun, bir sayfa üzerinde yalnızca sütun stilini yansıtabilecek bir nokta veya çember olarak tartışılabilir. Ancak iki sütun bir araya geldiklerinde daha çok özellik suna bilir. Bu sütunlar hareketli bir ritim yaratırlar (Moughtin, 1999). Ayrıca, ritim hareket ile de ilişkilidir. Benzer öğelerin birbirinin yanında tekrarlanması, insan gözünü harekete mecbur eder ve bir ritim oluşturur. Matin'e (1993) göre mimaride ritim, öğelerin gruplanmasıdır. Bu öğelere dayanılır, boşluklar ve kesintiler yaratılır veya vurgulanır. (Tavassoli & Bonyadi, 1997).

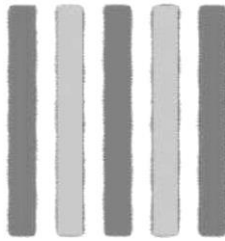
Ritim, cephelerde yatay ve dikey öğelerin görünüş açısında ve perspektiften daha şiddetli olarak oluşturulabilmektedir. Pencere, balkonlar. gibi elemanların oranları,

bölmeleri ve doğramaları cephelerde ritmi vurgulamaktadır. Rengin sürekliliği ve uyumu veya diğer bir deyişle renklerin ritmi diğer katkıda bulunan faktörlerdir (Tabatabai, 84: 2011). Giriş kombinasyonlarındaki şekil kontrastları nedeniyle aynı boyutları tekrarlamak, yüzeydeki çizgilerin dokusunu, desenini veya tasarımını oluşturan bir ritim yaratır. Bu özellik, çeşitli mimari tasarımların düzenlenebileceği düzenli bir çerçeve sağlar. Ölçekler ve boyutlar aynıysa, sonuç cadde veya meydanın gövdesinde düzensizlik olacaktır (Tavassoli & Tagavi, 2000).

Tavassoli'ye (2000) göre, ritim kentsel bedene tek biçimlilik yaratmayacak şekilde uygulanmalıdır. Çünkü cephede vurgu noktaları olmadan öğelerin fazla tekrarlanması cephede tekdüzeliğe ve izleyicinin göz yorgunluğuna neden olur. Bu özellik İran'ın sıcak-kuru iklimli kent merkezlerinde tonozlu yapılar ile bir şekilde halledilmiştir. Bu yapılarda tonoz yüksekliğini ve ebadını daha büyük yaparak ve tonoz sayısını arttırarak merkezi tonoz vurgulanmaktadır ve dolayısı ile tonoz yapılarının tekrar ritminde vurgu noktası yapılarak tekdüzelikten kaçınılmıştır.

Dikey veya yatay elemanların tekrarı ve benzer elemanların düzenli tekrarı, cephedeki ritmi oluşturmak için kullanılabilir. Kentsel cephelerde, tekdüze ritmi önlemek için benzer elemanlar arasında farklı elemanlar yerleştirilebilir.

Elemanların, renklerin, şekillerin, formların, mekânların, boşlukların ve dokuların görsel hareketlerinin tekrar etmesi ile anlamlı bir bütünlük oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu ilkede tekrar eden öğeler birbirinin aynısı veya benzeri olabilir. Ritim bir hareket hissi yaratabilir, desen ve doku oluşturabilir (Şekil 2.13).

Şekil 2.13. Ritim.

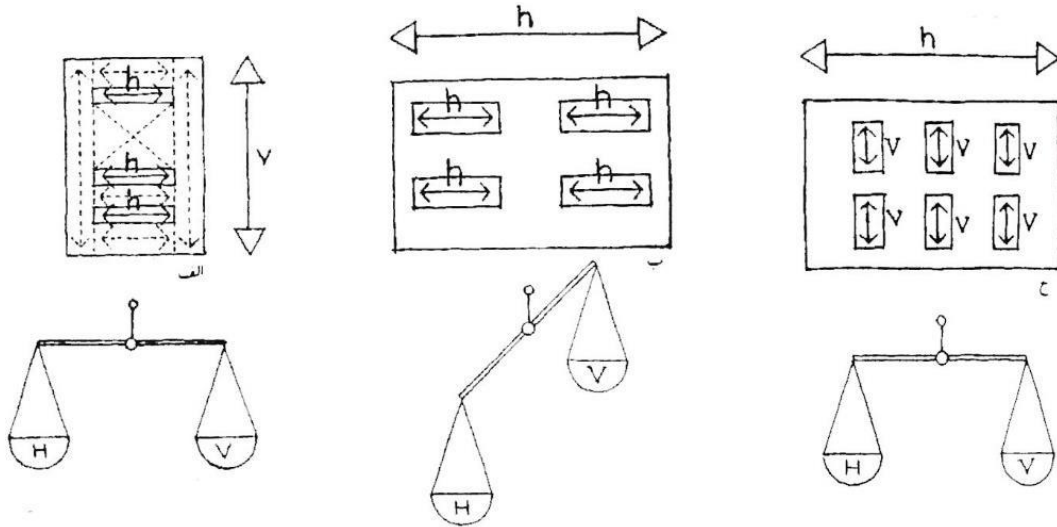
- Denge ve Simetri

Denge, bir bileşik içindeki bileşenlerin ve güçlerinin dayanışma ve eşitliği anlamına gelir. Görsel sanatlarda, bu kavram bir eserdeki farklı noktadaki görsel güçlerin eşitlenmesiyle incelenir. Bu temelde Grutter, görüş alanındaki tüm güçlerin karşılıklı

olarak tarafsız olduğu insan algı sisteminin dengesini anlayacağına inanmaktadır. Bu kavram genellikle terazi görüntüsüyle karşılaştırılır. Çünkü terazide, standın her iki tarafında dengede eşit güçlere sahip olabilir. Grutter'ın işaret ettiği bir diğer nokta, nesnelerin fiziksel ağırlıklarına göre algısal ağırlığıdır. Örnek olarak, aydın bir nesne daha küçük bir nesne ile aynı ağırlıklı ama daha koyu gözüktür veya betonarme yapılar, çadır yapıları ile aynı ağırlıklı ama daha büyük gözüktür (Pilegar, 2016).

Simetri, denge kavramı ile ilişkilidir. Gutter'e göre, dengenin olduğu her yerde, simetrinin olması beklenebilir. Başka bir deyişle, açık bir denge gerektiren koşullar simetriyi açıklamaktadır. Tabii ki, denge her zaman simetri gerektirmez. Ancak, iki denge ölçeği gibi eksenin her iki tarafının da görsel olarak dengeli olması yeterlidir. Simetrik ve birleşik kompozisyon tam dengede olmasına rağmen, asimetrik kompozisyon dengeyi de sağlayabilir. Dengeli bir kompozisyon gerekli güce sahiptir ve her iki taraftaki görsel gücün ağırlığı eşittir (Tavassoli & Bonyadi, 1997).

Kentsel mekânların bünyesindeki denge, cephedeki görsel konforu elde etmek için cephedeki görsel ağırlıkların hizalanması veya eşitlenmesidir. Bir görünümdeki tüm görsel güçler birbirini etkisiz hale getirmelidir. Örneğin, yatay eksenlerin toplam güçleri dikey eksenin toplam güçleri ile dengelenmelidir. Aslında izleyici, bu dengeyi görsel olarak bitişik bina cephesi aracılığıyla iletişim kurarak aklında oluşturur (Tavassoli & Tagavi, 2000) (Şekil 2.14).

Şekil 2.14. Cephede denge ve dengesizlik (Tavassoli & Tagavi, 2000).

Genellikle yapı elemanları bütünüyle eşleşmelidir. Dolayısı ile doğada olduğu gibi eni çok ve yüksekliği az olan binalarda, pencerelerde, açıklıklarda vb.en ölçüleri galip olacaktır Yüksek binalarda ince elemanlar, insanlara büyüklükte küçüklüğü ve küçüklükte büyüklüğü hissettirir. Oysa hem yatay elemanları olan yatay binalarda ve hem dikey elemanları olan dikey binalarda dikey çizilmiş oranlara sahiptir. Ama görünüm açısından ve yüksek ağırlığı açısından yatay elemanlı yatay binalarda ve dikey elemanlı dikey binalarda denge yoktur (Rob Krier, 1997).

- Zıtlık

Harmoni ve uyum, bir fenomenin ve eserin bileşenleri arasındaki sıradır; bileşenlerin güzelliği ve dengeli olmasıdır. Bu, bir eserin bileşenlerinin yüksekliğinin ve eninin orantılı olmasıdır. Bir kelime ile bütün bileşenler orantılı olması ile bir araya gelir” (Vitruvius, 2009). Vitruvius'un bu dediği klasik mimari geleneğini yansıtan bir ifadedir. Bu gelenek, eski Yunanistan'da ortaya çıkmış ve Rönesans döneminde yeniden canlandırılmıştır. Uyum veya orantı ilişkisi bu dönemde çok önemlidir. Bu dönemde mimarlar tüm tasarım bileşenlerini koordine etmek için bir tasarımcı modülü kullandılar. Kendilerine ait farklı oranları olan beş mimari tipi vardır (Moughtin, 1999). Bu uygulamalar, harmoni ve uyum kavramı ile düzen ve orantı kavramları arasında güçlü bir bağlantı olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan da, cephe tasarımında ve kentsel tasarımda, cephe elemanlarının ve bileşenlerinin birbiri ile ilişkili ve bağlı olarak uyumu vardır (Tavassoli & Bonyadi, 1997). Bu ilişki zıtlık, harmoni, benzerlik vb. ile açıklanmıştır.

Harmoni, zıtlık ile güçlü bir şekilde ilişkilidir, zıtlıkların birbiri ile irtibatı ile var olur ve prensip olarak her türlü algı, zıtlığın varlığından kaynaklanır, çünkü zıtlık, formları bağlamlarından ayırır (Grutter, 1987). Ancak dikkate alınması gereken bir sınır vardır. Mekânlarda zıtlık, çeşitliliğe ve aşırı çeşitlilik, karışıklığa sebep olur. Bir taraftan da görsel bozulmaları önlemek amacı ile tasarımda zıtlık daha az, ve benzer biçimler daha çok kullanılırsa çalışma tekdüzeliğe doğru ilerlemektedir (Şekil 2.15).

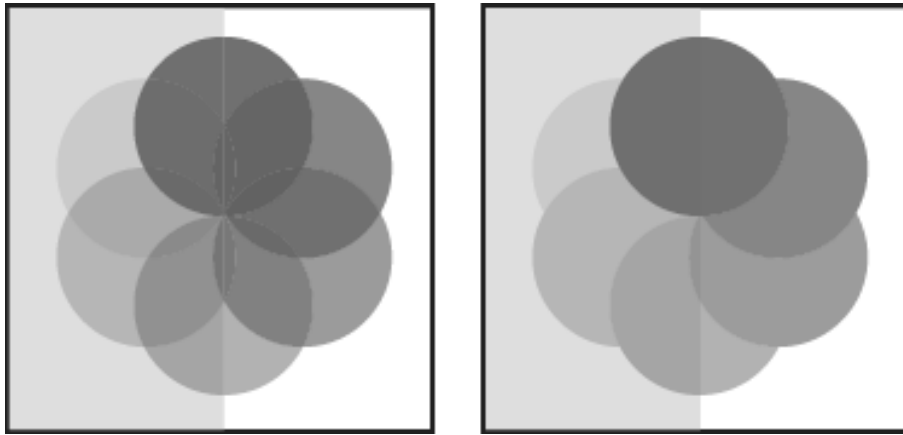
Hedman (1991) aynı zamanda bu konuyu da ifade eder ve farklılığın ve heterojenliğin kendi koşullarına göre ilginç ve heyecan verici ve uygun olabileceğine inanır. Büyük kentsel yapılar genellikle önemini vurgulamak için tasarım ve düzenleriyle diğer binalardan farklılaşır, ancak tüm binalar birbirinden farklıysa, kaos ve görsel bozulma ile sonuçlanır (Hedman & Jaszewski, 2006).

Şekil 2.15. Zıtlık (URL-23, 2020).

- Saydamlık ve Opaklık

Saydamlık kavramı, hem bir maddesel durumdur (ışığı ve havayı geçiren) hem de kolayca keşfedilen, mükemmel şekilde belirgin ve gizlenmeden uzak olan, maddenin kendisinden gelen isteğin yarattığı bir sonuçtur. Opaklık kavramı ise yine maddesel bir durumdur ve saydamlığın zıttı olan özelliklere sahiptir. Şöyle ki, saydam olan açık, belirgin ve geçirgen iken opak olan kapalı, gizli ve geçirimsizdir. Yani bu iki kavram birbirlerine zıt karakterlere sahip olmakla birlikte mimarlıkta birbirlerini tamamlayan bir yapı gösterirler. Dolayısı ile saydamlığın olduğu yerde opaklık, opaklığın olduğu yerde de saydamlıktan bahsetmek mümkün değildir. Burada şu önemli noktayı göz ardı etmemek gerekir, saydam malzeme (cam vb.) kullanımı ile opaklık sağlanabileceği gibi, opak malzeme (beton vb.) kullanımı ile de saydamlık elde edilebilir (Elmalı, 2005) (Şekil 2.16).

Şekil 2.16. Saydamlık (sol) Opaklık (sağ) (URL-24, 2020).

2.2.1.3. Cephe Elemanları Analizi

Analiz tablosunun üçüncü bölümünde, cephe elemanları analiz; kısmında binanın tasarımını en fazla etkileyen elemanlar; çıkma, balkon, korkuluk, süsleme, kapı ve pencere yer almıştır, fotoğraflara ve çizimlere yer verilmiştir. Bu elemanların tipi, formu, mekânı, malzeme, parapet, en, yükseklik ve ebat oranı incelenmiştir.

Binaların cepheleri farklı dönemlerde karışık ve ya sade tiplerde düzenlenmiştir. Günümüz cephelerindeki süslemelerde, abartılı olan temel formlar üzerine kurgulanmış bir cephe anlayışı mevcuttur. Pencere, kapı gibi doluluk-boşluk elemanları, çıkmalar, balkon, çatı, saçak ve süslemeler de dönemin mimarisinin cephe tipolojisinin sorgulanmasında yardımcı olan cephe elemanlarıdır.

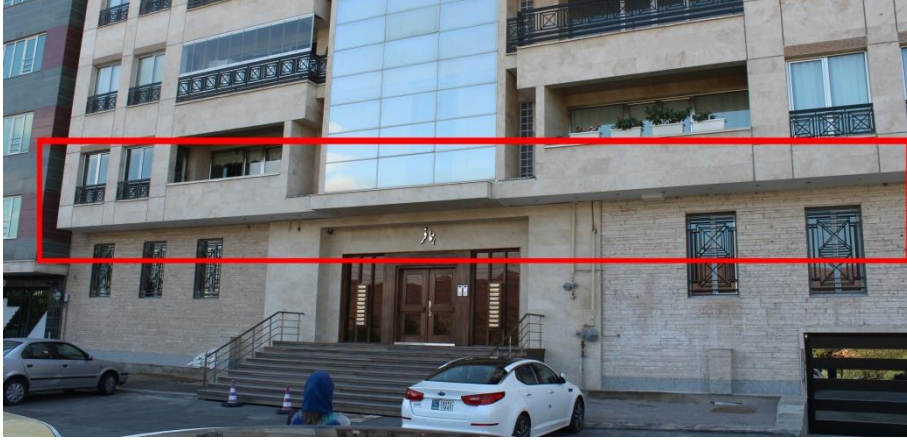
- Çıkma

Çıkma, bir yapının üst katlarından dışarıya doğru uzanmış balkonlar vb.bölümlerdir (TDK, 1932).

Çıkmalar binaların hacmine farklılık katarak bina cephesinin daha güzel olmasını sağlar. Her ülkede çıkmalar için belediye tarafından düzenlenen farklı kriterler vardır. Tebriz’de belediye kriterlerine bağlı olarak bina çıkmaları, binanın bulunduğu sokağın genişliğine göre 30 cm, 40 cm ve 120 cm (Şekil 2.17) arasında yapılabilir. Ekonomik nedenlerden dolayı bina sahipleri çıkmalardan optimum olarak yarsırlanmak istemektedirler. Dolayısıyla mimarlar cephe tasarımında dışarıya çıkma ve içeriye girme işlemlerinden daha az faydalanabilmektedir. (Zista, 2012).

Yapılan çalışmada çıkma ait başlığı altında;

- Çıkma tipi: açık ve kapalı çıkma
 - Çıkma işlevi: işlevsel ve estetik amaçlı
 - Çıkma derinliği:30-40-120 cm
- incelenmiştir.

Şekil 2.17. Çıkma (120 cm) (Mousavi Azar, 2018).

- Balkon

Balkon, binanın önemli bölümlerinden biridir. Balkon, apartman ve binanın bir elemanıdır, binanın yüzölçümünün hesaplanmasına dâhildir. Balkonlar, en az bir tarafı dış alana, bazen kenara bakan ve bazen de üç tarafı bitişik alana bakan çatılı mekânlardır. Bu alanda mekânın kapalı kısımları; bir yarım duvar, korkuluk veya ikisinin beraber duvarla birleşmesinden oluşur.

Balkonlar genellikle aşağıdakiler dâhil olmak üzere çeşitli şekillerde inşa edilir: cam balkon, beton zeminli balkon ve metal çubuklar, yapı malzemelerinin metal çubuklarla beraber kullanılmasıya da termowoodla. Bu çalışmada incelenen balkonlar, gömme, Fransız ve açık/ dış balkon olarak ele alınmıştır.

Gömme balkon: Dış yüzeyden dışarı taşmayan, evin kullanım alanı içinde kalarak yapılmış balkon dur (Şekil 2.18).

Şekil 2.18. Gömme balkon (Mousavi Azar, 2018).

Fransız balkon: Önünde maksimum 50 cm'lik bir çıkıntı ve korkuluk bulunan bir balkon türüdür. Fransız balkonnda doğramalar tek veya çift kanattan oluşmaktadır (Şekil 2.19).

Şekil 2.19. Fransız balkon (Mousavi Azar, 2018).

Açık/dış balkon: Bir yapının genellikle dışarıya doğru çıkmış, çevresi duvar veya parmaklık vb. ile çevrili bölümüdür (TDK, 1932) (Şekil 2.20).

Şekil 2.20. Açık/dış balkon (Mousavi Azar, 2018)

- Korkuluk

Balkonlarda kullanılan korkuluk türü; boy oranını, boyutunu, uzunluğunu ve genişliğini değiştirebilir. Korkuluk tipi seçimi büyük hassasiyet gerektirmektedir. Zira, bu ögenin binanın cephesinin güzelliği üzerinde büyük bir etkisi vardır.

Balkon tasarımındaki en önemli unsurlar korkuluk tiplerinin seçimi ve standardıdır. Balkon korkulukları, kayma ve düşme gibi olaylara karşı gerekli dayanıklılığa sahip olmasının yanı sıra, izleyicinin tasarımını ve güzelliğini göstermelidir. Cam korkuluklar ve cam balkonlar, balkonlar için en popüler korkuluk ve dekorasyon türü olarak görülmektedir (Şekil 2.21).

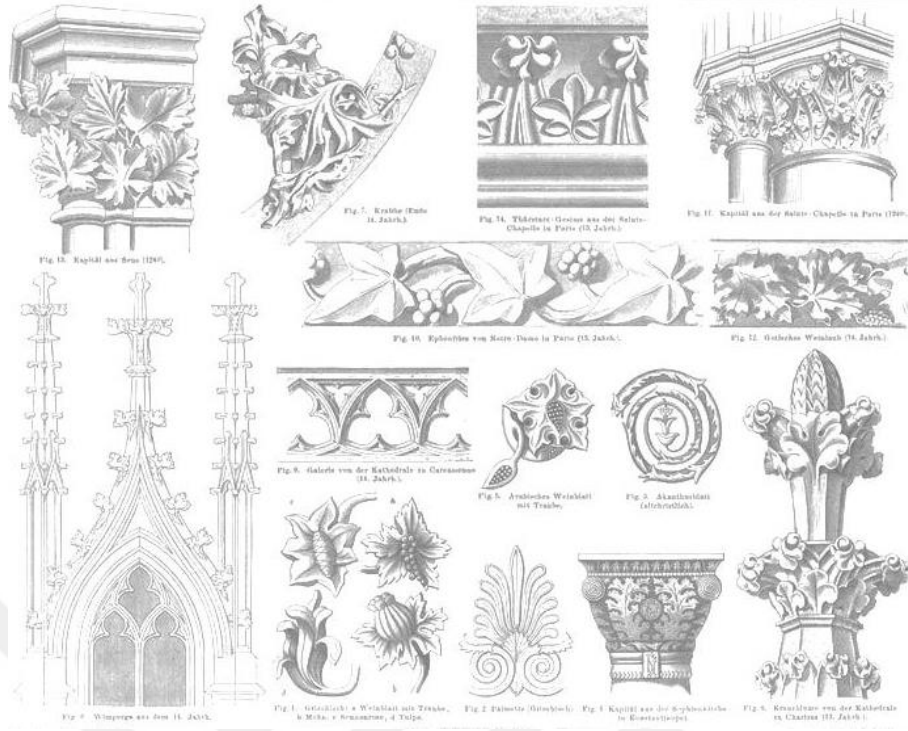

Şekil 2.21. Korkuluk (Mousavi Azar, 2018).

- Süsleme

Mimaride süsleme çalışmaları, bu mesleğin ayrılmaz bir parçasıdır. Süsleme, bir sanat eserine eklenen bir unsur olarak, eserin özelliklerini geliştirmek için tanımlanmıştır.

Yirminci yüzyılın başında, modernizmin zihniyeti mekânsal ve biçimsel ilkeleri reddetmiştir. Diğer süsleme sanatları, tasarım sürecinin ayrılmaz bir parçası değildir. Modernizm, mimarlığın sanatla olan bağlantısını neredeyse seksen yıllık kesintiye uğratmıştır(Şekil 2.22).

Şekil 2.22. 1890' yılların mimari süsleri (URL-25, 2019).

Daha sonra postmodernizm; dekorasyonu ve süslemeleri kompozisyon için temel bir unsur olarak kullanmıştır. "Süsleme, mimarlığın daha çok sayıda halkla iletişim kurduğu dildir ve her birinin kaldırılması meslek ile halk arasında bir derece ayrılık yaratır"

Süslemeler, lüks ile başlar. Eğer bir binayı insan kıyafetlerindeki ve mücevherlerindeki gibi süslersek, finansal açıdan daha getirili ve adet bazında daha fazla yapı olur.

Modern mimaride, süslemeler kabul edilmemiştir. Ancak, dekorasyonda mimarının önemi gözardı edilemez. Süslemeler, klasik mimaride, Gotik mimaride ve süsleme için çok önemli olan diğer mimari stillerinde önemli öğeler olarak görülmektedir (URL-26, 2019).

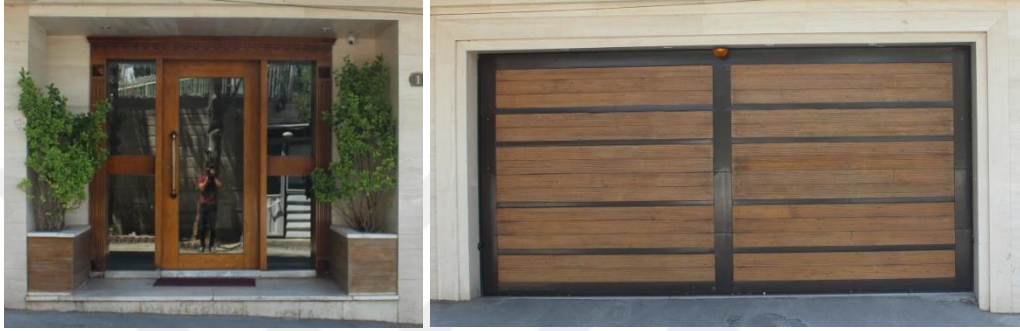
- Kapı

Binanın giriş kapısı ve binanın dış cephesi, izleyicilerin zihninde, görüntüsü oluşan ilk yerlerdir. Geçmişteki konutlar belli bir görünüme sahip değillerdi ve herhangi bir gösteriş mantığıyla tasarlanmamışlardı. Binaların dış cepheleri düz ve desensiz yapılarıdır. Genelde binaların tasarlanmış ve süslenmiş cepheleri avlu yönünde inşa edillirdir. Binaları birbirinden ayırt eden ise giriş kapıları idi.

Kapı tasarımında 6 önemli özelliğe dikkat etmek gerekmektedir:

1. Kapının ses yalıtımı ve ısı yalıtımı olmalıdır.

2. Kapı, uygun şekil ve tartıya sahip olmalıdır.
 3. Kapı, yüksek dayanımlı olmalıdır.
 4. Kapı, iklim ile uyumlu tasarlanmalı ve yapılmalıdır,
 5. Kapı güvenlik açısından çok önemlidir,
 6. Kapı neme karşı dayanıklı olmalıdır (URL-27, 2019) (Şekil 2.23).
- Çalışmada kapı tipleri; tek kanatlı, çift kanatlı ve kepenk olarak ele alınmıştır.

Şekil 2.23. Tek kanatlı yaya giriş kapısı (sol) ve kepenk otopark kapısı (sağ)
(Mousavi Azar, 2018)

- Pencere

Pencere, ışığı, hava ve sesi iletmek için tasarlanmış bir araçtır. Birçok pencere havalandırma için açılır yapılır, bazılar ise hava kirliliğinin ya da gürültü kirliliğinin ortaya çıkmasını önlemek için kapalı tutulur.

Geçmişten günümüze, pencereler sadece ışık veya hava girişi için bir eleman olarak değil, aynı zamanda mimari deki en güzel öğelerden biridi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bugün, inşaat sektöründe bir devrim gerçekleşti. Mimarının son otuz yıllık tarihinde, yeni ve yenilikçi projelere rastlanmamış ve mimarlık değişmemiştir.

Binalarda pencerelerin tasarımı iki açıdan önemlidir. Birisi estetik ve diğeri binanın aydınlatma düzeni ve dekorasyonu dır.

Cephenin tasarımında ve pencerelerin yerleşiminde, iç ortam dikkate aydınlanma düzesi alınmalıdır. Oturma odası gibi daha fazla ışığa ihtiyacı olması nedeniyle bina cephesinde bu alanlara pencere kullanmak gerekir. Tebriz'in coğrafi konumu sebebiyle, Güney cephelere, daha fazla gün ışığından faydalanabilmek adına daha büyük ve daha yüksek pencereler inşa edilirken Batı cepheleri için orta büyüklükte pencereler kullanmak

gerekir. Güney yönündeki pencereler için, maksimum gün ışığından faydalabilmek adına, tasarım esnasında bu hususa dikkat edilmelidir.

Pencerelerin, binaların cephelerine konumlandırılması esastır.

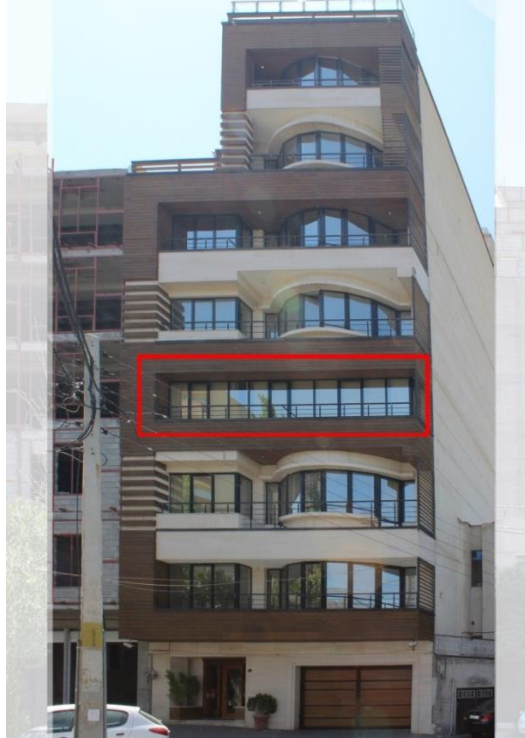
Pencerelerin, oda duvarının tam merkezinde konumlanması gerekir.

Mimarlar, pencereleri binanın cephesinde bir doğru üzerinde konumlandırarak ve tasarımlarını da bu yönde oluşturarak binalara düzen verirler.

Mimarlar, kendi tasarımları doğrultusunda özgün pencereler kullanabilirler.

Geçmişte, pencereler için demir doğramalar kullanılmıştır. Demirin kullanılması binanın enerji tüketimini doğrudan etkileyebilmektedir. Bir süre sonra, alüminyum kapı ve pencerelerin kullanılması dşnlmştir. Maliyetleri ve enerji eksiklikleri nedeniyle pencereler, malzemeleri nedeniyle de enerji kaybetmişlerdir. Günümüzde PVC profilleri balkon kapıları, teraslar ve pencereler için kullanılmaktadır (URL-28, 2019).

Çalışmada incelenen binalarda pencere tipi olarak, bant pencere, köşe pencere ve normal pencere kullanılmıştır. Analiz tablolarında, cephelerde kullanılan geniş pencereler ve cephenin enini veya boyunu tamamen kapsayan pencereler, bant pencere (şekil 2.24); cephe köşelerinde olan pencereler köşe pencere ve bunların haricinde yapılan pencereler normal pencere olarak isimlendirilmiştir.

şekil 2.24. Bant pencere (Mousavi Azar, 2018)

- Çatı

Çatı, binanın sınırırır ve görsel olarak çatı, binanın sonudur. Tebriz’de ki binalarda genellikle düz çatı kullanıldığından cepheden çatı görünütüsüne rastlanılamamaktadır. Bundan dolayı çatı, analiz tablolarında incelenmemiştir.

2.2.2. Örneklerin Analizi

Çalışma alanından seçilen 18 örnek bina için genel bilgiler ve belgeler toplanmış son halinin çizimleri yapılmış, binalar denetlenip fotoğrafları çekilmiş ve bu binalardan oluşturulan analiz tabloları hazırlanmıştır. Analiz tabloları metin içindeki akışı bozmaması amacıyla Ekler bölümünde altta belirlenen sırayla yer almıştır. Tablonun bir örneği (şeması) yukarıda verilen bilgilere göre Tablo 2.1’de verilmiştir;

- A1- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2014
- A2- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2015
- A3- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2019
- A4- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2015
- A5- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2012
- A6- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2011
- A7- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2016
- A8- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2012
- A9- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2013
- A10- Valiasr, Aydın sokağı, yapım yılı 2012
- A11- Valiasr, Babak sokağı, yapım yılı 2014
- A12- Valiasr, Arash sokağı, yapım yılı 2018
- A13- Valiasr, Qatran caddesi, yapım yılı 2019
- A14- Valiasr, Qatran caddesi, yapım yılı 2017
- A15- Valiasr, Akhavan sokağı, yapım yılı 2019
- A16- Valiasr, Baharestan sokağı, yapım yılı 2013
- A17- Valiasr, Shariati caddesi, yapım yılı 2015
- A18- Valiasr, Nasim sokağı, yapım yılı 2019

3. BULGULAR VE İRDELEMELER

Çalışmanın bu bölümünde, örneklere ait;

1. Genel bilgiler,
2. Cephe analizi,
3. Cephe elemanları analizi,

Başlıkları ile ilgili elde edilen bulgulara ve irdelemelere yer verilmiştir.

Bulgular, alt başlıklarda tablolar ve grafikler ile desteklenerek açıklanmış ve irdelenmiştir.

3.1. Genel Bilgiler ile İlgili Bulgular ve İrdemeler

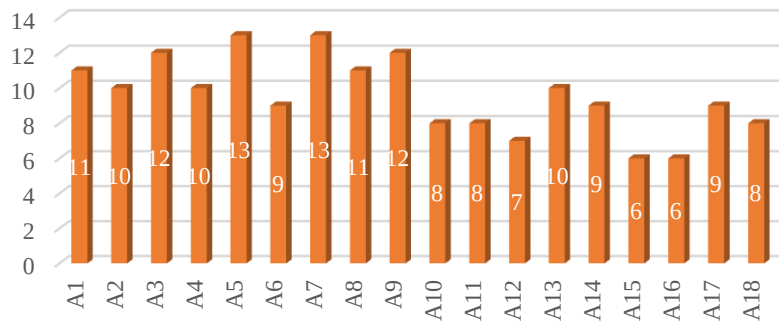
Genel bilgiler kısmında binaların kimlik bilgileri, kentte yerleşimi, teknik çizimleri (görünümler, kesitler), binanın fotoğrafı ve notlar yer almıştır.

Yapılan çalışmada genel bilgiler başlığı altında incelenen binaların;

- cephelerde görünen ve cepheyi etkileyen kat sayısı,
- komşu binaları ile ilişkisi,
- cephe yönü,

bulguları ve irdelemeleri aşağıda verilmiştir:

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki cephelerde görünen ve cepheyi etkileyen kat sayısı ile ilgili bulgular Şekil 3.1'de gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Binaların kat sayısı.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen binaların kat sayısı en az 6 kat ve en çok 13 kat arasındadır.

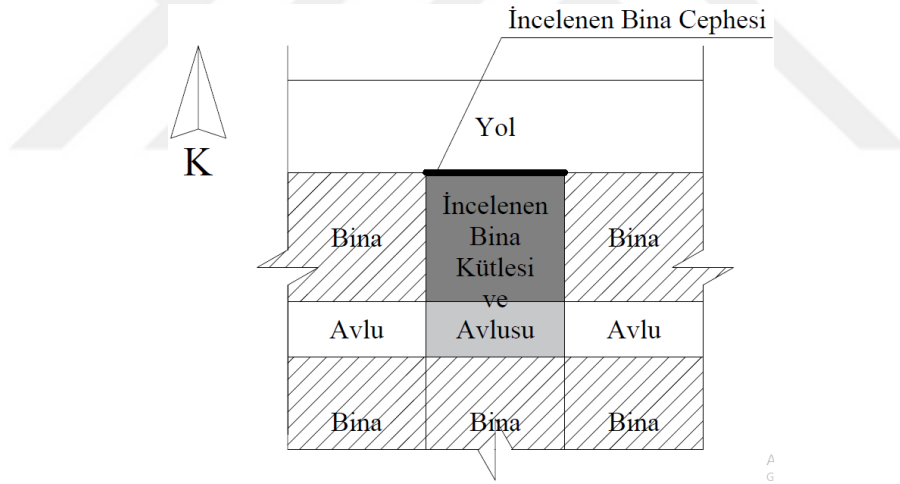
- 6 örnek ortalama 12 kat (%33.33)
- 9 örnek ortalama 9 kat (%50)
- 3 örnek ortalama 7 kat (%16.67)

örneklerin 2/3'ü 9 kat ve üzeri ve 1/3'ü 6-8 kat arasındadır (Şekil 3.1).

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki binaların komşu binaları ile ilişkisi Tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Soğuk-kuru iklimli bölgelerde; binaların ısı transferini minimuma düşürmek amacı ile binalar birbirine bitişik yapılarak sıkışık bir kent dokusu oluşturulmuştur.

İncelenen binalarda ana yönler (kuzey, batı, güney, doğu) göre, komşu bina ile bitişik cepheler işaretlenmiştir. İşaretlenmeyen yönlerde sokak, cadde, avlu vb. bulunmaktadır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2. İncelenen binaların komşu binaları ile ilişkisinin şematik çizimi.

Tablo 3.1. İncelenen binaların komşu binaları ile ilişkisinin bulgular.

Örnek Numarası	Kuzey	Batı	Güney	Doğu
A1				✓
A2		✓		✓
A3		✓		✓
A4		✓		✓
A5		✓		✓
A6		✓		✓

Tablo 3.1'in devamı

A7		✓		✓
A8		✓		✓
A9		✓		✓
A10		✓		
A11		✓		✓
A12				✓
A13		✓		✓
A14		✓		✓
A15		✓		
A16		✓		✓
A17				✓
A18		✓		✓

Elde edilen bulgular sonucunda incelenen örneklerin;

- %72'si batısında ve doğusunda,
 - %17'si doğusunda,
 - %11'i batısında,
- komşu binaya bulunmaktadır.

Yapılan çalışmada, Tebriz kentinin Valiasr Bölgesi'ndeki binaların incelenen cephelerinin yönü Tablo 3.2'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. İncelenen binalarda cephe yönü ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	İncelenen Cephe Yönü			
	Kuzey	Batı	Güney	Doğu
A1	✓	✓		
A2	✓			
A3	✓			
A4	✓			
A5	✓			
A6	✓			
A7	✓			
A8	✓			
A9	✓			
A10	✓			✓
A11	✓			
A12		✓	✓	
A13	✓			
A14	✓			
A15			✓	✓
A16	✓			
A17	✓	✓		
A18	✓			

Elde edilen bulgular sonucunda incelenen binaların cephelerinde görünen ve cepheyi etkileyen kat sayısı 6 ile 13 arasındadır. Bu kat farklılıklarını;

- Yapım yılı ve bazı yıllarda değişen yapım yasaları,
- Komşuluk, binaların kuzeyinde var olan yol (cadde, sokak vb.) genişliği ve komşu binaların güneşten yararlanmaları,
- Arsa alanı, taban alanı ve otoparkta araç sayısı ve yerleşiminin kuralları, etkilemektedir.

Binaların;

- %28'inin (5 adet konut) bir cephesi,
- %72'sinin (13 adet konut) iki cephesi,

komşu bina ile bitişik bir şekilde yapılmıştır. Dolayısı ile binaların cepheleri avluya (güney cephesi) veya sokak, cadde vb yönler (kuzey, doğu veya batı cephesi) doğru yapılmıştır. Binaların yerleşimlerini;

- İklim (soğuk-kuru iklimde binaların bitişik nizamda yapılması),
- Mahremiyet ve kültür,
- Arsa ve daire fiyatlarının yüksek olması,
- Belediyeler vb. birimlerin satacağı arsanın, geçitleri (sokaklar, ceddeler vb.) ve kentsel birimleri hazırlama ve yapım fiyatını minimuma düşürme isteği, etkilemektedir.

Tablo 3.1'ten elde edilen bulgulara göre incelenen binaların %89'unda kuzey cephesi sokak, cadde vb. ile bakan cepheler ele alınmıştır.

3.2. Cephe Tasarım Analizi ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'nde olan 18 adet örneğin tekrar (tam tekrar – değişken tekrar), denge (simetri – asimetri), zıtlık – uyum, saydamlık – opaklık, renk, ebat ve oran, malzeme, cephe tasarım analizinin de aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki binaların şematik cephe tasarım analizi çizimleri bir arada ve daha net gözükmesi için Ekler'de verilmiştir.

Ekler'de var olan tablodan elde edilen bulgular sonucunda;

- Binaların kat sayıları çoktur ve bu nedenle için çok yüksek gözükmenin önlemesi için yatayda bölünmüştür

- Binalarda yatayda bölünmeler ile beraber düşey de elemanlar tasarlanmıştır. Düşey tasarım elemanları izleyicinin yüksek binaların tamamına bakmasını ve dikkat etmesini sağlar.

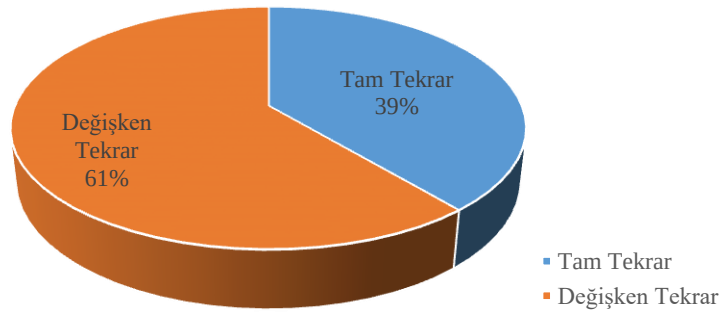
Konut binaları bir kent manzarasının en belirgin ve etkili öğelerinden biridir.

3.2.1. Tekrar

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde yeralan tekrar ilkesi Tablo 3.3'de gösterilmiştir.

Tablo 3.3. İncelenen bina cephelerinde tekrar ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Cephede Tekrar	
	Tam Tekrar	Değişken Tekrar
A1		✓
A2	✓	
A3	✓	
A4	✓	
A5	✓	
A6		✓
A7	✓	
A8		✓
A9		✓
A10		✓
A11		✓
A12		✓
A13		✓
A14		✓
A15		✓
A16	✓	
A17	✓	
A18		✓

Şekil 3.3. Cephede Tekrar yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen binaların tamamında tekrar (tam tekrar ve değişken tekrar) kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunların sonucunda bina cephelerinin;

- %39’unda tam tekrar,
- %61’inde değişken tekrar, vardır (Şekil 3.3, Şekil 3.4).

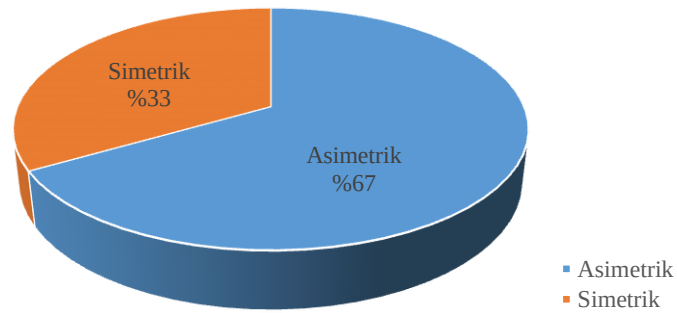
Şekil 3.4. Değişken tekrar (örnek A13) (sol), tam tekrar (örnek A2) (sağ).

3.2.2. Denge

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde yeralan denge durumu Tablo 3.4'de gösterilmiştir.

Tablo 3.4. İncelenen bina cephelerinde denge (simetri – asimetri) ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Cephede Denge	
	Asimetrik	Simetrik
A1	✓	
A2	✓	
A3	✓	
A4		✓
A5	✓	
A6	✓	
A7		✓
A8	✓	
A9	✓	
A10		✓
A11	✓	
A12	✓	
A13		✓
A14	✓	
A15	✓	
A16		✓
A17	✓	
A18		✓

Şekil 3.5. Cephede denge yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerinin;

- %33'ü simetrik,
 - %67'si asimetrik,
- yapılmıştır (Şekil 3.5, Şekil 3.6).

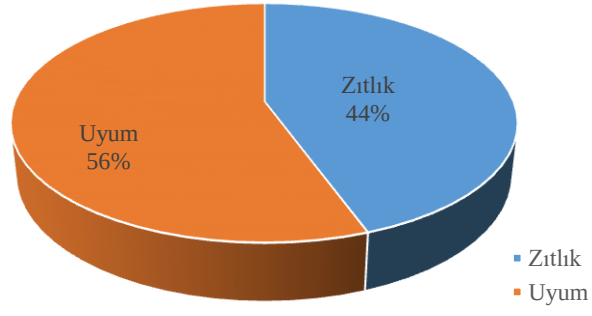
Şekil 3.6. Asimetrik (örnek A3) (sol), simetrik (örnek A4) (sağ).

3.2.3. Zıtlık - Uyum

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde zıtlık – uyum Tablo 3.5'de gösterilmiştir.

Tablo 3.5. İncelenen bina cephelerinde zıtlık – uyum ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Zıtlık	Uyum
A1		✓
A2		✓
A3		✓
A4	✓ Doku	
A5	✓ Renk	
A6	✓ Renk	
A7		✓
A8	✓ Renk	
A9		✓
A10	✓ Renk, Doku	
A11	✓ Doku	
A12	✓ Renk, Doku	
A13		✓
A14		✓
A15		✓
A16	✓ Renk	
A17		✓
A18		✓

Şekil 3.7. Cephede zıtlık – uyum yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerinin;

- %11’inde dokuya göre zıtlık,
 - %22’sinde renge göre zıtlık,
 - %11’inde renge ve dokuya göre zıtlık,
 - %56’sında uyum,
- vardır (Şekil 3.7, Şekil 3.8).

Şekil 3.8. Zıtlık (örnek A8) (sol), uyum (örnek A7) (sağ).

3.2.4. Saydamlık- Opaklık

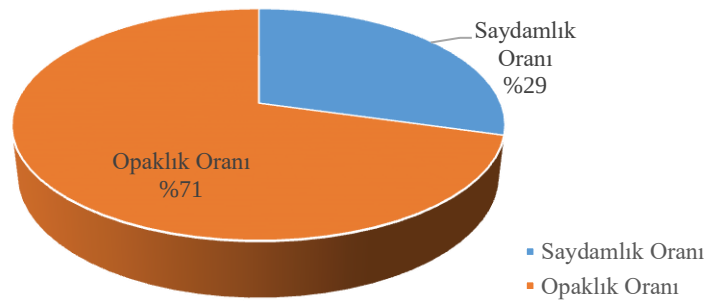
Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde saydamlık – opaklık Tablo 3.6'da gösterilmiştir.

Saydamlık opaklık oranını hesaplama yöntemi:

1. Cephe alanı yaklaşık olarak hesaplanır.
2. Cephedeki şeffaf yüzeylerin alanı yaklaşık olarak hesaplanır (saydamlık).
3. Bu iki aşamanın farkı opaklık olarak adlandırılır.

Tablo 3.6. İncelenen bina cephelerinde saydamlık – opaklık ile ilgili bulgular

Örnek Numarası	Saydamlık Oranı	Opaklık Oranı
A1	%35	%65
A2	%30	%70
A3	%40	%60
A4	%56	%44
A5	%36	%64
A6	%34	%66
A7	%31	%69
A8	%30	%70
A9	%29	%71
A10	%25	%75
A11	%33	%67
A12	%8	%92
A13	%26	%74
A14	%22	%78
A15	%12	%88
A16	%27	%73
A17	%18	%82
A18	%22	%78

Şekil 3.9. Cephede saydamlık ve opaklık yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerinin ortalama;

- %29 ‘unun saydam,
 - %71 ‘inin opak,
- olduğu sonuca ulaşılmıştır (Şekil 3.9, Şekil 3.10).

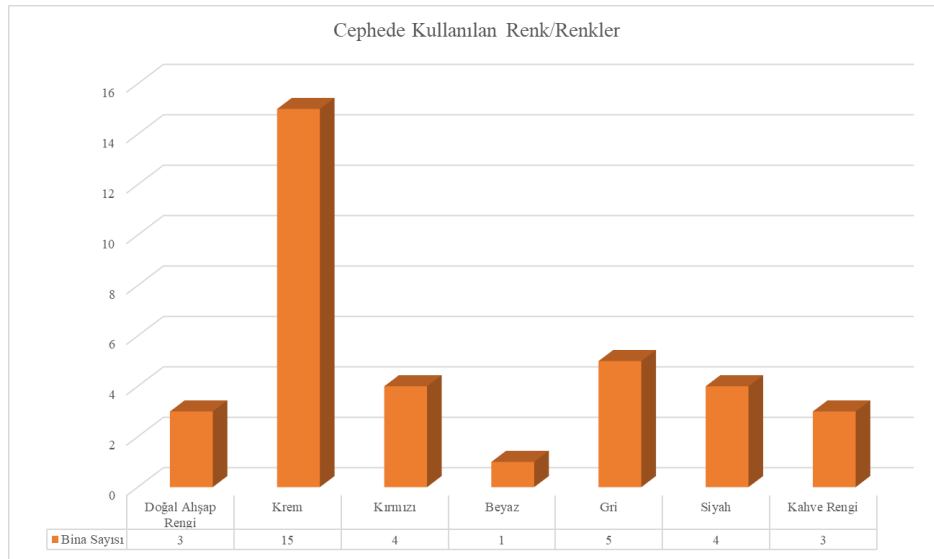
Şekil 3.10. Örnek A6 ının saydamlık oranı %34, opaklık oranı %66 dır.

3.2.5. Renkler

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde kullanılan renkler Tablo 3.7'de gösterilmiştir.

Tablo 3.7. İncelenen bina cephelerinde kullanılan renkler ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Cephede Kullanılan Renkler						
	Doğal Ahşap Rengi	Krem	Kırmızı	Beyaz	Gri	Siyah	Kahve Rengi
A1		✓					✓
A2	✓	✓					
A3		✓					✓
A4		✓		✓			
A5			✓		✓	✓	
A6		✓	✓			✓	
A7		✓					
A8					✓	✓	
A9		✓			✓		
A10		✓	✓		✓		
A11	✓	✓					
A12		✓				✓	
A13		✓					
A14		✓					✓
A15	✓	✓					
A16			✓		✓		
A17		✓					
A18		✓					

Şekil 3.11. Cephede kullanılan renklerin sayısı.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerinin;

- %16,67’unda doğal ahşap,
- %83,33’ünde krem,
- %22,22’sinde kırmızı,
- %5,56’sında beyaz,
- %27,78’inde gri,
- %22,22’sinde siyah,
- %16,67’sinde kahve,

renkleri kullanılmıştır (Şekil 3.11, Şekil 3.12).

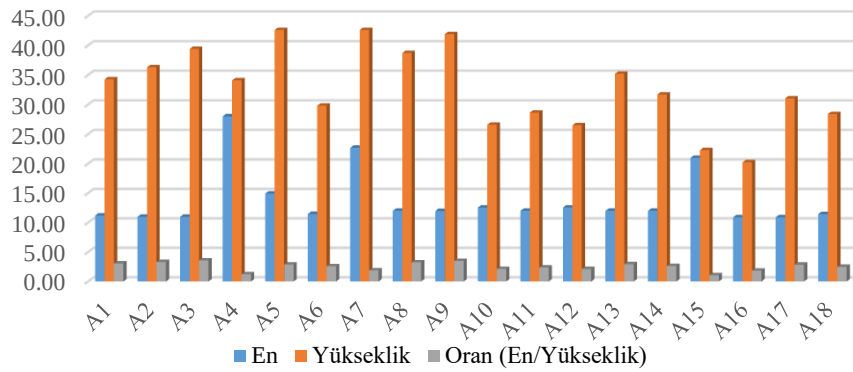
Şekil 3.12. Örnek A9 cephesinde krem ve gri renkler

3.2.6. Ölçü ve Oran

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinin ölçüsü Tablo 3.8'de gösterilmiştir.

Tablo 3.8. İncelenen bina cephelerin ebadı ve oranı ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Cephe Ebadı ve Oranı		
	En	Yükseklik	Oran (Yükseklik / EN)
A1	11.20	34.25	1 / 3.05
A2	11.00	36.30	1 / 3.30
A3	11.00	39.40	1 / 3.58
A4	28.00	34.10	1 / 1.21
A5	14.91	42.60	1 / 2.85
A6	11.46	29.80	1 / 2.60
A7	22.70	42.60	1 / 1.87
A8	12.00	38.70	1 / 3.23
A9	11.97	41.90	1 / 3.50
A10	12.56	26.60	1 / 2.11
A11	12.00	28.64	1 / 2.38
A12	12.55	26.50	1 / 2.11
A13	12.00	35.20	1 / 2.93
A14	12.00	31.70	1 / 2.64
A15	21.00	22.30	1 / 1.06
A16	10.90	20.25	1 / 1.85
A17	10.90	31.05	1 / 2.84
A18	11.45	28.40	1 / 2.48

Şekil 3.13. Cephe boyutu ve oran ortalaması.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerinin yükseklik / en oranları 1/1.06 ve 1/3.58 arasındadır.

- 5 binade 3'ten fazladır.

- 4 binada 2 ‘den azdır.
- 9 binada 2 ile 3 arasındadır (Şekil 3.13, Şekil 3.14).

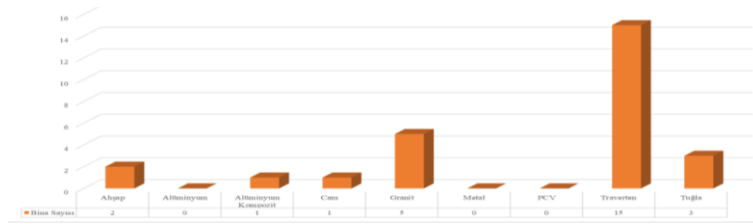
Şekil 3.14. Örnek A11, en 12 ve yükseklik 28.64 oranı 1 / 2.38

3.2.7. Malzemeler

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki cephede kullanılan malzemeler Tablo 3.9'de gösterilmiştir.

Tablo 3.9. İncelenen bina cephelerinde malzeme ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Cephede ve Cephe Elemanlarında Kullanılan Malzeme									Kullanılan Malzeme Sayısı
	Ahşap	Alüminyum	Alüminyum Kompozit	Cam	Granit	Metal	PVC	Traverten	Tuğla	
A1								✓		1
A2	✓							✓		2
A3								✓		1
A4				✓				✓	✓	3
A5					✓					1
A6					✓			✓		2
A7								✓		1
A8					✓					1
A9			✓					✓		2
A10					✓			✓	✓	3
A11	✓							✓		2
A12								✓	✓	2
A13								✓		1
A14								✓		1
A15								✓		1
A16					✓					1
A17								✓		1
A18								✓		1

Şekil 3.15. Cephede kullanılan malzeme sayısı

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerinde;

- %11,11 ahşap,
- %5,56 alüminyum kompozit,
- %5,56 cam,

- %27,78 granit,
- %83,33 traverten,
- %16,67tuğla,

malzeme kullanılmıştır (Şekil 3.15).

Elde edilen bulgular sonucunda, irdellemeler altta açıklanmıştır:

İran geleneksel konut cephelerinin tasarımında tekrar, oldukça fazla kullanıldığı gibi günümüz cephelerin tasarımında da yoğun olarak tercih edilmiştir. Geleneksel binaların kat sayısı az olduğundan dolayı tekrarlanma yatayda olmuştur ama günümüz binalarında kat adedi fazla oldu için tekrarlanma genellikle düşeyde gerçekleşmiştir. Şekil 3.3'ten elde edilen bulgular sonucunda;

- Günümüz binalarında kat adedi fazla olduğu için tam tekrar kolaylık ile oluşturulmuştur.
- İnsanın çeşitliliği sevmesi ve izleyicinin gözünün yorulmaması için çok katlı yüksek binaların cephe tasarımında değişken tekrar kullanılmaktadır.

Geleneksel mimaride olduğu gibi günümüz mimarisinde de plan tasarımı, cephe tasarımını etkilemiştir. Tablo 3.4'e ve Tablo 3.20'ye göre cephe elemanlarının var olduğu mekanlara göre ve Tablo 3.4'e ve Tablo 3.8'e göre cephe ebadı ve oranı arsa eni ve kat sayısı, cephelerin simetrik veya asimetrik tasarlanmasına neden olmuştur. Dolayısı ile elde edilen bulgulara göre, cephe dengesini;

- Kat sayısı,
 - Cephenin ölçü ve oran ilişkisi,
 - Cephe elemanları ve plan ilişkisi,
- etkilemektedir.

İncelenen bina cephelerinin %44'ünde zıtlık ve %56'sında uyum vardır. Bu zıtlıklar tasarımda malzeme renkleri ve dokuları ile ilgili ortaya çıkmıştır.

İncelenen binaların ana sokağa bakan cepheleri yeni yapılmış binalar ve verilerine ulaşılabilen ölçüde ağırlık olarak kuzey cephededir. Bu durum saydamlık miktarını, belediye vb. yasalarına göre Tebriz kentinin coğrafyası ile kuzey doğudan esen, kar yağışına sebep olan soğuk hakim rüzgar (Ahmadpour Hosseinizad, 2015) nedeniyle ısı transferini minimuma düşürmek için ve mahremiyet yüzünden biraz daha az olmasına neden olmuştur. İncelenen birkaç tane binanın güney cephesinde saydamlık oranları daha büyüktür.

Elde edilen bulgulara göre çok katlı binalar yapılmaya başlanmıştır ve buna;

- Arsa alanının az olması,
- Arsa fiyatının yüksek olması,
- İnsanların apartman dairelerinde yaşama isteği, neden olmuştur.

Tablo 3.8'den elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerinin yükseklik / en oranları 1 / 1.06 ve 1 / 3.58 arasındadır. Örneklerin 9 adeti (yarısı) 1/2 - 3 arasında ortalama 2.52 değerinde, 5 adeti 1/3-3.5 arası ortalama 3.33 değerinde, 4 adeti 1/1 - 2 arasında ortalama 1.49 değerinde çeşitlilik göstermektedir. Bu durum parsel genişliği, kat adedi ilişkileri, imar kurallarından kaynaklanır. Bilinçli bir oran tercihi yoktur. Bina kat sayıları ve yükseklikleri (Tablo 3.8), örneklerin Valiasr Bölgesi'nin farklı noktalarından seçilmesi nedeni ile farklıdır. Özellikle Aydın sokağında aynı dizi içerisinde kat sayıları 8 ile 13 arasındadır. Aydın sokağında var olan binaların kat ve yükseklik farklılıkları kent planlamasını etkilemiş ve görsel karışıklık yaratmıştır (Şekil 3.16).

Şekil 3.16. Tebriz'in Valiasr Bölgesi'ndeki, Aydın sokağı görünüşü.

İran'da çeşitli doğal malzeme kaynaklarının fazla olması ve bina cephelerinde doğal malzemeler kullanma isteği nedeni ile cephe tasarımında doğal malzemeler daha çok tercih edilmektedir. Dolayısı ile cephelerde kullanılan renkler, malzemelerin kendi doğal renklerinden oluşmaktadır. Tebriz'de belediye ve diğer birim yasalarına göre en fazla üç

renkli malzeme kullanılmaktadır. Elde edilen bulgular ve yapım yıllarına göre zaman içinde cephe tasarımında alüminyum kompozit ve doğal ahşap gibi malzemeler kullanılmıştır. Zamanla klasik cephe tasarımı artmıştır. Klasik cephe tasarımı tarzına göre beyaz ve krem renkli taşların kullanılması; maliyet, yumuşak olduğundan işlenmesi ve klasik desenlerin yapılması kolay olan açık krem renkli traverten taşının daha çok kullanılmasına neden olmuştur. Cephelerde kullanılan doğal taşlar, İran geleneksel mimarisinde olduğu gibi çimento harç ile yapıştırılmıştır. Zaman içinde teknolojinin ilerlemesi ile yapıştırma sisteminde de bazı mekanik işlemler kullanılmaktadır.

Cepheler, binaların çok katlı ve yüksek olmaları nedeniyle dikeyde ve yatayda parçalara bölünmüştür, dikeyde hareket elemanları kullanılmıştır.

3.3. Cephe Elemanları Analizi ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

Yapılan çalışmada cephe elemanları analizi başlığı altında yer alan;

- Çıkma,
- Balkon,
- Korkuluk,
- Süsleme,
- Kapı,
- Pencere,

bulguları ve irdelemeleri aşağıda verilmiştir:

3.3.1. Cephe Elemanlarından Çıkma ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

Yapılan çalışmada cephe elemanı – çıkma başlığı altında yer alan;

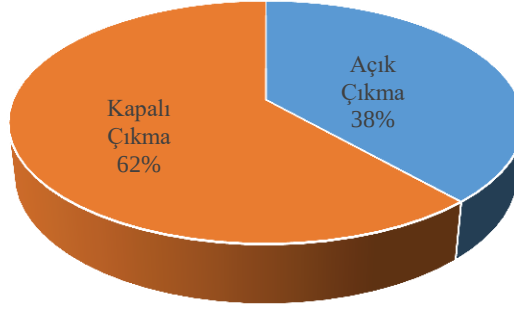
- Çıkma tipi,
- Çıkma işlevi
- Çıkma derinliği,

bulguları ve irdelemeleri aşağıda verilmiştir.

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde çıkma tipleri, işlevi, derinliği ilgili Tablo 3.10'da verilmiştir.

Tablo 3.10. Bina cephelerinde çıkma tipleri, işlevi, derinliği

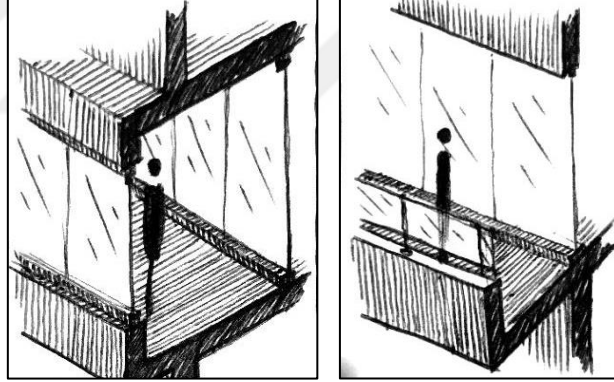
Örnek Numarası	Çıkma								
	Çıkma Tipi		Çıkma İşlevi		Çıkma Derinliği				
	Açık Çıkma	Kapalı Çıkma	İşlevsel	Estetik Amaç	0.30	0.40	0.50	0.60	1.20
A1		✓	✓						✓
	✓		✓						✓
A2		✓	✓						✓
A3		✓	✓						✓
	✓		✓	✓	✓				✓
A4		✓		✓					✓
	✓		✓	✓					✓
A5		✓		✓					✓
		✓	✓						✓
A6		✓	✓	✓					✓
	✓		✓			✓			✓
A7		✓		✓			✓		
	✓		✓	✓				✓	
A8		✓		✓			✓		
		✓	✓	✓				✓	
A9		✓	✓	✓					✓
		✓		✓					✓
A10		✓	✓						✓
	✓			✓		✓			
A11		✓	✓						✓
	✓		✓						✓
A12		✓	✓						✓
	✓		✓						✓
A13				✓			✓		
		✓	✓						✓
A14		✓	✓						✓
	✓		✓	✓	✓				
A15		✓	✓			✓			
	✓		✓						✓
A16		✓	✓		✓				
A17		✓	✓						✓
	✓		✓						✓
A18		✓	✓						✓

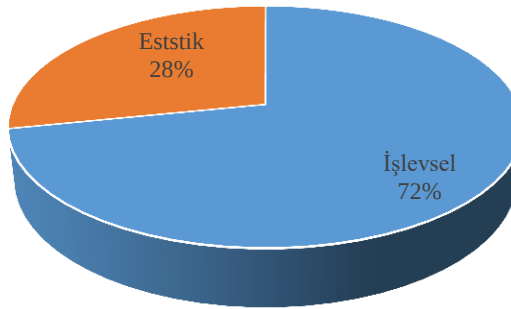
Şekil 3.17. Çıkma tipi yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait çıkma tiplerinin 18 örnekten;

- 6 örnekte sadece kapalı çıkma,
- 12 örnekte hem açık ve hem kapalı çıkma, olduğu görülmüştür (Şekil 3.17, Şekil 3.18).

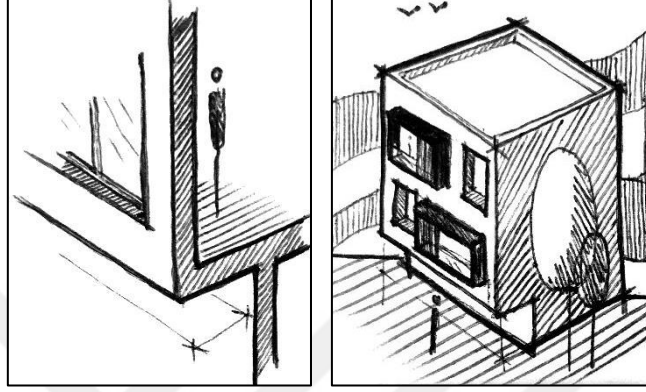
Şekil 3.18. Şematik çizim kapalı çıkma (sol), açık çıkma (sağ) (Mousavi Azar, 2020).

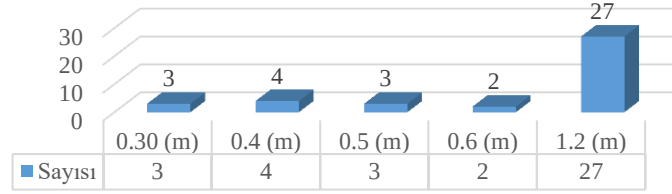
Şekil 3.19. Çıkma işlevi yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait çıkmalar 18 örnekten;

- 10 örnekte sadece işlevsel,
 - 8 örnekte hem işlevsel ve hem estetik amaçlı,
- yapılmıştır (Şekil 3.19, Şekil 3.20)

Şekil 3.20. Şematik çizim işlevsel (sol), estetik amaçlı (sağ) (Mousavi Azar, 2020).

Şekil 3.21. Çıkma derinliği sayısı.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait çıkma derinliği bazı binalarda birden fazla olmaktadır. örneklerin;

- 3'ünde 0.30m,
- 4'ünde 0.40m,
- 3'ünde 0.50m,
- 2'sinde 0.60m,
- 27'sinde 1.20m,

yapılmıştır (Şekil 3.21).

İncelenen binalarda çıkmalar genelde kapalı ve mekân oluşturacak şekilde yapılmıştır. Bunun nedeni de bina mekanlarından optimum metrekareyi kullanabilmektir. Belediye vb. birimlerin yasalarına göre binaların çıkmaları sokak veya cadde genişliğine

göre birinci kattan itibaren yapılabilmektedir. Açık çıkmalar, balkon amaçlı olarak kullanılmaktadır. İncelenen binalarda açık dış balkonlar genelde binaların güney cephesinde yapıldıkları için çalışma dışında kalmıştır (Tablo 3.10).

3.3.2. Cephe Elemanlarından Balkon ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

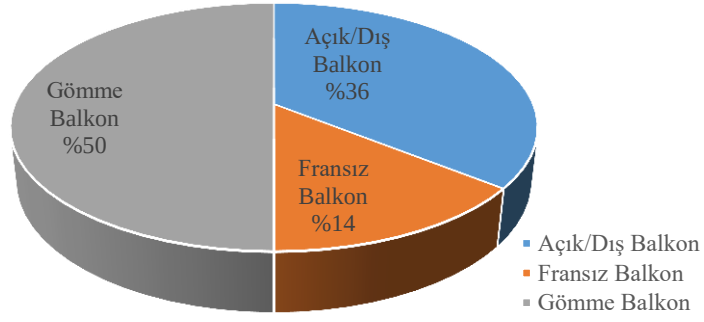
Yapılan çalışmada cephe elemanı – balkona başlığı altında yer alan;

- Balkon tipi,
 - Balkon ve mekân ilişkisi,
 - Balkon malzemesi,
 - Balkon ebadı ve oranı,
- bulguları ve irdellemeleri aşağıda verilmiştir.

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde balkon tipleri Tablo 3.11'de gösterilmiştir.

Tablo 3.11. İncelenen bina cephelerinde balkon tipi ile ilgili bulgular.

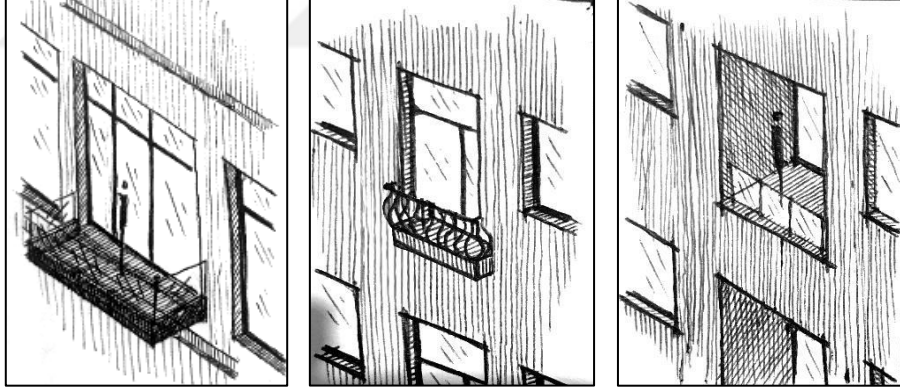
Örnek Numarası	Balkon Tipi		
	Açık/Dış Balkon	Fırsız Balkon	Gömme Balkon
A1			✓
A2			
A3			✓
A4			✓
A5			
A6			
A7		✓	
A8	✓		
A9			
A10			
A11	✓		
A12	✓		
A13		✓	
A14			✓
A15	✓		
A16			
A17			✓
A18			

şekil 3.22. Balkon tipleri yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen binalardan 7 ısında balkonyoktur. Balkonlu cephelerin balkon tiplerinin;

- %36'sı açık/dış balkon,
 - %14'  Fransız balkon,
 - %50'si gömme balkon,
- yapılmıştır (şekil 3.22, şekil 3.23).

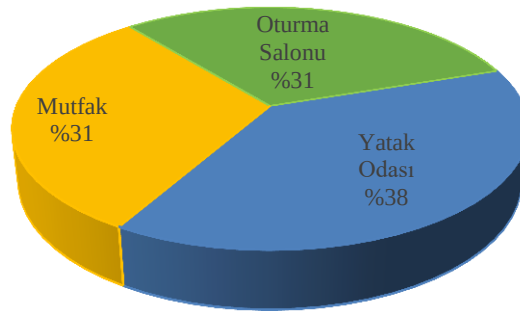

şekil 3.23. şematık çizim açık/dış balkon (sol), fransız balkon (Kortan) gömme balkon (sağ) (Mousavi Azar, 2020).

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde balkon ve mekân ilişkisi Tablo 3.12'de gösterilmiştir.

Tablo 3.12. İncelenen bina cephelerinin balkon ve mekân ilişkisi ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Mekân Adı						
	Avlu	Lobi	Merdiven Kovası	Mutfak	Otopark	Salon	Yatak Odası
A1				✓			
A2							
A3				✓			
A4						✓	✓
A5							
A6							
A7							✓
A8						✓	✓
A9							
A10							
A11						✓	
A12						✓	
A13							✓
A14				✓			
A15							✓
A16							
A17				✓			
A18							

Şekil 3.24. Balkon ve mekân ilişkisi yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait balkonların;

- %31'i mutfak,
- %31'i salon,
- %38'i yatak odası,

ile ilişkili olarak yapılmıştır. Toplam 13 adet balkon kullanmış, bazı binalarda birden fazla ve bazılarında ise hiç kullanılmamıştır (Şekil 3.24).

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde balkon ebadı ve oranı Tablo 3.13'de gösterilmiştir.

Tablo 3.13. İncelenen bina cephelerinde balkon ebadı ve oranı ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Balkon Tipleri	Ebat ve Oran		
		En	Yükseklik	Oran
A1	Gömme Balkon	3.00	1.10	1 / 0.36
	Gömme Balkon	1.80	1.10	1 / 0.61
A2	Balkon yok			
A3	Gömme Balkon	2.25	1.40	1 / 0.62
A4	Gömme Balkon	4.85	1.00	1 / 0.20
	Gömme Balkon	3.70	1.00	1 / 0.27
A5	Balkon yok			
A6	Balkon yok			
A7	Fransız Balkon	2.00	1.65	1 / 0.82
A8	Açık/Dış Balkond	10.50	1.00	1/ 0.09
A9	Balkon yok			
A10	Balkon yok			
A11	Açık/Dış Balkon	1.50	1.50	1 / 1
A12	Açık/Dış Balkon	6.10	1.00	1 / 0.16
	Açık/Dış Balkon	6.10	1.00	1 / 0.16
A13	Fransız Balkon	3.90	0.90	1 / 0.23
A14	Gömme Balkon	2.20	1.00	1 / 0.45
A15	Açık/Dış Balkon	4.00	1.00	1 / 0.25
A16	Balkon yok			
A17	Gömme Balkon	2.40	1.00	1 / 0.41
A18	Balkon yok			

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait balkon ebadı olarak;

- Eni 1.50 ile 10.50m,
- Parapet 0.90 ile 1.65 m,
- Yükseklik /en oranları 1 / 0.09 ile 1 / 1, elde edilmiştir.

Tebriz kentinde genelde binaların güney cephelerinde balkonları vardır. Çalışmada binaların ana yollar ile yapışık olan cepheleri incelendiği için (Tablo 3.2) balkonlar binaların kuzeyinde, doğusunda ve batısında olarak incelenmiştir.

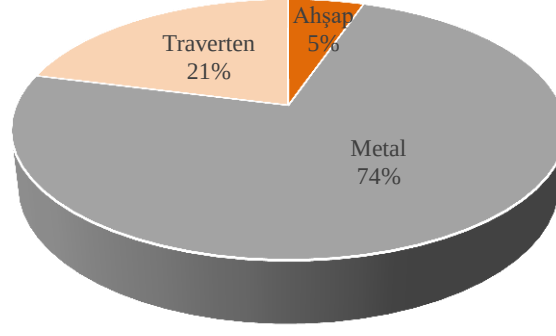
İncelenen binalarda balkon tipleri arkalarında olan mekâna göre, işleve göre ve belediye yasalarına göre açık/dış balkon, gömme balkon ve Fırsız balkon olarak yapılmıştır. Balkonların kaplama malzemeleri binaların cephe malzemelerine göre seçilmiştir. İncelenen balkonların eni arkalarındaki mekânlar ile ilişkisine göre, (Tablo 3.12) önündeki korkuluk yükseklikleri insanın düşmesini önlemek amacıyla yönelik yapılmıştır.

3.3.3. Cephe Elemanlarına Ait Korkuluk ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinin korkuluklarında kullanılan malzemeler Tablo 3.14'de gösterilmiştir.

Tablo 3.14. İncelenen bina cephelerinde korkuluk malzemei seçimiyle ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Malzeme Adı								
	Ahşap	Alüminyum	Alüminyum Kompozit	Cam	Granit	Metal	PVC	Traverten	Tuğla
A1						✓		✓	
A2						✓			
A3						✓			
A4						✓			
A5						✓			
A6						✓			
A7								✓	
A8						✓			
A9						✓			
A10						✓			
A11	✓					✓			
A12						✓			
A13						✓		✓	
A14									
A15						✓		✓	
A16									
A17									
A18						✓			

Şekil 3.25. Korkulukta kullanılan malzemeler.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait korkuluk malzemeleri olarak korkulukların ;

- %5’inde ahşap,
 - %74’ünde metal,
 - %21’ide traverten,
- kullanılmıştır (Şekil 3.25).

İncelenen örneklerde korkuluk malzemesi metal olarak ferforje veya düz geometrik tiplerde traverten olarak ise klasik tipte yapılmıştır (Şekil 3.26).

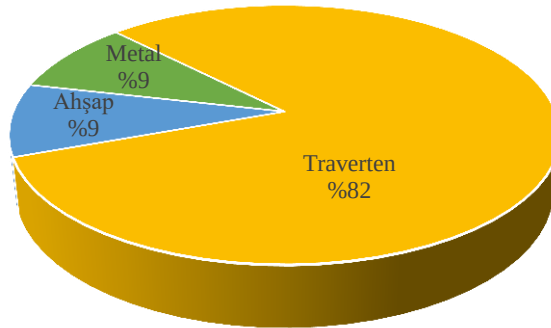
Şekil 3.26. Ferforje korkuluk (sol), taş korkuluk (sağ).

3.3.4. Cephe Elemanlarına Ait Süsleme ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinin süslemelerinde kullanılan malzemeler Tablo 3.15'de gösterilmiştir.

Tablo 3.15. İncelenen bina cephelerinde süsleme malzemesi seçimi ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Malzeme Adı								
	Ahşap	Alüminyum	Alüminyum Kompozit	Cam	Granit	Metal	PVC	Traverten	Tuğla
A1								✓	
A2								✓	
A3								✓	
A4									
A5									
A6									
A7								✓	
A8									
A9						✓			
A10								✓	
A11	✓								
A12									
A13								✓	
A14									
A15								✓	
A16									
A17								✓	
A18								✓	

Şekil 3.27. Cephe elemanları-süslemede kullanılan malzemeler.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait süsleme malzemesi olarak;

- %9'u ahşap,
- %9'u metal,
- %82'i traverten,

ile yapılmıştır (Şekil 3.27).

İncelenen bina cephelerinde zamanla ile klasik cepheler tasarlandığı için süslemelerde klasik tarz süslemeler kullanılmıştır ve yapımında malzeme olarak taş tercih edilmiştir. Süslemelerin çoğu sütun başlığı, söve ve kat silmesi tiplerinde uygulanmıştır (Şekil 3.28). Benzer cephe tiplerine sahip farklı binalarda benzer süsleme tiplerine sahiptir. Toplamda 4 farklı süsleme (sütun, sütun başlığı, söve, silme) tipi vardır.

Şekil 3.28. Sütun, sütun başlığı, söve ve silme.

3.3.5. Cephe Elemanlarına Ait Kapı ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

Yapılan çalışmada cephe elemanı – kapı alt başlığı altında yer alan;

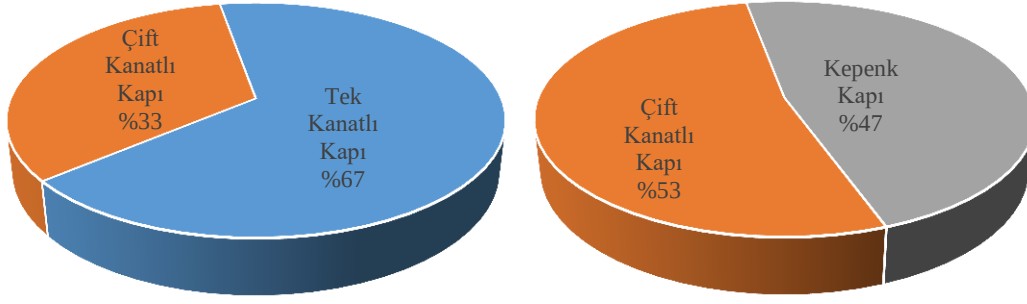
- Kapı tipi,
- Kapı malzemesi,
- Kapı ebadı ve oranı,

bulguları ve irdelemeleri aşağıda verilmiştir.

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde kapı tipleri Tablo 3.16'de gösterilmiştir.

Tablo 3.16. İncelenen bina cephelerinin kapı tipi ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Yaya/Otopark Kapısı	Kapı Tipi		
		Tek Kanatlı Kapı	Çift Kanatlı Kapı	KepenK Kapı
A1	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı			✓
A2	Yaya Giriş Kapısı		✓	
	Otopark Kapısı			✓
A3	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı			✓
A4	Yaya Giriş Kapısı		✓	
	Otopark Kapısı		✓	
A5	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı		✓	
A6	Yaya Giriş Kapısı		✓	
	Otopark Kapısı		✓	
A7	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı		✓	
A8	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı		✓	
A9	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı		✓	
A10	Yaya Giriş Kapısı		✓	
	Otopark Kapısı		✓	
A11	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı			✓
A12	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı		✓	
A13	Yaya Giriş Kapısı		✓	
	Otopark Kapısı			✓
A14	Yaya Giriş Kapısı		✓	
	Otopark Kapısı			✓
A15	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı		✓	
	Otopark Kapısı			✓
A16	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı			✓
A17	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı		✓	
A18	Yaya Giriş Kapısı	✓		
	Otopark Kapısı			✓

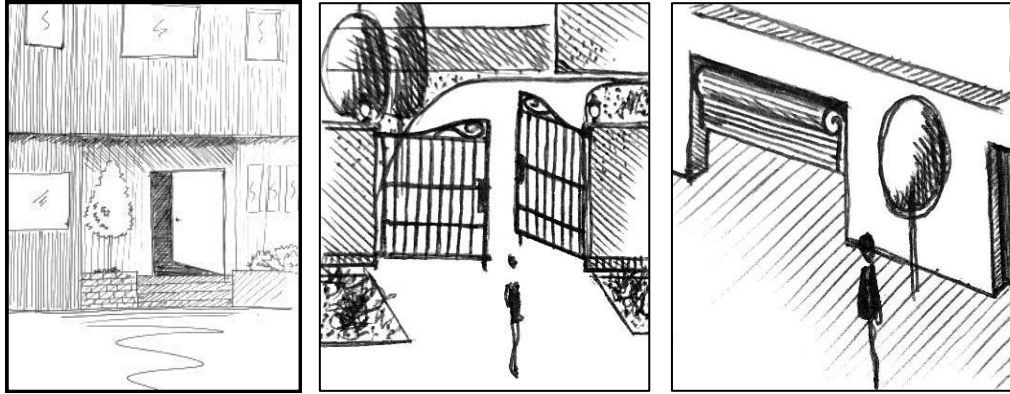
Şekil 3.29. Yaya giriş kapısı (sol) ve otopark giriş kapısı (sağ) tiplerinin yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait;

- Yaya giriş kapısı tiplerinin %67'si tek kanatlı ve %33'ü çift kanatlı,
- Otopark giriş kapılarının %53'ü çift kanatlı ve %47'si kepenk (benzer), olarak yapılmıştır.

Yaya giriş kapısı 18 örnekten 6 adeti ahşaptan ve 12 adedi metalden, form ve tip olarak bir birine benzer yapılmıştır.

Otopark giriş kapılarının 18 örnekten 10 adeti çift kanatlı kapı ve 8 adeti kepenkli kapıdır (Şekil 3.29, Şekil 3.30).

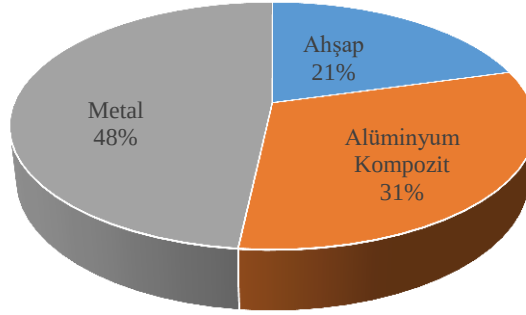

Şekil 3.30. Şematik çizim tek kanatlı (sol), çift kanatlı (Kortan), kepenk kapı (sağ) (Mousavi Azar, 2020).

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde kapı malzemeleri Tablo 3.17'de gösterilmiştir.

Tablo 3.17. İncelenen bina cephelerinde kapı ve malzeme seçimi ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Malzeme Adı									Kapıda Kullanılan Malzeme Sayısı
	Ahşap	Alüminyum	Alüminyum Kompozit	Cam	Granit	Metal	PVC	Traverten	Tuğla	
A1			✓			✓				2
A2			✓			✓				2
A3	✓		✓							2
A4	✓					✓				2
A5						✓				1
A6						✓				1
A7	✓					✓				2
A8						✓				1
A9						✓				1
A10						✓				1
A11	✓		✓							2
A12						✓				1
A13	✓		✓							2
A14			✓			✓				2
A15			✓			✓				2
A16			✓			✓				2
A17						✓				1
A18	✓		✓							2

Şekil 3.31. Kapıda kullanılan malzemeler.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait kapıların malzemeleri;

- %21'i ahşap,
- %31'i alüminyum kompozit,
- %48'i metal,

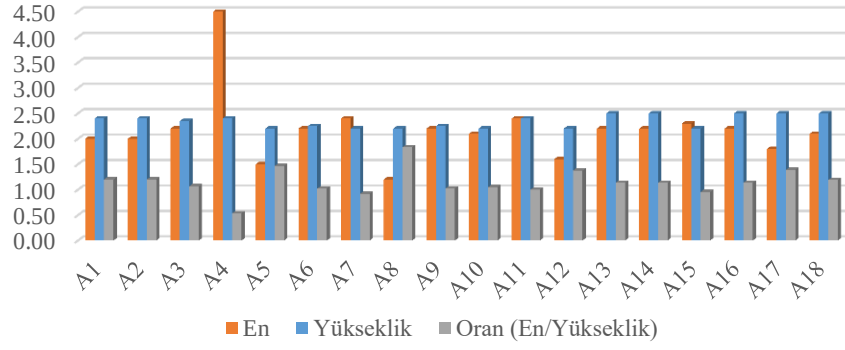
olarak seçilmiştir (Şekil 3.31). İncelenen bina cephelerinde 18 binadan, 5 binada alüminyum kompozit ve metal (%27.78), 4 binada alüminyum kompozit ve ahşap

(%22.22), 2 binada metal ve ahşap (%11.11) ve 7 di binada sadece metal (%38.89) kapıların malzemesi için seçilmiştir.

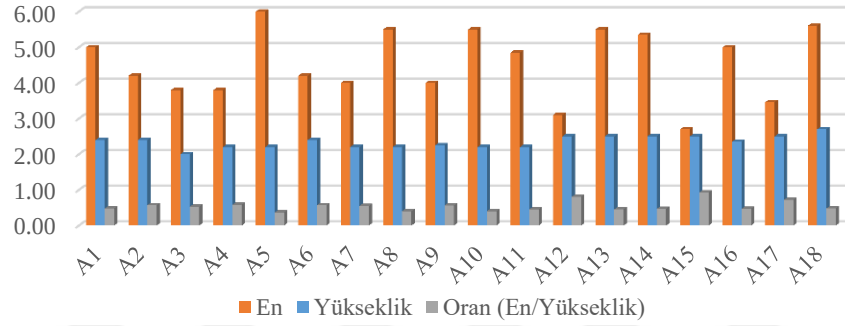
Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde kapı tipleri Tablo 3.18'de gösterilmiştir.

Tablo 3.18. İncelenen bina cephelerinin kapı ebadı ve oranı ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Kapı Tipleri	Ebat ve Oran		
		En	Yükseklik	Oran (En/Yükseklik)
A1	Yaya Giriş Kapısı	2.00	2.40	1 / 1.20
	Otopark Kapısı	5.00	2.40	1 / 0.48
A2	Yaya Giriş Kapısı	2.00	2.40	1 / 1.20
	Otopark Kapısı	4.20	2.40	1 / 0.57
A3	Yaya Giriş Kapısı	2.20	2.35	1 / 1.06
	Otopark Kapısı	3.80	2.00	1 / 0.52
A4	Yaya Giriş Kapısı	4.50	2.40	1 / 0.53
	Otopark Kapısı	3.80	2.20	1 / 0.57
A5	Yaya Giriş Kapısı	1.50	2.20	1 / 1.46
	Otopark Kapısı	6.00	2.20	1 / 0.36
A6	Yaya Giriş Kapısı	2.20	2.25	1 / 1.02
	Otopark Kapısı	4.20	2.40	1 / 0.57
A7	Yaya Giriş Kapısı	2.40	2.20	1 / 0.52
	Otopark Kapısı	4.00	2.20	1 / 0.55
A8	Yaya Giriş Kapısı	1.20	2.20	1 / 1.83
	Otopark Kapısı	5.50	2.20	1 / 0.40
A9	Yaya Giriş Kapısı	2.20	2.25	1 / 1.02
	Otopark Kapısı	4.00	2.25	1 / 0.56
A10	Yaya Giriş Kapısı	2.10	2.20	1 / 0.04
	Otopark Kapısı	5.50	2.20	1 / 0.40
A11	Yaya Giriş Kapısı	2.40	2.40	1 / 1.00
	Otopark Kapısı	4.85	2.20	1 / 0.45
A12	Yaya Giriş Kapısı	1.60	2.20	1 / 1.37
	Otopark Kapısı	3.10	2.50	1 / 0.80
A13	Yaya Giriş Kapısı	2.20	2.50	1 / 1.13
	Otopark Kapısı	5.50	2.50	1 / 0.45
A14	Yaya Giriş Kapısı	2.20	2.50	1 / 1.13
	Otopark Kapısı	5.35	2.50	1 / 0.46
A15	Yaya Giriş Kapısı	2.30	2.20	1 / 0.95
	Otopark Kapısı	2.70	2.50	1 / 0.92
	Otopark Kapısı	2.80	2.50	1 / 0.89
A16	Yaya Giriş Kapısı	2.20	2.50	1 / 1.13
	Otopark Kapısı	5.00	2.35	1 / 0.47
A17	Yaya Giriş Kapısı	1.80	2.50	1 / 1.38
	Otopark Kapısı	3.46	2.50	1 / 0.72
A18	Yaya Giriş Kapısı	2.10	2.50	1 / 1.19
	Otopark Kapısı	5.60	2.70	1 / 0.48

Şekil 3.32. Yaya giriş kapısı ebadı ve oranı.

Şekil 3.33. Otopark giriş kapısı ebadı ve oranı.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait;

- Yaya giriş kapılarının;
Enleri 1.20m (minimum), 4.50m (maksimum) ve genellikle 2.00m ve 2.20m,
Yükseklikleri 2.20m ve 2.50m,
Oranları 1/0.04 (minimum), 1/1.83 (maksimum) ve genellikle 1/1 ve 1/1.20 aralığındadır (Şekil 3.32),
- Otopark giriş kapılarının;
Enleri 2.70m (minimum), 6.00m (maksimum) ve genellikle 3.80m ve 5.50m,
Yükseklikleri 2.00m ve 2.70m,
Oranları 1/0.36 (minimum), 1/1.92 (maksimum) ve genellikle 1/0.52 ve 1/0.40 aralığındadır (Şekil 3.33),

Yaya giriş kapıları daha çok tek kanatlı kapılar kullanılmıştır. İran'ın geleneksel konutlarında olduğu gibide günümüz mimarisinde yaya giriş kapıları daha çok önemsenmiştir ve bina cephesinin önemli bir ögesi olarak tasarımına özen gösterilmiştir.

Otopark kapılarının kolaylık açısından otomatik olması .tercih edilmiştir. Tablo 1.2'e ve Tablo 3.16'ya göre zamanla kepenk kapıların maliyetinin daha düşük olması nedeniyle daha çok kullanılmaktadır.

Apartmanlarda giriş kapılarının ortak mekânlarda kullanılmıştır için avlu, lobi ve otopark gibi ortak mekânlar ile ilişkili kullanılması. bina kapılarında;

- Ortak mekânlarda mahremiyetin öneminin az olması,
- Kapıların ilişkili olduğu mekânlarının aydınlatılması,
- Fiyatının düşük olması,
nedeni ile cam kullanılmıştır.
- Diğer malzemelere göre,
- Fiyatının daha düşük olması
- Dayanıklı olması,
- Emniyet,
nedeni ile metal kullanılmıştır.
- Belediye yasalarına göre zemin katta yapılan otopark 3.20m'den yüksek yapılamadığından dolayı kapı yüksekliği ortalama 2.35m dir.
- Otopark kapılarının eni araç sayısına göre yapılır.

3.3.6. Cephe Elemanlarına Ait Pencere ile İlgili Bulgular ve İrdelemeler

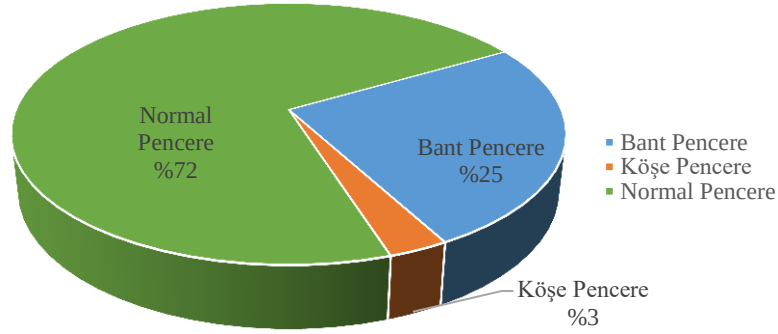
Yapılan çalışmada cephe elemanı – pencereye alt başlığı altında yer alan;

- Pencere tipi,
- Pencere ve mekân ilişkisi,
- Pencere malzemesi,
- Pencere parapet, ebadı ve oranı
bulguları ve irdellemeleri aşağıda verilmiştir.

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde pencere tipleri Tablo 3.19'de gösterilmiştir.

Tablo 3.19. İncelenen bina cephelerinin pencere tipi ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Pencere Tipi		
	Bant Pencere	Köşe Pencere	Normal Pencere
A1	✓		✓
A2	✓		✓
A3	✓		✓
A4	✓		✓
A5	✓		✓
A6	✓	✓	✓
A7			✓
A8	✓		✓
A9	✓		✓
A10			✓
A11	✓	✓	
A12			✓
A13			✓
A14			✓
A15			✓
A16	✓		✓
A17			✓
A18	✓		✓

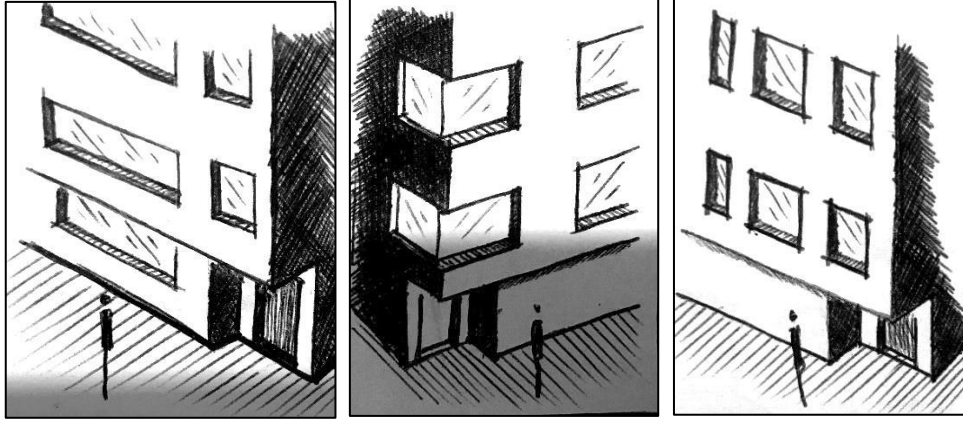

Şekil 3.34. Pencere tipleri yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait pencere tiplerinin;

- %25'i bant pencere,
- %3'ü köşe pencere,
- %72'i normal pencere,

olarak seçilmiştir (Şekil 3.34, Şekil 3.35).

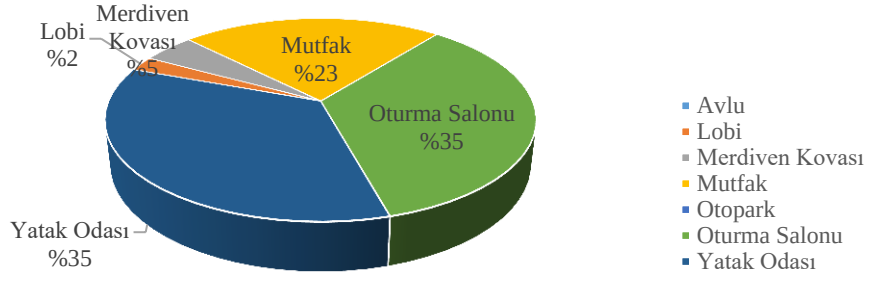

Şekil 3.35. Bant pencere (sol), koşe pencere (Kortan), normal pencere (sağ) (Mousavi Azar, 2020).

Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinin pencere ve mekân ilişkisi Tablo 3.20'de gösterilmiştir.

Tablo 3.20. İncelenen bina cephelerinin pencere ve mekân ilişkisi ile ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Mekân Adı						
	Avlu	Lobi	Merdiven Kovası	Mutfak	Otopark	Oturma Salonu	Yatak Odası
A1				✓		✓	✓
A2				✓		✓	
A3				✓		✓	
A4		✓				✓	✓
A5						✓	✓
A6						✓	✓
A7						✓	✓
A8			✓	✓		✓	
A9						✓	✓
A10				✓		✓	✓
A11						✓	✓
A12			✓	✓		✓	✓
A13				✓			✓
A14				✓			✓
A15				✓		✓	✓
A16							✓
A17				✓		✓	✓
A18						✓	✓

Şekil 3.36. Pencere ve mekân ilişkisi yüzdesi.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait pencere ve mekânin;

- %2'si lobi,
- %5'i merdiven kovası,
- %23'ü mutfak,
- %35'i oturma salonu,
- %35'i yatak odası,

ile ilişkili olarak yapılmıştır (Şekil 3.36).

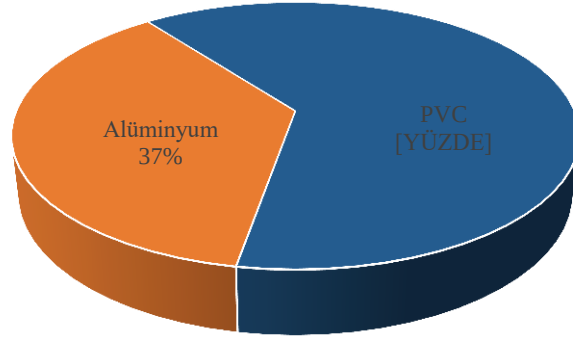
Yapılan çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinin pencerelerinde kullanılan malzemeler Tablo 3.21'de gösterilmiştir.

Tablo 3.21. İncelenen bina cephelerinde pencere ve malzemeler seçimiyle ilgili bulgular.

Örnek Numarası	Malzeme Adı									Pencerede Kullanılan Malzeme Sayısı
	Ahşap	Alüminyum	Alüminyum Kompozit	Cam	Granit	Metal	PVC	Traverten	Tuğla	
A1							✓			1
A2							✓			1
A3							✓			1
A4		✓								1
A5							✓			1
A6							✓			1
A7		✓								1
A8							✓			1
A9							✓			1
A10							✓			1
A11		✓					✓			2
A12							✓			1
A13		✓								1

Tablo 3.21'in devamı

A14		✓								1
A15		✓								1
A16							✓			1
A17							✓			1
A18		✓								1

Şekil 3.37. Pencerede kullanılan malzemeler.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait pencerede;

- %37 alüminyum,
- %63 PVC,

kullanılmıştır (Şekil 3.37).

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde pencere parapeti, ebadı ve oranı Tablo 3.22'de gösterilmiştir.

Tablo 3.22. İncelenen bina cephelerinde pencere parapeti, ebadı ve oranıyla ilgili bulgular.

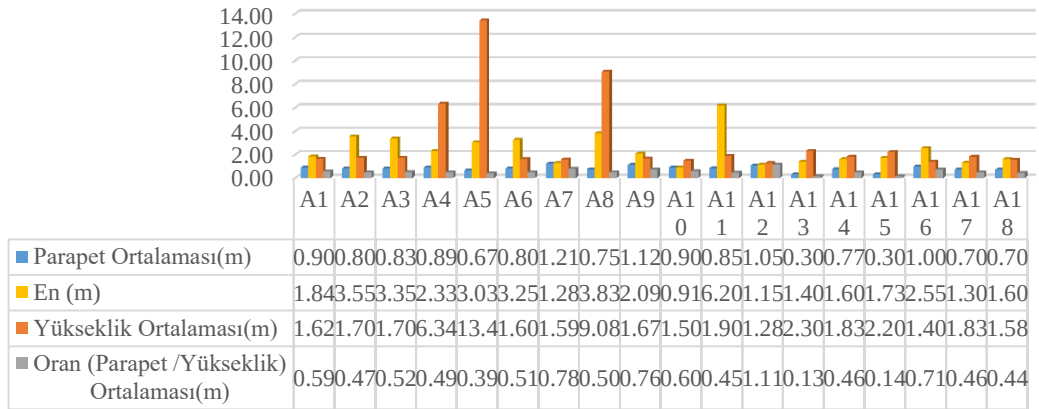
Örnek Numarası	Pencere Tipleri	Ebat ve Oran			
		Parapet	En	Yükseklik	Oran (Parapet /Yükseklik)
A1	Bant Pencere	1.40	2.50	1.20	1 / 1.17
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.80	2.00	1.70	1 / 0.47
	Normal Pencere	0.80	1.45	1.70	1 / 0.47
	Normal Pencere	0.80	2.50	1.70	1 / 0.47
	Normal Pencere	0.80	0.90	1.70	1 / 0.47
	Normal Pencere	0.80	1.70	1.70	1 / 0.47

Tablo 3.22'nin devamı

A2	Bant Pencere	0.80	5.60	1.70	1 / 0.47
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.80	1.50	1.70	1 / 0.47
A3	Bant Pencere	0.70	5.55	1.95	1 / 0.36
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.85	2.25	1.85	1 / 0.46
	Normal Pencere	0.95	2.25	1.30	1 / 0.73
A4	Bant Pencere	0.40	4.90	2.40	1 / 0.17
	Bant Pencere	0.00	5.00	27.40	-
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.95	1.45	1.85	1 / 0.51
	Normal Pencere	0.95	0.80	1.85	1 / 0.51
	Normal Pencere	2.85	1.00	1.70	1 / 1.68
	Normal Pencere	0.20	0.80	2.85	1 / 0.07
A5	Bant Pencere	1.00	5.15	1.70	1 / 0.59
	Bant Pencere	0.00	2.20	36.82	-
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	1.00	1.75	1.70	1 / 0.59
A6	Bant Pencere	0.70	4.00	1.70	1 / 0.41
	Bant Pencere	0.70	7.20	1.70	1 / 0.41
	Köşe Pencere	0.90	0.60	1.50	1 / 0.60
	Normal Pencere	0.90	1.20	1.50	1 / 0.60
A7	Bant Pencere				
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	1.30	1.50	1.50	1 / 0.87
	Normal Pencere	0.95	1.50	1.85	1 / 0.51
	Normal Pencere	1.30	0.80	1.50	1 / 0.87
	Normal Pencere	1.30	1.30	1.50	1 / 0.87
A8	Bant Pencere	0.00	0.80	31.80	-
	Bant Pencere	1.00	5.50	1.50	1 / 0.67
	Bant Pencere	1.00	7.50	1.50	1 / 0.67
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	1.00	1.50	1.50	1 / 0.67
A9	Bant Pencere	1.35	4.30	1.45	1 / 0.93
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.20	1.00	2.55	1 / 0.08
	Normal Pencere	1.35	2.65	1.45	1 / 0.93
	Normal Pencere	1.35	0.60	1.45	1 / 0.93
	Normal Pencere	1.35	1.90	1.45	1 / 0.93
A10	Bant Pencere				
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.90	1.35	1.50	1 / 0.60
	Normal Pencere	0.90	0.65	1.50	1 / 0.60
	Normal Pencere	0.90	0.45	1.50	1 / 0.60
	Normal Pencere	0.90	0.75	1.50	1 / 0.60
	Normal Pencere	0.90	1.35	1.50	1 / 0.60
A11	Bant Pencere	0.85	6.80	1.90	1 / 0.45
	Bant Pencere	0.85	9.50	1.90	1 / 0.45
	Köşe Pencere	0.85	2.30	1.90	1 / 0.45
	Normal Pencere				

Tablo 3.22'nin devamı

A12	Bant Pencere				
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.20	2.00	2.20	1 / 0.09
	Normal Pencere	1.40	0.70	0.70	1 / 2.00
	Normal Pencere	1.30	1.20	1.10	1 / 1.18
	Normal Pencere	1.30	0.70	1.10	1 / 1.18
A13	Bant Pencere				
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.30	2.00	2.30	1 / 0.13
	Normal Pencere	0.30	0.80	2.30	1 / 0.13
A14	Bant Pencere				
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.30	2.00	2.30	1 / 0.13
	Normal Pencere	1.00	2.00	1.60	1 / 0.63
	Normal Pencere	1.00	0.80	1.60	1 / 0.63
A15	Bant Pencere				
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.30	2.70	2.20	1 / 0.14
	Normal Pencere	0.30	0.70	2.20	1 / 0.14
	Normal Pencere	0.30	1.80	2.20	1 / 0.14
A16	Bant Pencere	1.00	3.30	1.40	1 / 0.71
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	1.00	1.80	1.40	1 / 0.71
A17	Bant Pencere				
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.10	0.80	2.50	1 / 0.04
	Normal Pencere	1.00	2.00	1.50	1 / 0.67
	Normal Pencere	1.00	1.10	1.50	1 / 0.67
A18	Bant Pencere	0.70	3.20	1.60	1 / 0.44
	Köşe Pencere				
	Normal Pencere	0.70	1.70	1.60	1 / 0.44
	Normal Pencere	0.70	1.70	1.60	1 / 0.44
	Normal Pencere	0.70	0.70	1.60	1 / 0.44
	Normal Pencere	0.70	0.70	1.50	1 / 0.47

Şekil 3.38. Pencere parapeti, ebadı ve oranı.

Elde edilen bulgular sonucunda, incelenen bina cephelerine ait;

- Parapet yükseklikleri 0.00m (minimum), 1.40m (maksimum) ve genellikle 0.70m ve 1.30m aralığındadır,
- Bant pencerelerin;
Enleri 0.80m (minimum), 6.80m (maksimum) ve genellikle 2.20m ve 5.60m,
Yükseklikleri 1.20m (minimum), 36.82m (maksimum) ve genellikle 1.40m ve 1.95m,
Oranları 0 (minimum), 1 / 1.17 (maksimum) dur,
- Köşe pencerelerin;
enleri 0.85m ve 0.90m dır,
yükseklikleri 0.60m ve 2.30m dır,
oranları 1 / 0.45 (minimum), 1 / 0.60 (maksimum) aralığındadır.
- Normal pencerelerin;
enleri 0.45m (minimum), 2.70m (maksimum) ve genellikle 0.70m ve 2.25m,
yükseklikleri 0.70m (minimum), 2.85m (maksimum) ve genellikle 1.45m ve 2.30m aralığındadır,
oranları 1/0.04 (minimum), 1/2.00 (maksimum) dur.
Kullanılan pencere tipleri,
- Tebriz kentinin soğuk-kuru iklimli bölgede olmasından dolayı,
- Isı transferin minimuma düşürmek amacı ile,
- Mahremiyet nedeni ile,
- Tablo 3.22'e göre pencerelerin mekânlara göre yapılmasına göre
- Tablo 3.1'e göre binaların konumuna göre,
cephe tasarımında bant pencere, normal pencere ve köşe pencere kullanılmıştır (Şekil 3.38).

İncelenen örneklerde pencereler 14 konutta dikdörtgendir. Sadece 1 konutta kemer ve 3 konutta hem dikdörtgen ve hem kemer formu kullanmıştır. Ama bu çoğunluk içerisinde değil dir, dolayısı ile gözardı edilmiştir. Genellikle oturma odalarında yatay pencereler kullanmıştır.

3.4. Tipoloji Özeti

Yapılan çalışmada cephe elemanı – tipoloji alt başlığı altında yer alan;

- Malzeme,
- Çıkma İşlevi,
- Çıkma Tipi,
- Balkon Tipi,
- Kapı Tipi,
- Pencere Tipi,
- Form,
- Mekân,

bulguları ve irdelemeleri verilmiştir (Şekil 3.39).

Malzeme:	Çıkma İşlevi:	Çıkma Tipi:	Balkon Tipi:	Kapı Tipi:	Pencere Tipi:	Form	Mekan:
● Alüminyum	■ Mekansal	■ Açık Çıkma	■ Açık/Dış Balkon	■ Çift Kanatlı Kapı	■ Bant Pencere	▲ Düzgün Geometri	○ Avlu
● Alüminyum Kompozit	■ PVC	■ Kapalı Çıkma	■ İrancisız Balkon	■ Kepenk Kapı	■ Köşe Pencere	▲ Düzgün Olmayan Geometri	○ Lobi
● Cam	■ Tasarım Amaçlı		■ Gömme Balkon	■ Tek Kanatlı Kapı	■ Normal Pencere		○ Merdivan Kovası
● Dekoratif Tuğla							○ Mutfak
● Doğal Ahşap							○ Otopark
● Doğal Taş Granit							○ Oturma Salonu
● Doğal Taş Traverten							○ Yatak Odası

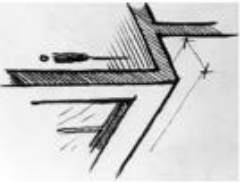
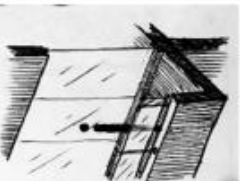
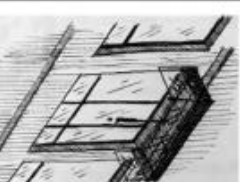
Şekil 3.39. Analiz tablolarına ait lejant.

Yapılan bu çalışmada, Tebriz kenti Valiasr Bölgesi'ndeki bina cephelerinde tipolojisi Tablo 3.23 gösterilmiştir.

Araştırılan örneklerin cephe elemanları incelemesinde malzeme, çıkma işlevi, çıkma tipi, balkon tipi, kapı tipi, pencere tipi, form ve mekâna göre tabloda gösterilen bulgular elde edilmiştir. Bulguların her birinin kullanım gerekçesi, araştırmanın irdeleme kısmında detaylı olarak anlatılmıştır.

Tablo 3.23'te koyu renkle olan çizimler yapılan çalışmada cephe tipolojisi olarak çok kullanılmıştır.

Tablo 3.23. Bina cephelerinde tipoloji özeti tablosu

Tipoloji Özeti							
Çıkma İşlevi	Çıkma Tipi	Balkon Tipi	Kapı Tipi	Pencere Tipi	Malzeme	Malzeme	Malzeme
	İşlevsel		Açık Çıkma		Açık/Dış Balkon		Tek Kanatlı Kapı
	Estetik Amaçlı		Kapalı Çıkma		Fransız Balkon		Çift Kanatlı Kapı
			Gömme Balkon		Normal Pencere		Cam
					Alüminyum Kompozit		Doğal Aşşap
					Alüminyum		Doğal Taş Traverten
							Doğal Taş Granit
							PVC
							Metal

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Herhangi bir nesne, fenomen veya canlının görünümü ilk karşılaşmada, insan duyuları tarafından kolayca tanınabilir ve algılanabilir bir yönüdür. Böylece iki nesnel varlık arasındaki ilk fark, görünüşüyle de belirlenir. Bununla birlikte, kenti bir bina, eleman ve kent merkezinin bir toplamı olarak tanımlarsak; kentin kendine özgü bir durum olduğunu söyleyebiliriz.

Kent kimliğinin faktörleri arasındaki ilişki iki yönlü olabilir. Bir kentin insan faktörü olmadan bir anlamı yoktur, bu yüzden kente; insanın insan ile, çevresi ile ve yaşadığı kent ile etkileşimi değer katmaktadır. Bu nedenle, kent kimliğinin kurucu unsurları aynı zamanda insan kimliğini de şekillendirmektedir.

Kent kimliğinin oluşturulması ile ilgili önemli unsurlardan biri sanattır. Sanat, kentsel estetiğin konusudur. Kent mimarisi, kentte oluşturduğu eserler ile kent kimliğinin en önemli yapı taşlarından biri olarak kabul edilir.

Günümüzde, inşaat için çeşitli malzemelere erişimin yanı sıra mimari formların üretiminin kolaylaşması, kaçınılmaz olarak artan inşaat ve bu heterojenliklerin kontrolünün eksikliği ile birlikte ilerleyen farklı görsel efektler yaratmıştır.

Her binanın cephesi, bulunduğu kent yapısı kapsamında birbirleri ile ilişkilidir ve birbirlerini etkilemektedir. Bu nedenle oluşturulan herhangi bir görünüm şüphesiz onlarla ilişkilenen insanları da etkileyecektir. Bir binanın cephesi, çevredeki binalar ile ilişkisi gözetilmeksizin inşa edilirse, kent görünümünde bir çelişki olacaktır ve nihayet bir düzensizlik bulmacası gibi dağınık bir siluete bürünecektir. Bu nedenle, bina cephesinin tüm kentin en göze çarpan ve kent kimliğini etkileyen en önemli unsurlardan biri olduğu kabul edilmektedir. Tebriz'in son dönemdeki kentsel silüetinin karmaşası ve cephelerde tutarlı ve düzenli tasarımların bulunmaması, Tebriz'in kentsel kimliğinin yok olmasına neden olmuştur. Bu bağlamda çalışmada, cephedeki dil ve anlam verileri kapsamında tasarım kriterlerinin cephede ne derece yer aldığı tartışılmaya çalışılmıştır. Çalışmada, yapılan incelemeler sonucu elde edilen veriler analiz edilerek, biçimsel ve anlamsal bütünlüğü sağlayacak cephe tasarım ve değerlendirme sürecine katkıların gösterilmesi hedeflenmiştir.

Çalışma, tasarım kriterleri bağlamında oluşturulan analiz tabloları bağlamında yürütülmüştür. Belirlenen tasarım kriterleri çerçevesinde istatistiksel değerlendirmeler yardımıyla alan çalışmalarından elde edilen veriler analiz edilerek cephelerin nasıl okunduğuna/anlamlandırıldığına ulaşılmıştır.

Bulgular ve irdelemelerde değerlendirilen ve çalışma kapsamında analiz edilen Tebriz kentinin Valiasr Bölgesi'nde belirlenen binaların cepheleri için ulaşılan sonuçlar; genel bilgiler, cephe analizi ve cephe elemanları analizi başlıklarında verilmiştir:

- Genel Bilgiler

Yapılan değerlendirmede genel bilgiler başlığı altında; binaların cephelerde görünen ve cepheyi etkileyen kat sayısı, komşu binalar ile ilişkisi ve cephe yönü, incelenmiştir. Bu bağlamda Tebriz'in Valiasr Bölgesi'ndeki bina işlevi, arsa alanının az olması gibi nedenlerle apartman binaları, betonarme yapı sistemi ile yapılmıştır. Binaların kat sayıları, yapım yılı ve değişen belediye yasaları, komşuların güneşten yararlanması, arsa alanı, taban alanı ve otopark araç sayısı ve yerleşimine göre belirlenmektedir. Bina yerleşimleri belediye vb. kurumlar tarafından, iklim (soğuk-kuru iklimde binaların bitişik nizamda yapılması), mahremiyet ve kültür, arsa ve daire fiyatlarının yüksek olması gibi sebeplere göre belirlenmiştir. Bitişik nizamda yapılan bina avluları genelde binaların güney cephesinde yapılmıştır. İncelenen 18 binadan 12 tanesini kat sayısı 9 ve üzeri yapılmıştır

- Cephe Tasarım Analizi

Yapılan değerlendirmede cephe tasarım analizi başlığı altında; renk, tekrar, denge (simetri – asimetri), zıtlık – uyum, saydamlık – opaklık, ölçü – oran ve malzeme incelenmiştir. Geleneksel mimaride cephe, planın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Süslemeler ile bezeli örneklerde planın etkisinin yanında bağlamsız tasarlanmaya çalışılan bir cephe anlayışı gözlemlenmektedir.

Bir sokakta var olan binaların kat sayısı ve yükseklik farklılıkları, kent planlamasını etkilemekte ve görsel karmaşa yaratmaktadır. Binaların çoğu yüksek yapılmıştır ama bazen bu bina yüksekliği bulunduğu sokağa göre fazladır ve konutlar arasında yükseklik farkı olması sokak görünüşünün ve binaların birbiri ile ilişkisinin iyi kurulamamasına neden olmuştur.

İran'da doğal malzeme kaynaklarının fazla olması nedeni ile cephe tasarımında doğal malzemelerin sıklıkla kullanıldığı gözlenmektedir. Dolayısı ile cephelerde kullanılan renkler, malzemelerin kendi doğal renklerinden oluşmaktadır. Tebriz'de belediye yasalarına ve diğer ilgili yasalara göre en fazla üç renkli malzeme kullanılabilmektedir.

Değerlendirmeler sonucunda, yapım yıllarına göre zaman içinde cephe tasarımında alüminyum kompozit ve doğal ahşap gibi malzemelerin kullanıldığı görülmüştür. Zamanla klasik cephe tasarımı artmıştır. Önceden cephe tasarımında kullanılan hem görsel hem işlevsel malzemeler, günümüzde insanların lüks ve gösteriş merakına bağlı olarak genellikle yerini beyaz ve krem renkli taşlara (klasik cepheler) bırakmıştır.

İncelenen cephe tasarım analizinde, tekrar, örneklerin hepsinde kullanmıştır. Denge incelenmesinde asimetrik %67 ve %33 simetrik ve incelenen 18 binadan 10 tanesini uyum vardır. Örneklerde saydamlık %29 ve opaklık %71'dir. Malzeme olarak traverten ve renk olarak krem kullanılmıştır.

- Cephe Elemanları Analizi

Değerlendirmede cephe elemanları analizi başlığı altında; çıkma, balkon, korkuluk, süsleme, kapı ve pencere tipleri, cephe elemanları ve mekân ilişkileri, malzemeleri, ebat ve oranları incelenmiştir.

Binalardaki çıkmalar zaman içerisinde değişen bina elemanlarından biridir. Eskiden beri, bina yapımında kurumların getirdiği yasalar ve insanların evlerinin metrekaresini artırmak gibi dertleri olmadığından binadaki çıkmalar daha çok işlevsel aynı zamanda göze hitap eden şekillerde yapılmıştır. Tebriz kentinde genelde binaların güney cephelerinde balkonları vardır. Çalışmada binaların ana yollar ile yapışık olan cepheleri incelendiği için balkonlar binaların kuzey, doğu ve batı yönlerinden incelenmiştir.

Daha önce belirtilen nedenlerden dolayı balkon yapımında da çeşitlilik azalmıştır. Bunun nedeni, günümüz insanının ekonomik durumunun değişmesinin yanı sıra daha önce avluya bakan balkonların yerine caddeye bakan ve mahremiyeti bozan dolayısıyla işlevi azalan balkonların almasıdır. İncelenen örneklerde korkuluk malzemesinin metal ferforje veya düz geometrik tiplerde yapıldığı görülmüştür. Traverten olanlar ise klasik tipte uygulanmıştır.

Apartmanlarda giriş kapılarının ortak mekânlarda kullanılması için avlu, lobi ve otopark gibi ortak mekânlar ile ilişkili ye dikkat edilmiştir. Değerlendirilen binalarda, Tebriz kentinin soğuk-kuru iklimli bölgede olmasından dolayı ve ısı transferini minimuma düşürmek ve mahremiyeti korumak amacı ile, pencereler mekânlara göre yapılmış ve binaların konumuna göre cephe tasarımında bant pencere, normal pencere ve köşe pencere kullanılmıştır.

Mimaride özellikle cephelerin karakterleri, bulunduğu yerin doğal yapısına ve tarih boyunca şekillenen, değişip/dönüşen renk, boyut, doluluk – boşluk oranı, tekrar, simetri

gibi tasarım öge ve kriterlerine bağlı olarak gelişmekte veya değişmektedir. Dolayısıyla mimarinin gerçek tanımını ortaya koyan bu tasarım öge ve ilkeleri, cephede tanımlanmadıkça her zaman bağlamsız kavramlar olarak kalacaktır.

Genel olarak değerlendirilen binaların bulgularından çıkan sonuçlara göre zaman içerisinde mimarlar tarafından modern cepheler tasarlanmaya çalışılırken, bazı mimarlar kimliği belli olmayan cepheler tasarlamaya başlamışlardır. Bunun yanında kentte yaşayan insanların ekonomik durumlarını dışa vurmak için klasik mimarlığa ve abartılı süslemelere yönelim başlamıştır. Dolayısı ile kentte yapılan apartman binalarının cephelerinde tasarım açısından bir dil birliği oluşmaya başlamış ve cephelerde kullanılan malzemeler ve formların birbirlerine yakın kullanıldığı tespit edilmiştir.

Cephe elemanlarına bakıldığında, değerlendirilen örneklerin çoğunda belediye vb. birimlerin yasalarına göre pencere, kapı, balkon. tipi, formu, malzemesi, ebat ve oranları birbirine yakın olarak kullanılmıştır. Değerlendirilen cephelerde zamanla klasik cephelerde, geleneksel konutlardaki gibi olmasa da, malzeme, renk, tekrar ve denge ile ilgili bir dil birliği ve uyum oluşturulmuştur. Günümüzde, cepheler Tebriz’de standartlara ve bina düzenlemelerine uygun olarak tasarlanmış ve inşa edilmiştir; ancak herhangi bir kimliğe ve niteliğe sahip değildir.

Günümüzde Tebriz’de binalar arasında tasarım açısından bir uyum ve ortak bir dil yoktur. Bina yükseklikleri, komşu binaların yükseklikleri ile uyumlu değildir; tasarım öğeleri, malzeme ve renk açısından çok benzerdir ve günümüzde moda uygun malzemeler kullanılmaktadır. Binalar form ve tip açısından da birbirlerine yakındır. Günümüzde, dünyada modern mimarinin benimsenmesine rağmen, bir yandan modern cepheler ve diğer yandan klasik mimari stiller, klasik öğeler yaygın olarak kullanılmaktadır. Binaların cepheleri, kentin görünümünü oluşturmaktadır. Son zamanlarda yapılan binaların cephe tasarımları, Tebriz kentinin kültürel sembollerinden yoksundur ve bir kimliğe sahip değildir. Binaların cepheleri sadece Tebriz kenti için yeni bir kimlik yaratmamaktadır, aynı zamanda kentin geçmişteki kimliğini de bozmaktadır.

Cephe tasarımının ana bileşenlerinin oran, ölçek, ritim, süreklilik, renk vb. olduğu dikkate alınarak tasarımda oran, düşey ve yatay ağırlıklar, malzeme, renk ve dekoratif elemanlar tutarlı olmalıdır. Aynı zamanda, binaların cepheleri, çevrelerindeki binalar ile ve kentsel bağlamla uyumlu olmalıdır. Dolayısı ile binalarının cepheleri ya birbirinden kopyalanmış veya etrafındaki binalar ile uyumsuz yapılmıştır. Bazı durumlarda binalar iyi tasarlanmıştır ama binalar arasında kentsel planlama açısından dil birliği yoktur.

Sonuç olarak bakıldığında belirlenen problemlerin çözülmesi için belediye ve benzer kurumların yasalarının tam olarak uygulanması ve bunun ardından da kontrollerin artması, mimarların tasarım aşamasında tasarım ilkelerine dikkat etmeleri ve çalıştıkları bölgelerin kimlik bilgilerine özen göstermeleri önemlidir.

Çalışmanın sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler verilmiştir:

1. Kentin görsel kimliğinin büyük bir parçası olan ve estetik algısının yüksek olması gereken cephelerin kent üzerindeki etkisinin araştırılmasına devam edilmesi önerilmektedir. Araştırmadaki örneklerin genişletilmesi ve çağdaş mimariden de örneklerin eklenmesi ile toplumun sosyal ve ekonomik eğilimlerinin cephe tasarımlarının tipolojisi, sosyal ve ekonomik gelişmeler üzerindeki etkisi incelenebilir.
2. Çağdaş mimarlığın ilk yıllarında, sosyal ve ekonomik eğilimlerin cephe tasarımlarının tipini nasıl etkilediği ve bu sosyal ve ekonomik gelişmelerin konut binalarının tasarımına nasıl yol açtığı hipotezi test edilebilir.
3. Farklı kentlerde ve iklimlerde bina cepheleri üzerinde analizler yapılabilir ve karşılaştırılabilir.
4. Tebriz kentinin farklı bölgelerinden (geleneksel dokusu, ekonomik açıdan düşük gelirli alanları gibi vb.) örnekler alınarak çalışma daha genişletilebilir.
5. Bu çalışmada cephe tasarımı ve kent planlamasındaki zayıflıklar ve koordinasyon eksiklikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler kullanılarak belediye gibi ilgili kurumlar tarafından daha doğru yasaların çıkarılmasıyla kentteki uyumsuzluğun önlenmesi sağlanabilir. Bu zayıflıkların farkında olan mimarlar, binaları uyumlu bir şekilde yeniden tanımlamak, tasarım ilkelerine uymak, kentsel kimliği yeniden tanımlamak ve tasarımları daha özgün hale getirmek için adımlar atabilir.

5. KAYNAKLAR

- Abdollahi, M., Ghasemzadeh, B., ve Rahbaripour, K., 2013. Tarihi Yapıların Tebriz Vatandaşlarının Zihinsel İmgesi Üzerindeki Etkisi (Örnek Olay: Tarbiat Tarihi Cadde Geçişi), Kasım, Tebriz, İran, İslami İran Kent çalışmaları, 11, 65-71.
- Abedi, M. M., 2014. Cephe Eklentileri, Unutulmuş İhtiyaç, Mimarlık ve Kültür, No. 51.
- Ahmadi, A., Shateri, M. ve Khosrovani, Z. 2017. Tahran'da Rıza Han Evinde Mekansal Kalıpların Tanıtılması ve İncelenmesi, Paper presented at the International Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Development of Contemporary Iran, Tahran, Iran.
- Ahmadpour Hosseinizad, S. F., 2015. Ekolojik Tasarım İlkeleri Bağlamında Tebriz Geleneksel Konutlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Ali Asl Mamaghani, E. ve Mohammadzadeh, R. 2015. Tebriz Eski İnanç Konut Yapılarının Çağdaş Dönemdeki Evrimi Üzerine Bir Araştırma, Ekim, Tebriz, İran, International Conference on Advanced Methods of Design & Constrontion in Context-Oriented Architecrue, 17 s.
- Bani Masud, A. 2013. Iranian Contemporary Architecture, Honare-e Memari, Tehran, İran.
- Burden, E. 2000. Elements of architectural design: a photographic sourcebook, John Wiley and Sons, Chichester, England.
- Çubuk, M., Yüksel, G., ve Karabey, H. 1978. Yapılanmamış Kentsel Kamusal Dış Mekanlar, Yapı Dergisi, 30, 25-54.
- Elmalı, D. 2005. Mimaride Saydamlık-Opaklık Kavramları ve Cephelerin Algılanmasına Etkinlikleri. Yüksek Lisans, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Esmaili Sangari, H., ve Omrani, B., 2014. The History and Architecture of Tabriz Old Houses, Forouzes, Tabriz, Iran.
- Fazeli, N., 2005. Gençler ve İran İslam Devrimi Sonrasını Yaşam Tarzı, Temmuz, Tahran, İran, Sosyoloji ve Sosyal Bilimler Dergisi, 56, 24-28.
- Geiselman, R. E., Woodward, J. A., ve Beatty, J., 1982. Individual differences in verbal memory performance: A test of alternative information-processing models. Journal of Experimental Psychology: General, 111, 109-134.
- Ghorbanzadeh, M., 2013. Yerli Mimariyi Kullanarak Çağdaş Konut Yapılarının Gerekliiği ve Faydaları Örnek Olay İncelemesi: Bojnourd'da Konut Manzaraları, Khavaran Yüksek Eğitim Enstitüsü, Meşhed, İran.
- Grutter, J. K., 1987. A sthetik der Architektur : Grundlagen der Architektur-Wahrnehmung, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

- Haeri, M. R., 1996. Modern konut tasarımı ve geleneksel konut mimarisinin ilkeleri, Haziran, Ocak, Tahran, İran, Abadi Dergisi, 23, 171-189.
- Hashemi, S. R., 1996. Konut ve Mimari, Tahran, İran, Abadi Dergisi, 23, 2 s.
- Hashemnezhad, H., ve Darabian, A., 2006. Çağdaş İran mimarisinde konut düzeni. Şubat, Tahran, İran, Mimarlık ve Yappı Dergisi, 15, 53-55.
- Hedman, R., ve Jaszewski, A., 2006. Fundamentals of Urban Design, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran.
- IRIMO, 2015. I.R.of Iran Meteorological Organization, Iran.
- İzgi, U., 1999. Mimarlıkta Süreç, Kavramlar, İlişkiler, YEM, İstanbul.
- Kafka, K., 1983. Cephe, Ağustos, İstanbul, Türkiye, Yapı Dergisi, 50, 121.
- Karamnezhad, P., ve Meimanatnezhad, K., 2011. Tabriz Iranian Glory, Tabriz Municipality, Tabriz, Iran.
- Kasmai, M., 2005. Climate & Architecture, Khak, Esfahan, Iran.
- Kasmai, M., 2005. Doğu Azerbaycan Eyaletinin İklimsel İmar ve Tasarım Rehberi-Soğuk İklim, Konut ve Yapı Araştırma Merkezi, Tehran, Iran.
- Khaki, A., Pourmehdi Ghaemmaghami, H., ve Ghaffarkhani, P., 2016. Tahran'ın Çağdaş Konut Cephelerinin İran Kimliğinden Yararlanmasının İncelenmesi, Aralık, Tahran, İran, 3th. International Congress on Civil Engineering, Architecture & Urban Development, 9 s.
- Kortan, E., 1983. Cepheciliksiz Mimari. İstanbul, Türkiye, Yapı Dergisi, 47, 25-28.
- Krier, R., 1988. On architectonic form. Academy Editions, London, Architectural composition, 122-131.
- Krier, R., 1997. Elements of architecture, Road, Housing and Development Research Center, Tehran, Iran.
- Memarian, G., H. 2013. İran Mimarisi, Soroush-e Danesh, Tehran, Iran.
- Morovvati, F., ve Kolahi, A., 2015. Modern Çağı ve Günümüz Cephelerini İnceleyerek Tahran'da Günümüz Cephelerin Kimlik Sebeplerinin İncelenmesi – Tahran'ın Enghelab Caddesi Örneği, Ekim, Hamedan, İran, Second National Conference of Architecture, Restoration, Urbanism and Enviroment, 11 s.
- Moughtin, C., 1999. Urban Design:Street and Square, Oxford: Butterworth Architecture.
- Mousavi Azar, N., 2018. Kişisel Fotoğraf Arşivi. Tebriz, İran.
- Mousavi Azar, N., 2020. Kişisel Fotoğraf Arşivi. Tebriz, İran.
- Norberg-Schulz, C., 2015. The Concept of Dwelling on the Way to Figurative Architecture, Agah, Tehran, İran.
- Pakzad, J., 2003. Konut Yapılarında Fenomenoloji ve Beklentilerdeki Gelişmeler, Kentsel ve Mimari Araştırma Merkezi, Temmuz, Tahran, İran, Tahran Üniversitesi Dergisi, 14, 51-62.

- Pilegar, E., 2016. Façade Design Of Jomhuri Avenue, From Lalezar Street To Baharestan Square, With Contextual Approach. Yüksek Lisans Tezi, Islamic Art University, Mimarlık Fakültesi, Tabriz, İran.
- Roustaei, S., ve Sari Sarraf, B., 2006. Tebriz Kentinin Fiziksel Gelişimini Etkileyen Çevresel Tehlikeler İmarı, Kasım, Ardabil, İran, Serzemin Coğrafi Dergisi, 10, 59-63.
- Sacripanti, M., 1983. Cephelerin Ardında. İstanbul, Türkiye, Yapı Dergisi, 50, 87-89.
- Schoenauer, N., 2010. Cities, suburbs, dwellings in the postwar era, Rozaneh, Tahran, İran.
- Şenyiğit, Ö., 2009. Biçimsel ve anlamsal ifade aracı olan cephelerin değerlendirilmesine yönelik bir yaklaşım: İstanbul'da Meşrutiyet ve Halaskargazi Caddeleri'ndeki cephelerin incelenmesi. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Serin, E., 2011. Ekolojik Konut Tasarımı Kriterlerinin Araştırılması ve İzmir İli İçin Bir Tasarım Modeli Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Shahin, F., Tarashohi, M., Pakpour, K., ve Khiyavi, S. H., 2013. Recognition of Naturalist Roots in Iranian Residential Architecture Case Study: Residential Architecture of Caspian Sea, Nisan, Hamadan, İran, Paper presented at the First National Conference on Tourism and Ecotourism of Iran, 9 s.
- Shaterian, R., 2011. Climate & Architecture, Sima-e Danesh, Tehran, İran.
- Sheykh, Z., 2005. Geleneksel ve modern mimarının karşılaştırılması (konut), Yüksek Lisans Tezi, İslami Azad Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Tahran, İran.
- Soltanzadeh, H., 2010. Tabriz a Solid Cornerstone of Iranian Architecture. Iran Culture Studies, Tehran, İran.
- Tavassoli, M., ve Bonyadi, N., 1997. Urban design in central Tehran, Urban Planning and Architecture Research Center of Iran, Tehran, İran.
- Tavassoli, M., ve Tagavi, N., 2000. Urban Design: Kargar Street-Tehran, Tahran, İran Ministry of Housing and Urban Development, 14, 32-39.
- TDK, 1932. T.C. Başkanlık, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Türk Dil Kurumu). Retrieved from <http://www.tdk.gov.tr/>, 13 Nisan 2018.
- Ünver, R., 2000. Renk Algılama ve Rengin Bileşenleri, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- URL-1, <http://onsell.ir/product/9691/download/329>. 12 Haziran 2019.
- URL-2, <https://www.google.com/earth/>. 15 Mart 2018.
- URL-3, <http://www.tabrizmelk.com/Posts/Details/130014/>. 09 Ocak 2019.
- URL-4, <http://wisgoon.com/pin/19395789/>. 10 Eylül 2019.
- URL-5, <https://www.alibaba.ir/mag/tabriz-shopping-centers/>. 21 Temmuz 2019.
- URL-6, <https://gramho.com/explore-hashtag/wtctabriz>. 21 Temmuz 2019.
- URL-7, <http://mantolamanedir.org/genel/cephe-kavrami>. 08 Ağustos 2019.

- URL-8, <http://home.peymansaz.org/virtual-training/413-Modern-garden-pits.html>. 12 Eylül 2019.
- URL-9, <http://library.sharif.ir/parvan/resource/264242/>. 12 Eylül 2019.
- URL-10, <http://www.demilked.com/tehran-rotating-room-house-next-office-sharifi-ha/>. 12 Eylül 2019.
- URL-11, <https://www.adinehbook.com/gp/product/6005172157>. 16 Eylül 2019.
- URL-12, <https://ejarehkhodro.com/eng/Rental-Cars/rent-car-tehran-golestan-palace/>. 21 Temmuz 2019.
- URL-13, <https://www.digikala.com/product/>. 12 Eylül 2019.
- URL-14, <https://www.iranroute.com/sights/59/tehran-museum-of-contemporary-art>. 26 Ocak 2019.
- URL-15, http://www.iranchamber.com/architecture/hamanat/hosseini_amanat.php. 01 Haziran 2019.
- URL-16, <https://web.500px.com/photo/133225243/Tabiat-Bridge-in-Tehran-Iran-by-Hesam-Montazeri/>. 13 Temmuz 2019.
- URL-17, <https://www.kojaro.com/2015/12/25/46977/boroujerdi-house-kashan/>. 27 Ekim 2019.
- URL-18, <http://shabestan.ir/detail/photo/528949>. 27 Ekim 2019.
- URL-19, <http://tourism.tabriz.ir/Uploads/User/990/QadakiHouse.html>. 27 Ekim 2019.
- URL-20, <http://www.parvazearameabi.com/en/?p=10655>. 27 Ekim 2019.
- URL-21, <https://fa.tripyar.com/uploads/picture/2148/2.jpg>. 27 Ekim 2019.
- URL-22, <https://www.nkfu.com/wp-content/uploads/2014/04/renk.jpg>. 27 Ekim 2019.
- URL-23, <https://www.readit.az/tr/news/37>. 06 Kasım 2019.
- URL-24, <https://helpx.adobe.com/tr/illustrator/using/transparency-blending-modes.html>. 18 Ağustos 2019.
- URL-25, <https://www.etsy.com/listing/83492470/1890-architectural-ornaments-ancient-and>. 27 Ekim 2019.
- URL-26, <https://memarian.org/blog/ornament-decorations-architecture/>. 22 Aralık 2019.
- URL-27, <https://www.sazeafzar.com/mag/>. 22 Aralık 2019.
- URL-28, <https://e92.ir/5665/>. 22 Aralık 2019.
- Üstündağ, B., 2009. Bina Cephesi Ve İşlevlerinin Görsel Analiz Kapsamında Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Vitruvius, P., 2009. The ten books on architecture, University of Art, Tehran, Iran.
- Zista, m., 2012. Tebriz detaylı tasarım kriterleri ve koşulları. Tebriz büyük şehir belediyesi, mimarlık ve şehircilik bölümü, Tebriz, İran.

6. EKLER

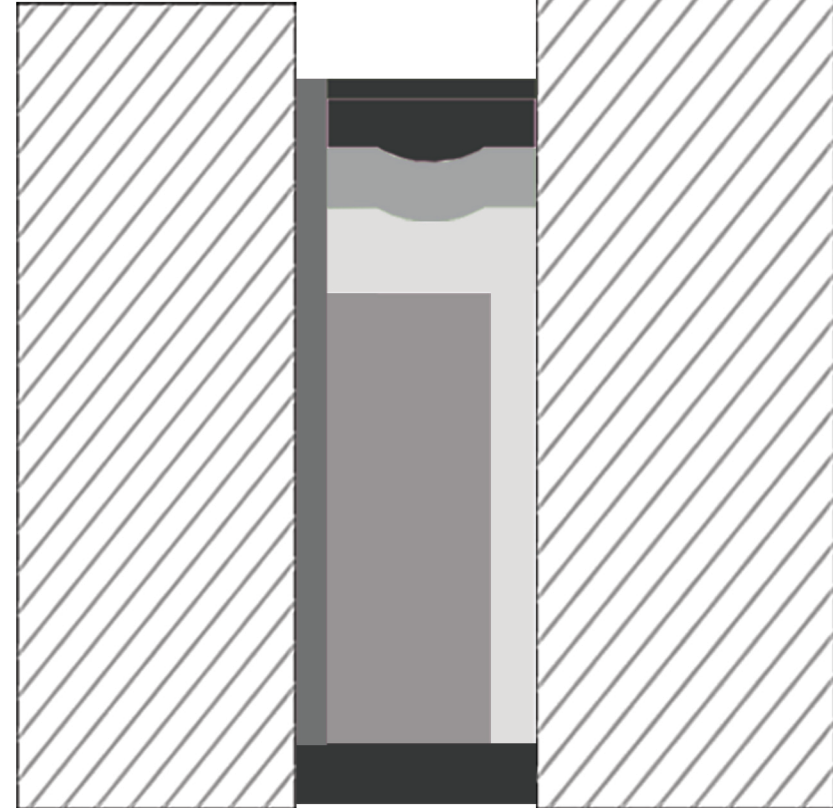
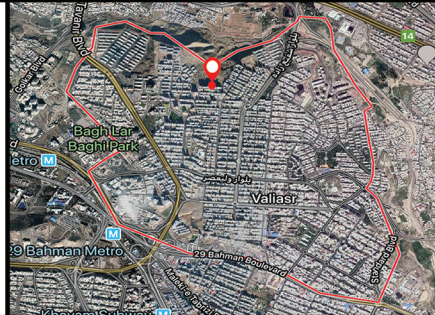
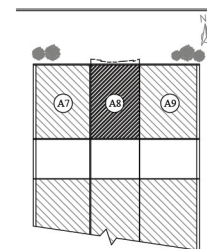
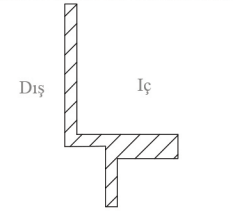
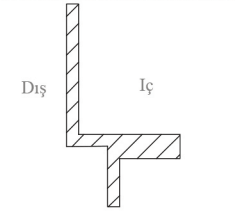
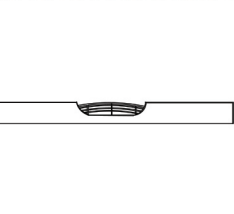
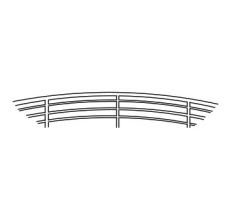
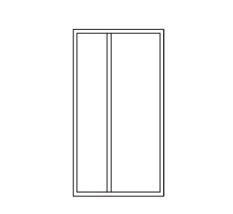
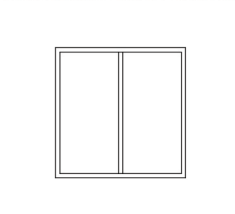
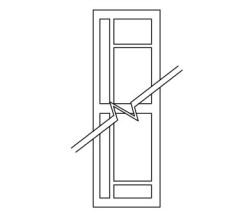
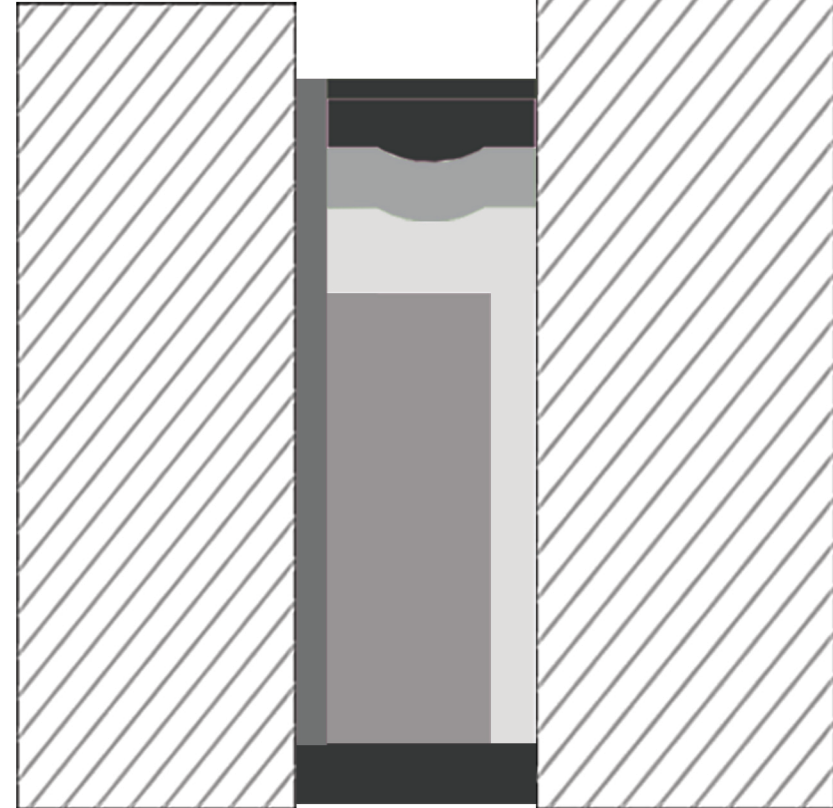
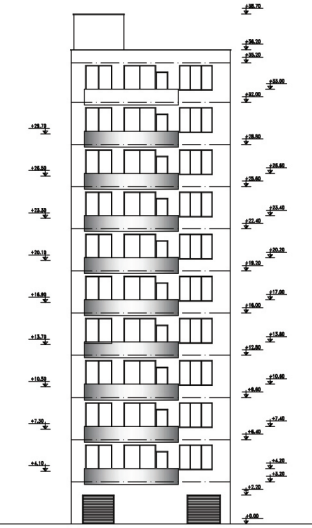
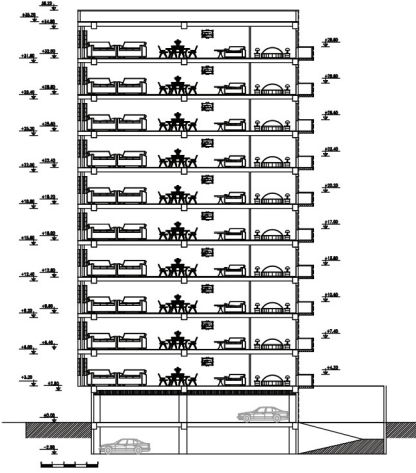
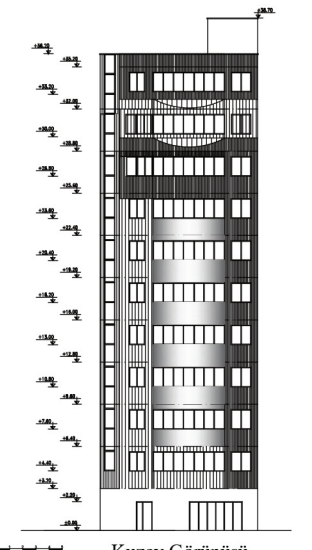
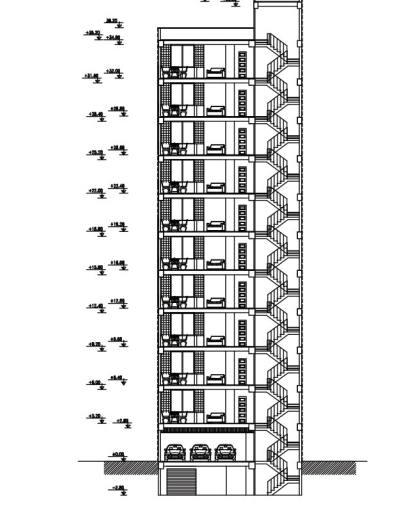
Analiz tabloları ve şematik cephe tasarım analiz tablosu aşağıda verilmiştir.

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi		3. Cephe Elemanları Analizi																
A3 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi	Vaziyet Planı	Çıkma		Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere		
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2019																			
	Konum:	Valiasr Bölgesi , Aydın Sokağı																			
	İşlevi:	Konut / Apartman																			
	Yapı Sistemi:	Beton Arme																			
	Kat Sayısı:	14 Kat (11 Daire, 3 Kat Otopark)																			
Arsa Alanı(M²):	253																				
Taban Alanı(M²):	177.10																				
Cephe Fotoğrafı			Görünüş	Kesit																	
Not:																					
• Bina projenin aslına uygun olarak inşa edilmemiştir.																					

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi		3. Cephe Elemanları Analizi																					
A4 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı		Çıkma		Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere		Pencere			
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2015																								
	Konum:	Valiasr Bölgesi, Aydın Sokağı																								
	İşlevi:	Konut / Apartman																								
	Yapı Sistemi:	Beton Arme																								
Kat Sayısı:	10 Kat (8 Daire, 1 Kat Otopark, 1 Kat Loby)																									
Arsa Alanı(M²):	761.6																									
Taban Alanı(M²):	543.2																									
Cephe Fotoğrafı			Görünüş		Kesit		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip			
Güney Görünüşü			B - B Kesiti		Kuzey Cephesi		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip			
Kuzey Görünüşü			A - A Kesiti		Cephe Analiz Bilgileri		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip			
Not:							Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri			
• Bina projenin aslına uygun olarak inşa edilmiştir.							Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri		Cephe Analiz Bilgileri			

1. Genel Bilgiler				2. Cephe Tasarım Analizi				3. Cephe Elemanları Analizi																	
A7 - Analiz Tablosu				Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı		Çıkma		Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere	
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı: 2016 Konum: Valiasr Bölgesi, Aydın Sokağı İşlevi: Konut / Apartman Yapı Sistemi: Betonarme Kat Sayısı: 13 Kat (12 Daire, 1 Kat Otopark) Arsa Alanı(M²): 590 Taban Alanı(M²): 416.30																								
	Cephe Fotoğrafı			Görünüş		Kesit																			
				Güney Görünüşü		B - B Kesiti																			
				Kuzey Görünüşü		A - A Kesiti																			
	Not:																								
	• Bina projenin aslına uygun olarak inşa edilmiştir.																								

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi			3. Cephe Elemanları Analizi																							
A8 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı				Çıkma	Çıkma	Balkon	Korkuluk	Süsleme	Kapı	Pencere	Pencere													
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2012																											
	Konum:	Valiasr Bölgesi, Aydın Sokağı																											
Cephe Fotoğrafı			Görünüş	Kesit				Tip		Tip		Tip		Tip	-	Tip	-	Tip		Tip		Tip							
								Form		Form		Form		Form		Form	-	Form	-	Form		Form		Form					
							Mekan	-	Mekan	-	Mekan		Mekan		Mekan	-	Mekan		Mekan		Mekan								
						Malzeme	-	Malzeme	-	Malzeme		Malzeme		Malzeme	-	Malzeme		Malzeme		Malzeme									
						Parapet	-	Parapet	-	Parapet	-	Parapet	-	Parapet	-	Parapet	-	Parapet	1.00	Parapet	-								
						İşlevi		İşlevi		En	10.50	En	5.50	En	-	En	1.20	En	1.50	En	0.80								
Derinlik			0.50	Derinlik	0.60	Yükseklik	1.00	Yükseklik	0.70	Yükseklik	-	Yükseklik	2.20	Yükseklik	1.50	Yükseklik	31.80												
Ebat Oranı			-	Ebat Oranı	-	Ebat Oranı	1/0.95	Ebat Oranı	-	Ebat Oranı	-	Ebat Oranı	1/1.83	Ebat Oranı	-														
Cephe Analiz Bilgileri			Cephe Analiz Bilgileri			Cephe Analiz Bilgileri			Cephe Analiz Bilgileri			Cephe Analiz Bilgileri			Cephe Analiz Bilgileri			Cephe Analiz Bilgileri			Cephe Analiz Bilgileri								
Cephede Kullanılan Renk/Renkler			Siyah - Gri			Cephede Kullanılan Renk/Renkler			Siyah - Gri			Cephede Kullanılan Renk/Renkler			Siyah - Gri			Cephede Kullanılan Renk/Renkler			Siyah - Gri			Cephede Kullanılan Renk/Renkler					
Cephede Tekrar			Değişken Tekrar			Cephede Tekrar			Değişken Tekrar			Cephede Tekrar			Değişken Tekrar			Cephede Tekrar			Değişken Tekrar			Cephede Tekrar					
Cephede Simetri - Asimetri			Asimetrik			Cephede Simetri - Asimetri			Asimetrik			Cephede Simetri - Asimetri			Asimetrik			Cephede Simetri - Asimetri			Asimetrik			Cephede Simetri - Asimetri					
Cephede Zıtlık - Uyum			Zıtlık (Renk)			Cephede Zıtlık - Uyum			Zıtlık (Renk)			Cephede Zıtlık - Uyum			Zıtlık (Renk)			Cephede Zıtlık - Uyum			Zıtlık (Renk)			Cephede Zıtlık - Uyum					
Sayısalılık - Opaklık Oranı			30% - 70%			Sayısalılık - Opaklık Oranı			30% - 70%			Sayısalılık - Opaklık Oranı			30% - 70%			Sayısalılık - Opaklık Oranı			30% - 70%			Sayısalılık - Opaklık Oranı					
En			12.00m			En			12.00m			En			12.00m			En			12.00m			En					
Yükseklik			38.70m			Yükseklik			38.70m			Yükseklik			38.70m			Yükseklik			38.70m			Yükseklik					
En ve Yükseklik Oranı			1/3.23			En ve Yükseklik Oranı			1/3.23			En ve Yükseklik Oranı			1/3.23			En ve Yükseklik Oranı			1/3.23			En ve Yükseklik Oranı					
Cephede Kullanılan Malzeme/Malzemeler						Cephede Kullanılan Malzeme/Malzemeler						Cephede Kullanılan Malzeme/Malzemeler						Cephede Kullanılan Malzeme/Malzemeler						Cephede Kullanılan Malzeme/Malzemeler					
Not: • Bina projenin aslına uygun olarak inşa edilmiştir.						Malzeme:			Çıkma İşlevi:			Çıkma Tipi:			Balkon Tipi:			Kapı Tipi:			Pencere Tipi:			Form			Mekan:		
						 Alüminyum			 İşlevsel			 Açık Çıkma			 Açık/Dış Balkon			 Çift Kanatlı Kapı			 Bant Pencere			 Düzgün Geometri			 Avlu		
						 Alüminyum Kompozit			 Estetik Amaçlı			 Kapalı Çıkma			 Fransız Balkon			 Kepenk Kapı			 Köşe Pencere			 Düzgün Olmayan Geometri			 Lobi		
						 Cam									 Gömme Balkon			 Tek Kanatlı Kapı			 Normal Pencere						 Merdivan Kovası		
						 Dekoratif Tuğla																		 Mutfak					
						 Doğal Ahşap																		 Otopark					
						 Doğal Taş Granit																		 Oturma Salonu					
 Doğal Taş Traverten																		 Yatak Odası											

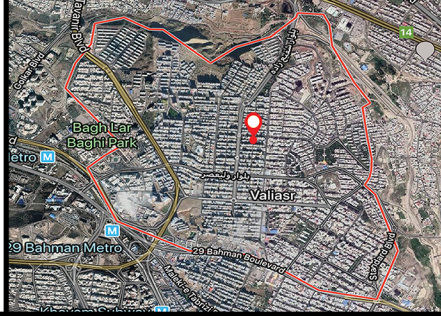
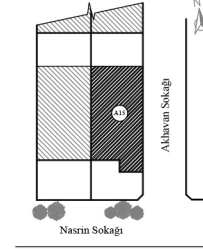
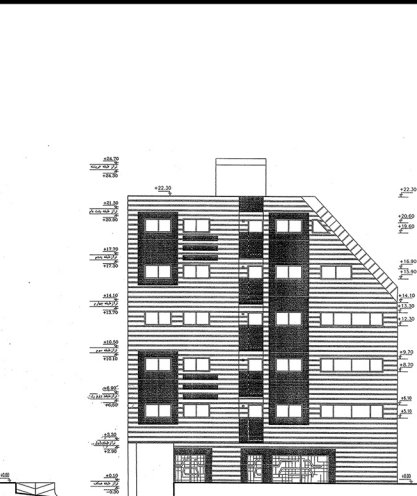
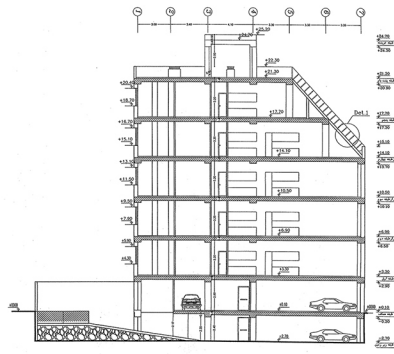
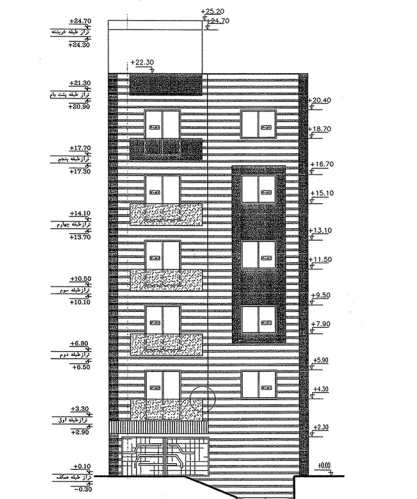
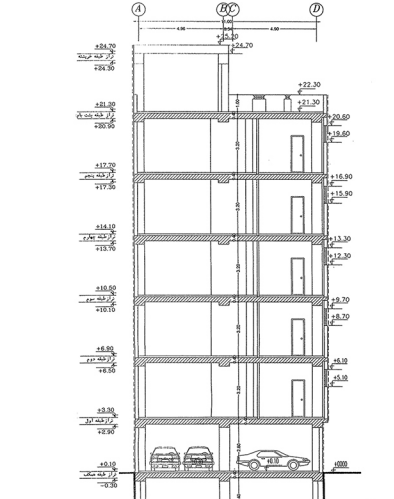
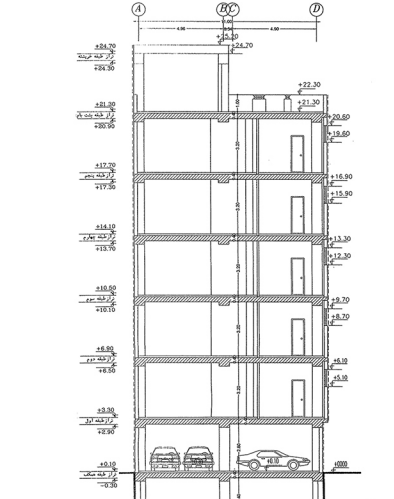
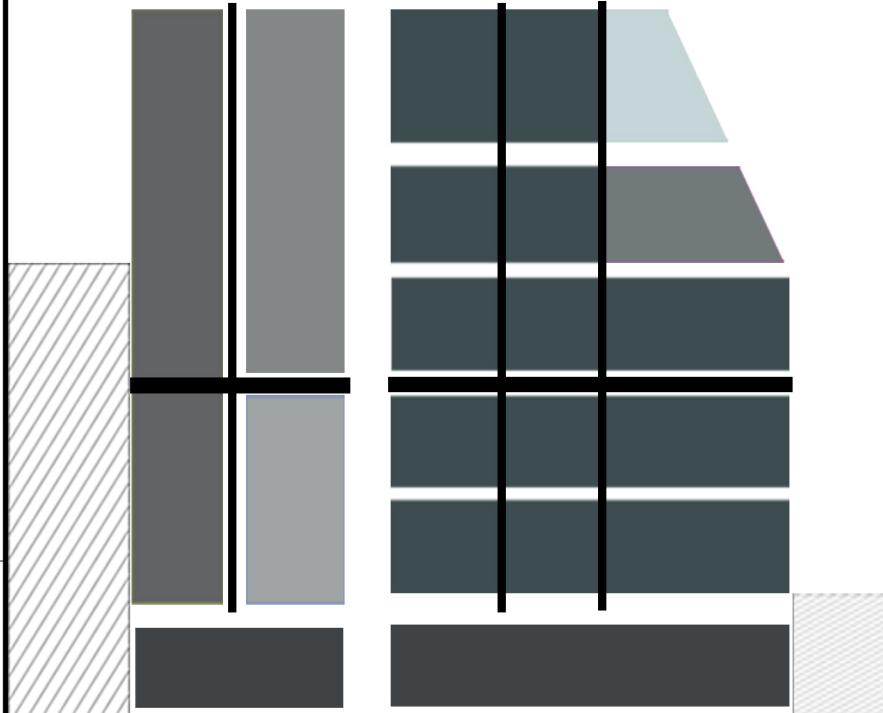
1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi			3. Cephe Elemanları Analizi																																
A9 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı	Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere		Pencere																		
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2013																																				
	Konum:	Valiasır Bölgesi, Aydın Sokağı				Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip																				
	İşlevi:	Konut / Apartman				Form		Form		Form		Form		Form		Form		Form																				
	Yapı Sistemi:	Betonarme				Mekan		Mekan		Mekan		Mekan		Mekan		Mekan		Mekan																				
	Kat Sayısı:	13 Kat (11 Daire, 2 Kat Otopark)				Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme																				
Arsa Alanı(M²):	312	Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet																		
Taban Alanı(M²):	231	İşlevi		En		En	4.30	En	0.60	En	1.20	En	1.00	En	4.30	En	2.65	En	2.65	En	2.65																	
Cephe Fotoğrafı			Görünüş		Kesit	Tip		Form	Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip																			
						Derinlik	1.20	Yükseklik		Yükseklik	0.40	Yükseklik	10.95	Yükseklik	2.25	Yükseklik	2.55	Yükseklik	1.45	Yükseklik	1.45																	
						Ebat Oranı		Ebat Oranı		Ebat Oranı		Ebat Oranı		Ebat Oranı	1/1.87	Ebat Oranı	1/0.08	Ebat Oranı	1/0.93	Ebat Oranı	1/0.93																	
						Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere		Pencere																		
Not:			Güney Görünüşü			Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip		Tip																		
						Form		Form		Form		Form		Form		Form		Form		Form																		
						Mekan		Mekan		Mekan		Mekan		Mekan		Mekan		Mekan		Mekan																		
						Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme		Malzeme																		
						Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet		Parapet																		
Kuzey Görünüşü			B - B Kesiti			İşlevi		En		En		En		En		En		En		En																		
						Derinlik	1.20	Yükseklik		Yükseklik		Yükseklik		Yükseklik	2.25	Yükseklik	1.45	Yükseklik	1.45	Yükseklik																		
						Ebat Oranı		Ebat Oranı		Ebat Oranı		Ebat Oranı		Ebat Oranı	1/0.56	Ebat Oranı	1/0.93	Ebat Oranı	1/0.93	Ebat Oranı																		
						Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere		Pencere																		
Malzeme:			Çıkma İşlevi:		Çıkma Tipi:		Balkon Tipi:		Kapı Tipi:		Pencere Tipi:		Form		Mekan:		Tip		Form		Tip																	
																							Alüminyum		Metal		İşlevsel		Açık Çıkma		Açık/Dış Balkon		Çift Kanatlı Kapı		Bant Pencere		Avalı	
																							Alüminyum Kompozit		PVC		Estetik Amaçlı		Kapalı Çıkma		Fransız Balkon		Kepenk Kapı		Köşe Pencere		Lobi	
																							Cam						Gömme Balkon		Tek Kanatlı Kapı		Normal Pencere				Merdivan Kovası	
																							Dekoratif Tuğla														Mutfak	
Saydamlık - Opaklık Oranı			Zıtlık (Malzeme)		29% - 71%		11.97m		41.90m		1/3.50		Cephede Kullanılan Malzeme/Malzemeler																									
																							En		Yükseklik		En ve Yükseklik Oranı		Cephede Kullanılan Renk/Renkler		Cephede Tekrar		Cephede Simetri - Asimetri		Cephede Zıtlık - Uyum			
																							En		Yükseklik		En ve Yükseklik Oranı		Cephede Kullanılan Renk/Renkler		Cephede Tekrar		Cephede Simetri - Asimetri		Cephede Zıtlık - Uyum			
																							En		Yükseklik		En ve Yükseklik Oranı		Cephede Kullanılan Renk/Renkler		Cephede Tekrar		Cephede Simetri - Asimetri		Cephede Zıtlık - Uyum			
																							En		Yükseklik		En ve Yükseklik Oranı		Cephede Kullanılan Renk/Renkler		Cephede Tekrar		Cephede Simetri - Asimetri		Cephede Zıtlık - Uyum			

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi			3. Cephe Elemanları Analizi																			
A10 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı	Çıkma			Balkon		Korkuluk		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere		Pencere				
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2012																							
Cephe Fotoğrafı			Görünüş		Kesit																				
			Kuzey Görünüşü		B - B Kesiti																				
			Doğu Görünüşü		A - A Kesiti																				
Not:						Doğu ve Kuzey Cephesi			Çıkma			Balkon		Korkuluk		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere		Pencere	

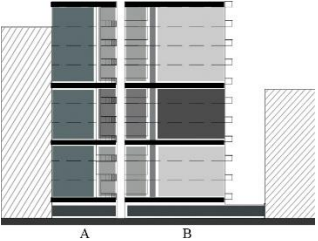
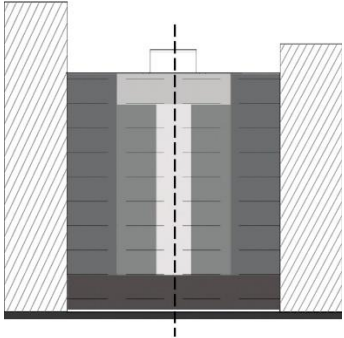
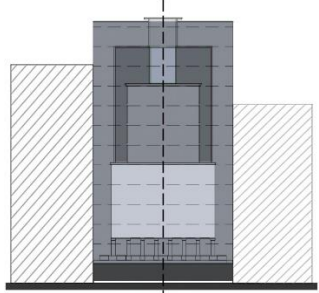
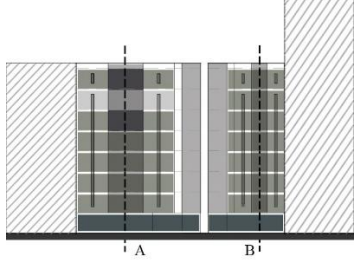
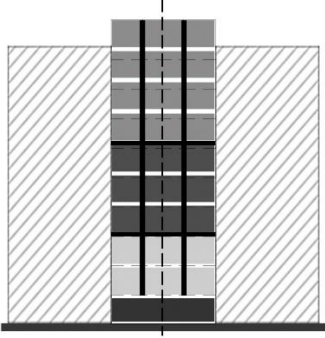
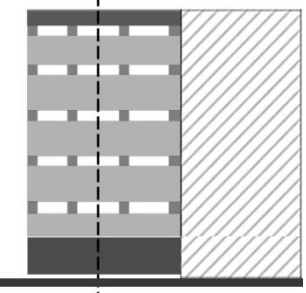
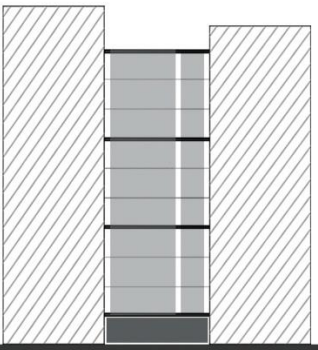
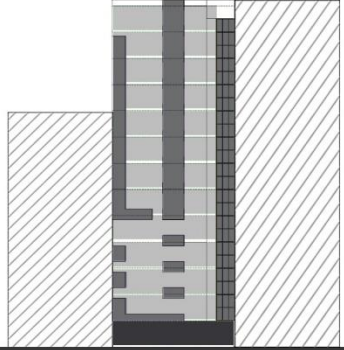
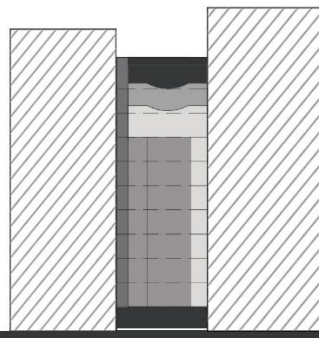
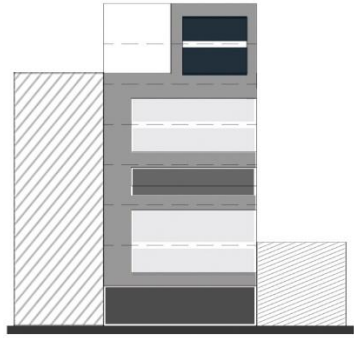
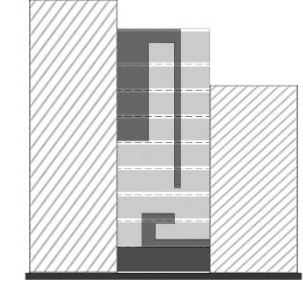
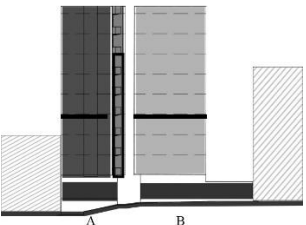
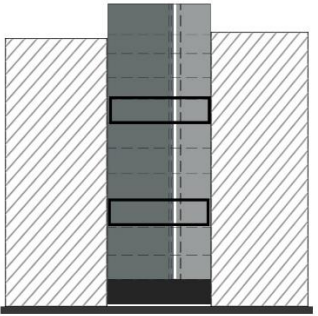
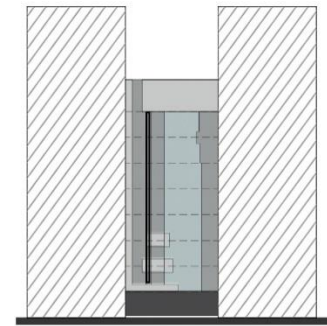
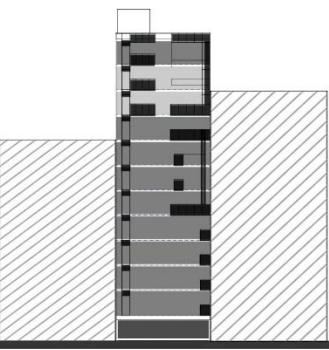
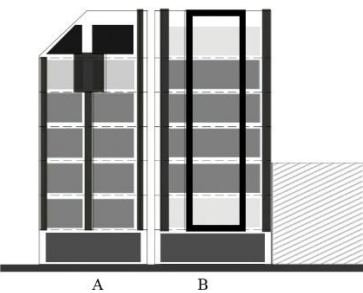
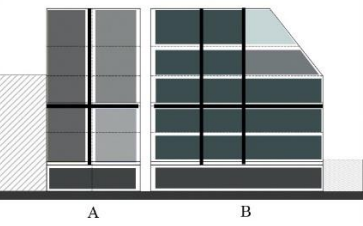
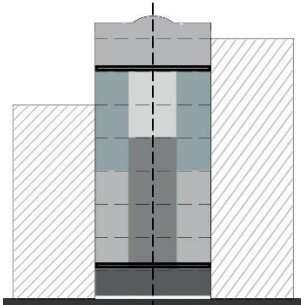
1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi			3. Cephe Elemanları Analizi											
A12 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı												
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı: 2018																

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi		3. Cephe Elemanları Analizi															
A13 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi	Vaziyet Planı	Çıkma		Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı: 2019 Konum: Valiasır Bölgesi , Qatran Caddesi İşlevi: Konut / Apartman Yapı Sistemi: Beton Arme Kat Sayısı: 11 Kat (9 Daire, 2 Kat Otopark) Arsa Alanı(M²): 360 Taban Alanı(M²): 249.30																			
	Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit			Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı	Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı
							Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı	Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı
							Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı	Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı
							Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı	Tip	Form	Mekan	Malzeme	İşlevi	Derinlik	Ebat Oranı
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							
Cephe Fotoğrafı		Görüntüş	Kesit	Kuzey Cephesi		Çıkma	Balkon	Korkuluk	Korkuluk	Süsleme	Süsleme	Kapı	Pencere							

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi			3. Cephe Elemanları Analizi													
A14 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi	Vaziyet Planı															
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2017																	
	Konum:	Valiasr Bölgesi , Qatran Caddesi																	
	İşlevi:	Konut / Apartman																	
	Yapı Sistemi:	Beton Arme																	
	Kat Sayısı:	10 Kat (8 Daire, 2 Kat Otopark)																	
Arsa Alanı(M²):		360																	
Taban Alanı(M²):		252																	
			Görünüş	Kesit															
			Kuzey Görünüşü	B - B Kesiti															
Not: • Bina projenin aslına uygun olarak inşa edilmiştir.																			

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi			3. Cephe Elemanları Analizi													
A15 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı														
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2019																	
	Konum:	Valiasr Bölgesi , Akhavan Sokağı																	
	İşlevi:	Konut / Apartman																	
	Yapı Sistemi:	Beton Arme																	
	Kat Sayısı:	7 Kat (5 Daire, 2 Kat Otopark)																	
Arsa Alanı(M²):	340.56																		
Taban Alanı(M²):	222.90																		
Cephe Fotoğrafı			Görünüş		Kesit														
																			
																			
Not: • Bina projenin aslına uygun olarak inşa edilmemiştir.																			
					Cephe Analiz Bilgileri														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														
					Cephe Kullanılan Renk/Renkler														

1. Genel Bilgiler			2. Cephe Tasarım Analizi			3. Cephe Elemanları Analizi																					
A17 - Analiz Tablosu			Binanın Kentte Yerleşimi		Vaziyet Planı							Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere	
KİMLİK BİLGİLERİ	Yapım Yılı:	2015																									
	Konum:	Valiasr Bölgesi , Shariati Caddesi																									
	İşlevi:	Konut / Apartman																									
	Yapı Sistemi:	Beton Arme																									
	Kat Sayısı:	10 Kat (8 Daire, 2 Kat Otopark)																									
Arsa Alanı(M²):		197.20																									
Taban Alanı(M²):		130.08																									
Cephe Fotoğrafı			Görünüş		Kesit							Çıkma		Balkon		Korkuluk		Süsleme		Süsleme		Kapı		Pencere		Pencere	
			Kuzey Görünüşü		B - B Kesiti																						
			Batı Görünüşü		A - A Kesiti																						
Cephe Analiz Bilgileri																											
Cephede Kullanılan Renk/Renkler			Krem																								
Cephede Tekrar			Tam Tekrar																								
Cephede Simetri - Asimetri			Asimetrik																								
Cephede Zıtlık - Uyum			Uyum																								
Saydamlık - Opaklık Oranı			A: %23- %77		B: %18 - %82																						
En			A: 10.15m		B: 10.90m																						
Yükseklik			A: 31.05m		B: 31.05m																						
En ve Yükseklik Oranı			A: 1/3.05		B: 1/1.65																						
Cephede Kullanılan Malzeme/Malzemeler																											
Not:																											
• Bina projenin aslına uygun olarak inşa edilmemiştir.																											

Bina Adı	Şematik Çizim	Bina Adı	Şematik Çizim	Bina Adı	Şematik Çizim	Bina Adı	Şematik Çizim	Bina Adı	Şematik Çizim	Bina Adı	Şematik Çizim
A1		A4		A7		A10		A13		A16	
A2		A5		A8		A11		A14		A17	
A3		A6		A9		A12		A15		A18	

ÖZGEÇMİŞ

22 Mayıs 1988 tarihinde Tebriz’de doğdu. Lise öğrenimini Tebriz’de tamamladı. 2006 yılında Nabi Akram Yüksek Öğretim Kurumunda başladığı ön lisans çalışmalarını 2008 yılında tamamladı. 2011 yılında İslami Azad Üniversitesi Mimarlık Bölümünden mezun oldu. 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Bina Bilgisi Anabilim Dalında başladığı yüksek lisans çalışmaları bitmiştir.

